

Dréacht-Tuarascáil ar an Líonra Nua

Iúil 2024

Arna hullmhú ag Jarrett Walker & Associates agus SYSTRA thar ceann
an Údaráis Náisiúnta Iompair

Clár na nÁbhar

1 Achoimre 3

Cad is BusConnects Phort Láirge ann?	4
Cad atá i gCeist le hAthdhearadh an Líonra?	5
Limistéar Fócais	6
Conas na Léarscáileanna den Líonra a Léamh	7
Léarscáileanna den Dréacht-Líonra Nua OSP	8
Léarscáileanna den Líonra atá ann cheana, 2023	10
Níos Mó Infheistíochta sa tSeirbhís.	13
Minicíochtaí Níos Airde	14
Seirbhís chuig Níos Mó Limistéar	15
Níos Mó Rochtana ar Dheiseanna.	16
Conas Foghlaim faoin Dréacht-Ghréasán Nua.	20

2 Prionsabail Deartha Bealaí agus Gréasáin..... 21

Cad is cúis le Lucht Custaiméireachta Ard?	22
Minicíocht	25
Seirbhísí Gathacha i gcomparáid le Cuarsheirbhísí.	29
Naisc nó Castacht?	31

3 An Gréasán Bus atá ann cheana 33

Léarscáileanna den Líonra atá ann cheana, 2023	35
Minicíochtaí agus Uaireanta Seirbhíse atá ann cheana.	38
Gaireacht do Sheirbhís Bus	39
Pátrúnacht agus Táirgiúlacht reatha	40
Lúba agus Scoilteanna Aontreo	42

4 Anailís ar Mhargáí agus ar Riachtanais 45

Dlús Cónaithe	47
---------------------	----

Dlús Post agus Oideachais.	49
Dlús Gníomhaíochta	51
Dlús na dTeaghlach gan Charr.	53
Dlús Cónaitheoirí Dífhostaithe.	55
Dlús Daoine Óga	57
Dlús Seanóirí	59
Pátrúnacht, Éifeachtúlacht agus an Timpeallacht Thógtha.	61

5 An Dréacht-Ghréasán Nua 73

Conas na Léarscáileanna den Líonra a Léamh	74
Léarscáil den Dréacht-Líonra Nua	75
Seirbhís chuig Níos Mó Limistéar	77
Minicíochtaí Níos Airde	78
SICCPL a chur i bhFeidhm	79
Tuairiscí ar na Bealaí	80

6 Comparáid idir an Gréasán atá ann cheana agus an Dréacht-Ghréasán Nua 85

Iompar Poiblí agus Rochtain ar Dheiseanna.	86
Gnóthachain Rochtana ar fud na Cathrach.	88
Rochtain Fheabhsaithe ó Láithreacha Samplacha	90
Gaireacht do Sheirbhís de Mhinicíochtaí Éagsúla	98

Aguisín A.....103

Minicíochtaí agus Raonta an Ghréasáin 2023 atá ann cheana (Téacs)	104
Minicíochtaí agus Raonta an Dréacht-Ghréasáin Nua (Téacs)	105

1 Achoimre

Cad is BusConnects Phort Láirge ann?

Is é is BusConnects ann ná clár um infheistiúocht iompair phoiblí i mór-lárionaid uirbeacha na hÉireann. Déanann an tÚdarás Náisiúnta Iompair (an tÚdarás) é a fhorbairt agus a bhainistiú, agus maoiníonn Tionscadal Éireann 2040 é.

Tá a lán gnéithe ar áireamh in BusConnects:

- An líonra bus a athdhearadh
- Conairí bus agus lánaí rothar nua a thógáil
- Córas ticéadaithe úrscothach a chur chun feidhme
- Córas íocaíochta gan airgead tirim a chur chun feidhme
- Córas Struchtúr táillí níos simplí
- Libhré nua bus
- Stadanna agus scáthláin nua bus
- Aistriú chuig flít nua busanna astaíochtaí nialasacha

Cuideoidh BusConnects Phort Láirge leis na straitéisí agus pleananna áitiúla agus Rialtais sin a bhaint amach:

- Straitéis Iompair Mhórchearantar Phort Láirge (WMATS)
- An Straitéis Spáis agus Eacnamaíochta Réigiúnach do Réigiún an Deiscirt

Tá an t-athdhearadh seo ar líonra bus Phort Láirge ar cheann de na hocht straitéisí a bhfuil an clár BusConnects comhdhéanta díobh.

- Plean Forbartha Chomhairle Cathrach & Contae Phort Láirge 2022-2028
- An Plean Forbartha Náisiúnta 2021-2030
- An Beartas Náisiúnta maidir le Soghluaisteacht Inbhuanaithe
- Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2023

Mar a bheartaítear le WMATS, seachadfaidh BusConnects Phort Láirge thart ar 63 km de lánaí bus agus bearta tosaíochta bus mar

aon le bealaí nua rothaíochta agus glasbhealaí. Cuimseofar sa líonra bus nua athlonnú Stáisiún Phluincéid go suíomh nua sna Céanna Thuaidh, agus infhaighteacht na nasc coisithe agus rothaíochta a bheidh ar fáil thar an droichead taistil ghníomhaigh nua. Ar deireadh, le BusConnects, méadófar cainníocht agus cáilíocht na seirbhíse bus, mar atá beartaithe in WMATS, agus cuirfear 75 bus nua astaíochtaí nialasacha in úsáid.

Cad atá i gCeist le hAthdhearadh an Líonra?

Tháinig forbairt ar líonra bus Phort Láirge de réir mar a tháinig fás ar an gcathair Le feabhsúcháin le déanaí ar mhinicíochtaí bus, ar leibhéil seirbhíse agus iontaofacht ag an deireadh seachtaine, tá feabhas tagtha ar úsáideacht an iompair phoiblí sa chathair.

Táthar ag súil go tiocfaidh fás 50% ar dhaonra Mórcheantar Phort Láirge faoi 2040. Chun freastal ar an bhfás sin agus ardchaighdeán saoil á choinneáil ar bun, beidh gá le hathrú céime a dhéanamh ar an leibhéal úsáide a bhaintear as iompar poiblí. Tá géarghá le tógáil ar an rath a bhí ar Phort Láirge le déanaí trí líonra bus Phort Láirge a athstruchtúrú agus infheistíochtaí níos mó a dhéanamh i seirbhís bus úsáideach iontaofa.

Is céim amháin é an t-athdhearadh líonra seo sa phróiseas athstruchtúrú agus ath-infheistíochta sin. Tá na comhlachtaí seo a leanas ag obair i gcomhar le chéile chun an gréasán a athdhearadh:

- An tÚdarás Náisiúnta Iompair
- Comhairle Cathrach & Contae Phort Láirge
- Comhairle Contae Chill Chainnigh
- Bus Éireann

Dírítear an t-athdhearadh líonra seo ar líonra na hOibleagáide Seirbhíse Poiblí (OSP), arb é Bus Éireann an t-oibreoir ar conradh dó.

Is é atá in athdhearadh an líonra bus athbhreithniú ar cé chomh minic agus ba cheart an bus a sholáthar.

Áirítear leis sin na bóithre a n-oibríonn busanna orthu, amanna agus laethanta seirbhíse, minicíochtaí, láithreacha stad agus an dóigh a gcómhálartóidh paisinéirí idir bealaí.

Tá an gréasán á athcheapadh ó bhonn, in ionad é a choigeartú ón ngréasán atá ann cheana. Ní ghlactar leis in aon chor gur gá na patrúin seirbhíse bus atá ann ó oidhreacht a choinneáil ar bhun ar mhaithe le traidisiún nó chun athruithe a sheachaint.

An Próiseas Athdheartha

Tá an tuarascáil seo ar an mbonn leis an gcomhairliúchán poiblí ar an Dréacht- Ghréasán Nua agus le haiseolas ón bpobal a bhailiú. Tosóidh an comhairliúchán poiblí an 10 Meitheamh 2024 agus táthar ag súil go mairfidh an comhairliúchán sé seachtaine ina dhiaidh sin.

Áirítear leis an tuarascáil seo:

- Measúnú ar an éileamh atá ann cheana ar an iompar poiblí agus ar an ngá leis an iompar poiblí.
- Príomhphrionsabail agus roghanna maidir leis an líonra bus a athdhearadh.
- An Dréacht-Líonra Nua lena bhreithniú ag an bpobal.

Ós rud é gur ní a mbraitheann duine

éigin air é gach mionsonra ar leith den ghréasán atá ann cheana, tá an tÚdarás ag súil leis go bhfaighfear raon leathan tuairimí dearfacha agus diúltacha. Beidh aon athrú mór ar ghréasán bus ina údar míchaoithiúlachta do roinnt daoine, fiú i gcás go rachaidh sé chun tairbhe don chuid is mó de dhaoine.

A luaithe a bheidh tuiscint gnóthaithe ag an bhfoireann pleanála ar an aiseolas ar an Dréacht, dearfar Gréasán Nua Deiridh. Maidir leis na hathruithe bealaigh a bheadh comhsheasmhach le plean an Líonra Nua Deiridh, tá sé beartaithe tús a chur le hiad a chur chun feidhme sa bhliain 2026.

Na Bealaí atá faoi Athbhreithniú

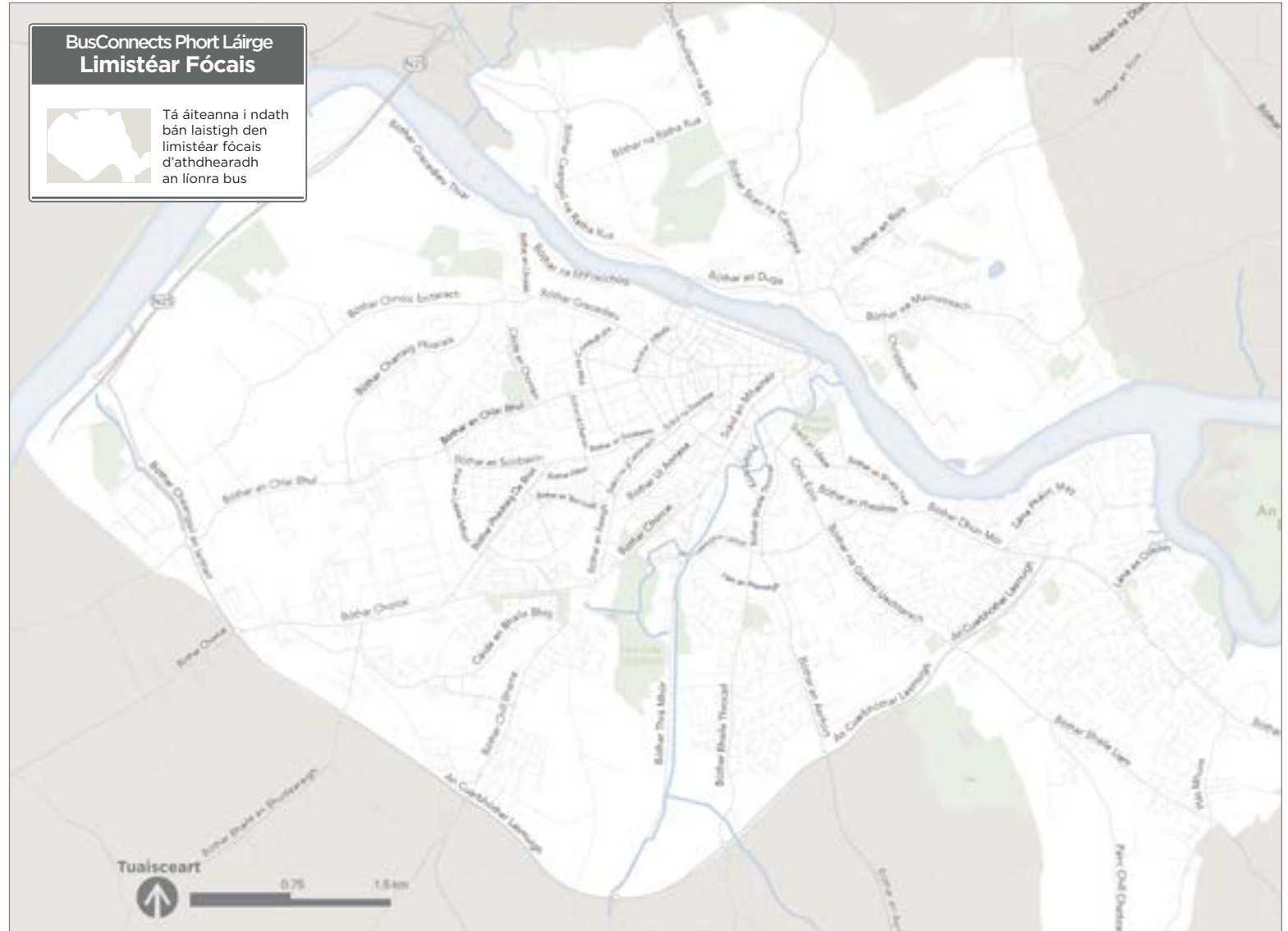
Dírítear an t-athdhearadh líonra seo ar na codanna uirbeacha de Chontaetha Phort Láirge agus Chill Chainnigh (mar a thaispeántar ar an gcéad leathanach eile). Tá sé dírithe ar na bealaí OSP seo a leanas:

- W1: An Túr Cloig - OTOD - Cé na gCeannaithe
- W2: An Túr Cloig - OTOD - Cé Uí Mheachair
- W3: An Túr Cloig - Páirc Eoin - Cé Uí Mheachair
- W4: Peter Street - Carraig Phiarais - Bóthar De Brún
- W5: Coill Darach - Ospidéal Phort Láirge

Limistéar Fócais

Is é an limistéar fócais don athdhearadh líonra seo an chuid uirbeach de Chathair agus de Chontae Phort Láirge, chomh maith leis na limistéir uirbeacha lastuaidh den abhainn i gContae Chill Chainnigh.

D'fhéadfaí freastal ar limistéir forbartha bhreise in aice láimhe le seirbhísí uirbeacha freisin. Mar sin féin, tugtar aghaidh ar sheirbhísí i measc bailte beaga i gCathair & Contae Phort Láirge agus i gContae Chill Chainnigh i bPlean Soghluaisteachta Tuaithe Éire a Nascadh, tionscnamh náisiúnta chun feabhas a chur ar iompar poiblí lasmuigh de cathracha agus de bhailte móra agus eatarthu.

Conas na Léarscáileanna den Líonra a Léamh

Uimhreacha Bealaigh Nua

Tugadh uimhreacha nua do gach ceann de na bealaí atá beartaithe, gan an réimír “W”, chun iad a idirdhealú ó bhealaí atá ann cheana.

Ní uimhreacha deiridh iad na huimhreacha atá beartaithe, agus is féidir go n-athrófar iad sula gcuirfear an Líonra Nua Deiridh i bhfeidhm.

Léirítear an Mhnicíocht le Leithead na Líne

Sna léarscáileanna ar an gcéad dá leathanach eile **léirítear minicíocht an bhealaigh le tiús na línte**. Is éard atá sna línte níos déine ná bealaí a thagann gach 15 nóiméad, Luan go Domhnach, agus is bealaí a thagann gach 30 nóiméad iad na línte níos tanaí.

Bealaí a Scoilteadh ina gCraobhacha

Dhéanfaí roinnt bealaí sa Dréacht-Líonra Nua a scoilteadh, mar a léirítear ar na léarscáileanna lena ngabhann an léaráid seo:

Cad a chiallaíonn sé nuair a thagann dhá bhealach le chéile ar an léarscáil?

Leanann na craobhacha bealaigh ar aghaidh ag minicíocht níos ísle

Ní cómhalartuithe iad sin. Tagann na busanna ar na “craobhacha” nach bhfuil chomh rialta le chéile chun “trunc” níos minice a chruthú.

Tá sé sin beartaithe le haghaidh:

- Bealach 3 ag Páirc an Phiarsaigh
- Bealach 4 ag Port an Chalaigh agus ag an gCuarbhóthar Lasmuigh
- Bealach 5 ag an mBaile Beag

Tá sé beartaithe go mbeadh struchtúr comhchosúil ag Bealach 1, ach ní bheidh ach brainse amháin aige. Rachadh minicíocht ard seirbhíse chomh fada le hOspidéal Phort Láirge (agus Óstán Woodlands le linn buaicthráthanna tráchta) agus leanfadh minicíocht seirbhíse níos ísle ar aghaidh go Dún Mór agus Baile Liam agus rachadh sé ar ais timpeall go hArd Caoin. Go bunúsach, rachadh

gach dara bus ar aghaidh thar an ospidéal.

Ní gá aon chómhgartú a dhéanamh idir an dá chuid den bhealach, ach leis an gcuid inmheánach, chuirfí tréimhsí níos giorra ar fáil do bhus ná mar a chuirfí leis an gcuid sheachtrach.

Tuairiscí ar na Bealaí

Tugtar tuairiscí sráid ar shráid ar gach bealach atá beartaithe ag tosú ar [Leathanach 80](#).

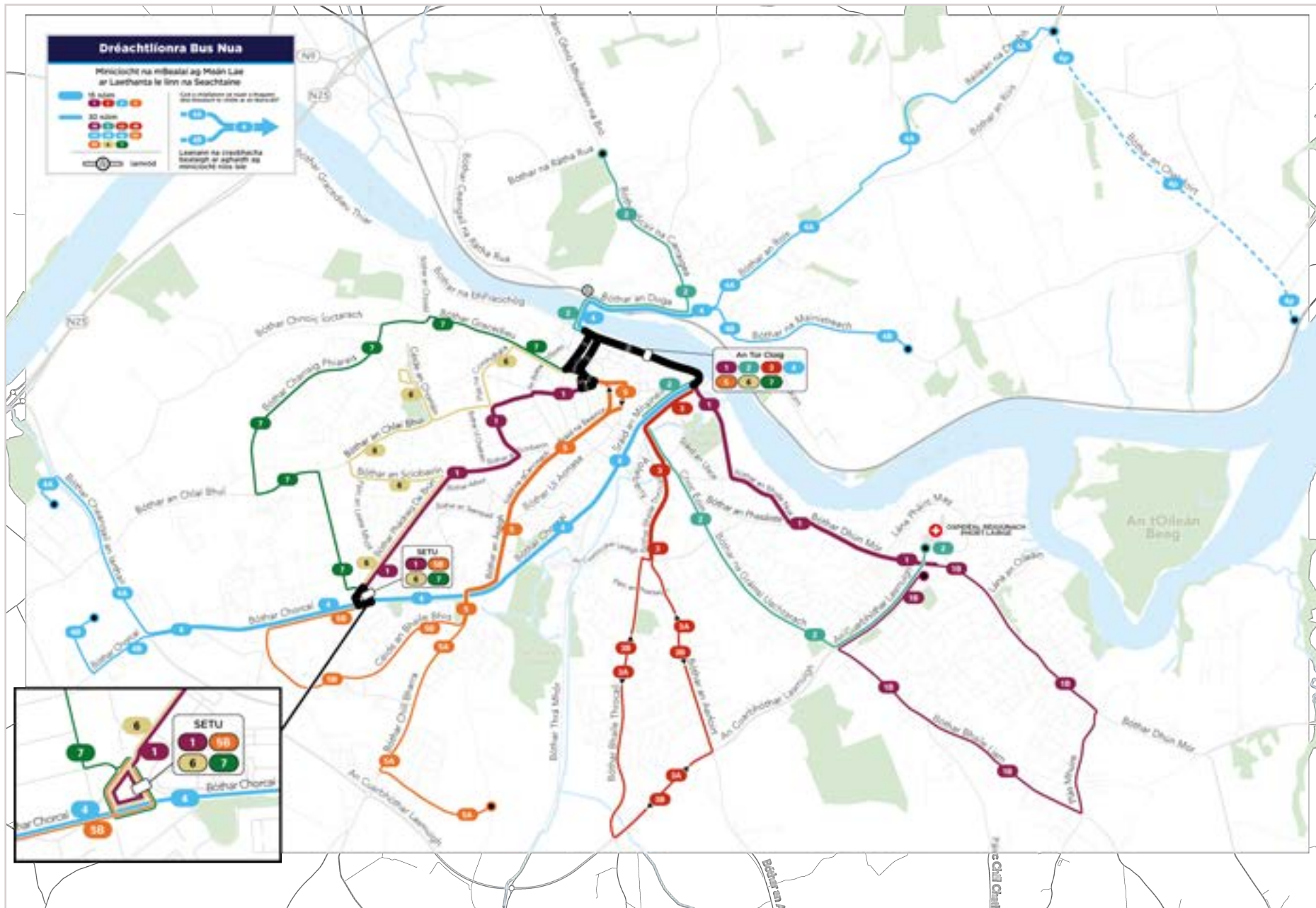
Tugtar tuairiscí téacs ar mhnicíochtaí molta san aguisín ag tosú ar [Leathanach 103](#).

Seirbhísí Eile

Tá níos mó seirbhísí bus réigiúnacha a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge ná mar atá léirithe ar na léarscáileanna sa tuarascáil seo.

Tá BusConnects dírithe ar cheantar uirbeach Phort Láirge, agus tá pleanáil do naisc idir cathracha, bailte agus limistéir thuaithe ar siúl trí phróiseas ar leith ar a dtugtar Plean Soghluaisteachta Tuaithe Éire a Nascadh

Léarscáileanna den Dréacht-Líonra Nua OSP

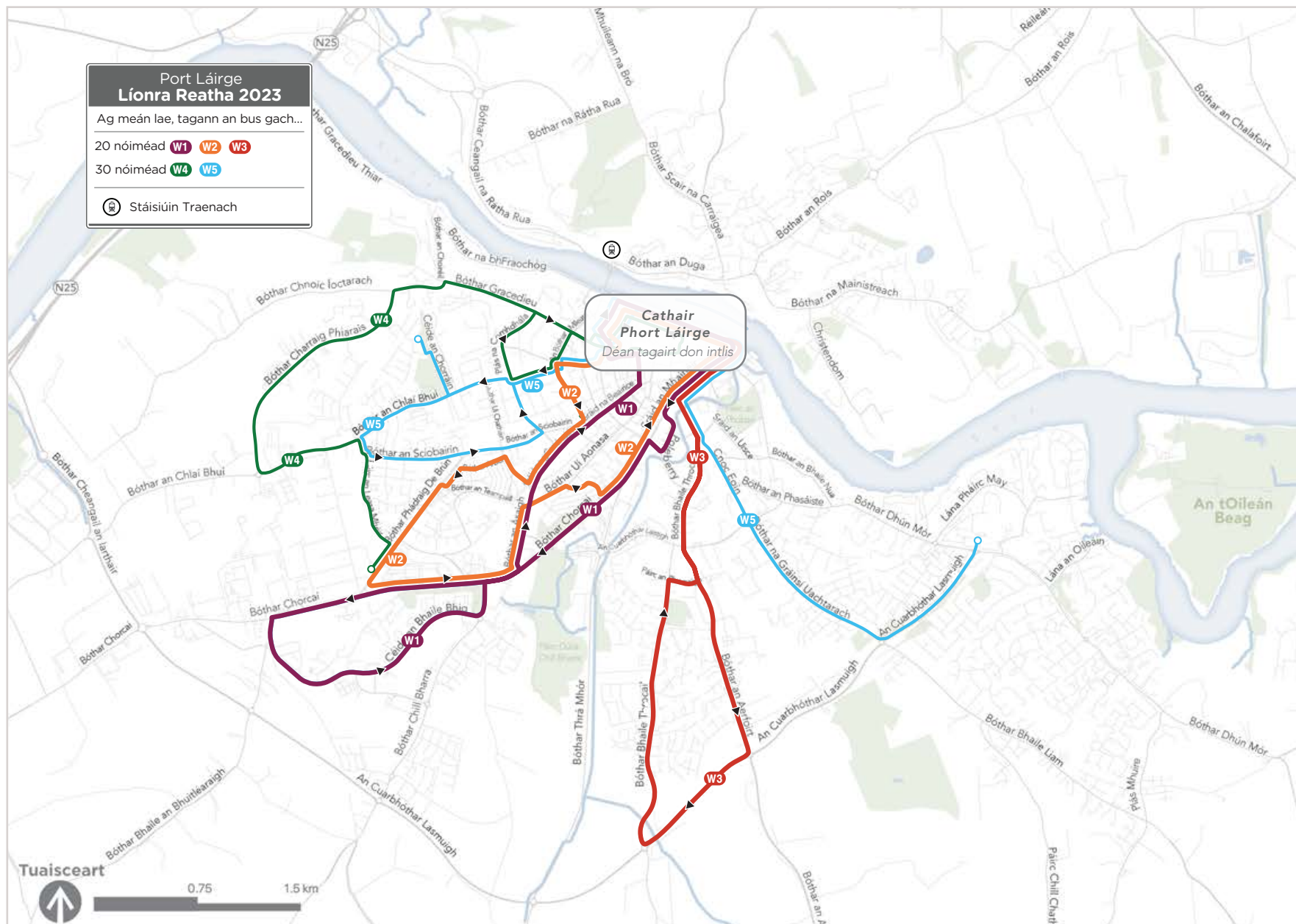
Le breathnú níos géire ar an Dréacht-Líonra Nua, tabhair cuairt le do thoil ar busconnects.ie agus ar an léarscáil ar líne atá nasctha ansin.

Léarscáileanna den Líonra atá ann cheana, 2023

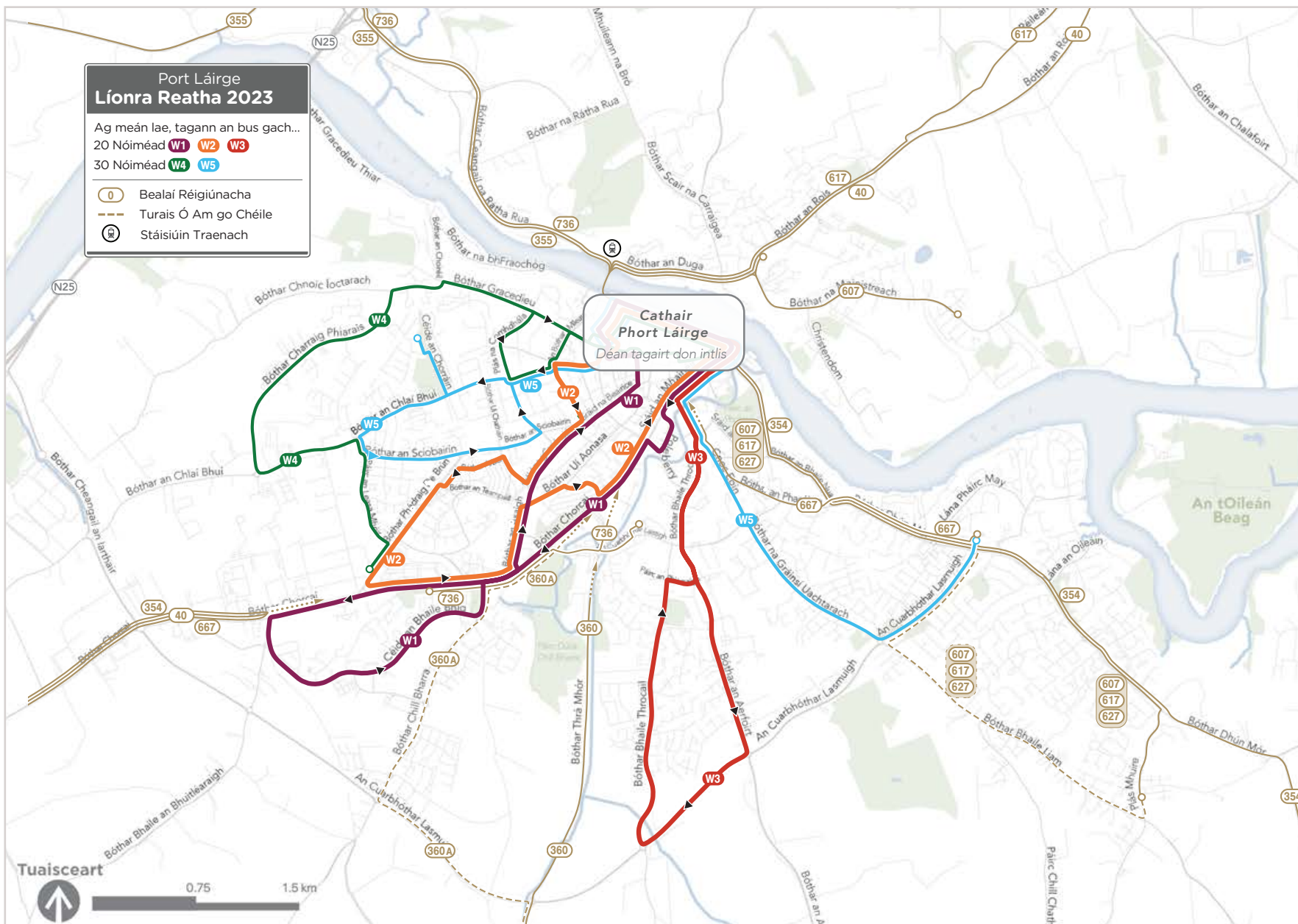
Seirbhísí OSP

Léirítear sa léarscáil seo bealaí uirbeacha OSP atá sa sainréimse faoi láthair ó fhómhar 2023 ar aghaidh.

Gach Seirbhís

Léirítear sa léarscáil seo na bealaí go léir (OSP, ‘Expressway’, tráchtála, etc.) a chuir seirbhís lae ar fáil sa limistéar fócais d’fhómhar 2023 ar aghaidh.

Níos Mó Infheistíochta sa tSeirbhís

Seirbhís Bhreise

Ní thugtar aghaidh ar spriocanna áitiúla nó náisiúnta le haghaidh fáis, cháilíocht na beatha agus inbhuanaitheachta leis an líonra bus OSP atá ann cheana. Tá an tÚdarás Náisiúnta Iompair ag moladh méadú suntasach ar an tseirbhís trí BusConnects Phort Láirge.

Leis an moladh sin dhéanfaí méid na seirbhíse i líonra busanna Oibleagáid Seirbhíse Poiblí (PSO) Phort Láirge a mhéadú níos mó ná dhá uair. Áirítear leis an méadú sin roinnt seirbhíse is féidir a fheiceáil ar léarscáil – amhail codanna bealaigh nua – agus roinnt seirbhíse is féidir a fheiceáil ar amchlár:

- Bealaí nua lena gclúdaítear limistéir nua.
- Minicíochtaí níos fearr nuair a bhíonn an líon is mó daoine ag taisteal.
- Tosófar go luath ar maidin ar gach bealach.
- Minicíochtaí níos airde ar an Domhnach, agus ar feadh níos mó uaireanta gach lá.
- Seirbhís dhá threo i limistéir a ndéantar nach bhfreastalaítear orthu faoi láthair ach i dtreo amháin.

Pátrúnacht vs. Clúdach

Ceann de phríomhspríocanna an iompair poiblí is ea ardphátrúnacht. Teastaíonn

ardphátrúnacht chun spriocanna aeráide, fáis agus inchónaitheachta a chomhlíonadh. Tríd is tríd, tagann ardphátrúnacht chun cinn nuair atá a lán daoine á nascadh ag seirbhís atá minic, mear agus líneach.

Ní hé *lucht custaiméireachta an t-aon sprioc amháin atá ag an iompar poiblí, áfach*. Bítear ag súil freisin go soláthróidh an t-iompar poiblí roinnt seirbhíse do gach limistéar uirbithe, fiú i gcás nach mbeidh ach roinnt bheag daoine ag cónaí nó ag obair iontu, agus fiú i gcás go mbeidh an phátrúnacht íseal. Tá sé mar chuspóir le seirbhís den sórt sin leithlisiú a chosc agus tacú le riachtanais soghluaisteachta daoine, is cuma cén áit a gcónaíonn siad ann.

Tá an dá sprioc sin san iomaíocht lena chéile. Dá mhéad seirbhíse a dhírítear ar bhealaí rialta uile-lae, sna limistéir a bhfuil líon mór daoine ina gcónaí agus ag obair iontu, is ea is lú an méid is féidir í a leathadh amach chun gach limistéar a chumhdach.

Níltear ag súil go meallfar ardphátrúnacht chuig gach ceann de na bealaí atá beartaithe sa Dréacht-Ghréasán Nua. Comhlíonfaidh roinnt díobh an cuspóir arb é atá ann limistéar ar dóigh go mbeidh an phátrúnacht íseal iontu, ach a mbeidh an tseirbhís tábhachtach iontu dá ainneoin sin, a chumhdach.

Cén fáth a bhfuil ardphátrúnacht tábhachtach?

- Chun an tseirbhís a dhéanamh níos úsáidí do níos mó daoine
- Chun tacú le dlúthfhorbairt insiúlta
- Chun feabhas a chur ar an rochtain ar phoist, ar oideachas agus ar dheiseanna eile do líon ard daoine
- Chun daoine a spreagadh chun aistriú ón gcarr chuig an iompar poiblí
- Chun plódú a chomhrac
- Chun astaíochtaí carbóin a laghdú

Cén fáth a bhfuil cumhdach tábhachtach?

- Chun cuimsiú sóisialta agus eacnamaíoch a chur chun cinn, beag beann ar cén áit a gcónaíonn daoine
- Chun leithlisiú a chosc do dhaoine a gcónaíonn i limistéir a bhfuil daonra íseal acu
- Chun tairbhí an iompair poiblí a sholáthar do gach duine

Minicíochtaí Níos Airde

Leis an Dréacht-Líonra Nua, chuirfí feabhas ar na minicíochtaí a thairgtear ar fud na cathrach chomh maith leis na huaireanta seirbhíse.

Sa ghrafaic thíos úsáidtear dath chun cur síos a dhéanamh ar mhinicíocht gach bealaigh in aghaidh na huairé agus in aghaidh an lae. (Tá táblaí téacs leis an eolas céanna don Líonra Reatha agus don Dréacht-Líonra Nua, ar fáil san aguisín ag tosú ar [Leathanach 103](#).

Minicíocht 15-Nóiméad

Sa líonra atá ann cheana féin, tairgeann trí bhealach le minicíocht-20 nóiméad. Sa Dréacht-Líonra Nua, moltar **ceithre**

bhealach chun minicíocht **15 nóiméad a chur ar fáil** ar feadh an lae, agus clúdaíonn na bealaí sin i bhfad níos mó de na codanna is gnóthaí den chathair. Thairgfeadh dhá bhealach bhreise minicíocht 15-nóiméad nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine.

Ní hamháin go ngiorraíonn bealaí le minicíochtaí 15 nóiméad nó níos fearr an t-am feithimh, is fusa iad freisin do dhaoine cómhgartú a dhéanamh agus rochtain a fháil ar níos mó den chathair dá bharr.

Minicíocht Laethúil

Sa líonra atá ann cheana féin, tá minicíocht níos measa ar an Domhnach

ná mar atá ar laethanta eile den tseachtain. Sa Dréacht-Líonra Nua, moltar freisin gurb iad na minicíochtaí lae i rith na seachtaine na minicíochtaí Dé Sathairn agus Dé Domhnaigh – rud a chiallaíonn go mbíonn busanna ar cheithre bhealach gach 15 nóiméad an deireadh seachtaine ar fad.

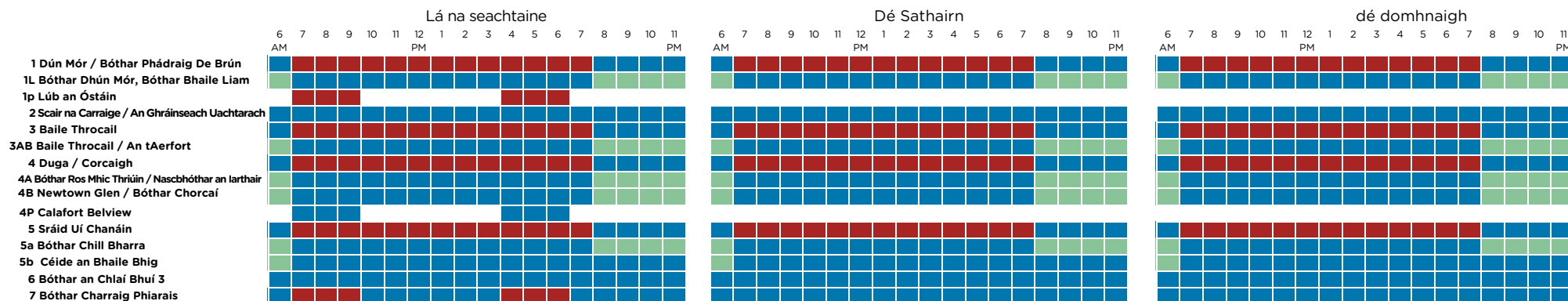
Seirbhís Maidin Níos Luaithe

Chomh maith le feabhsuithe minicíochta, thairgfeadh bealaí áirithe réise níos faide de sheirbhís laethúil trí thosú níos luaithe ar maidin, go háirithe ar an Satharn agus ar an Domhnach.

Dréacht-Líonra Nua Phort Láirge Minicíochtaí agus Tréimhsí Seirbhíse

Tagann an bus thart ar gach:

■ 15 nóiméid ■ 30 nóiméid ■ 60 nóiméid

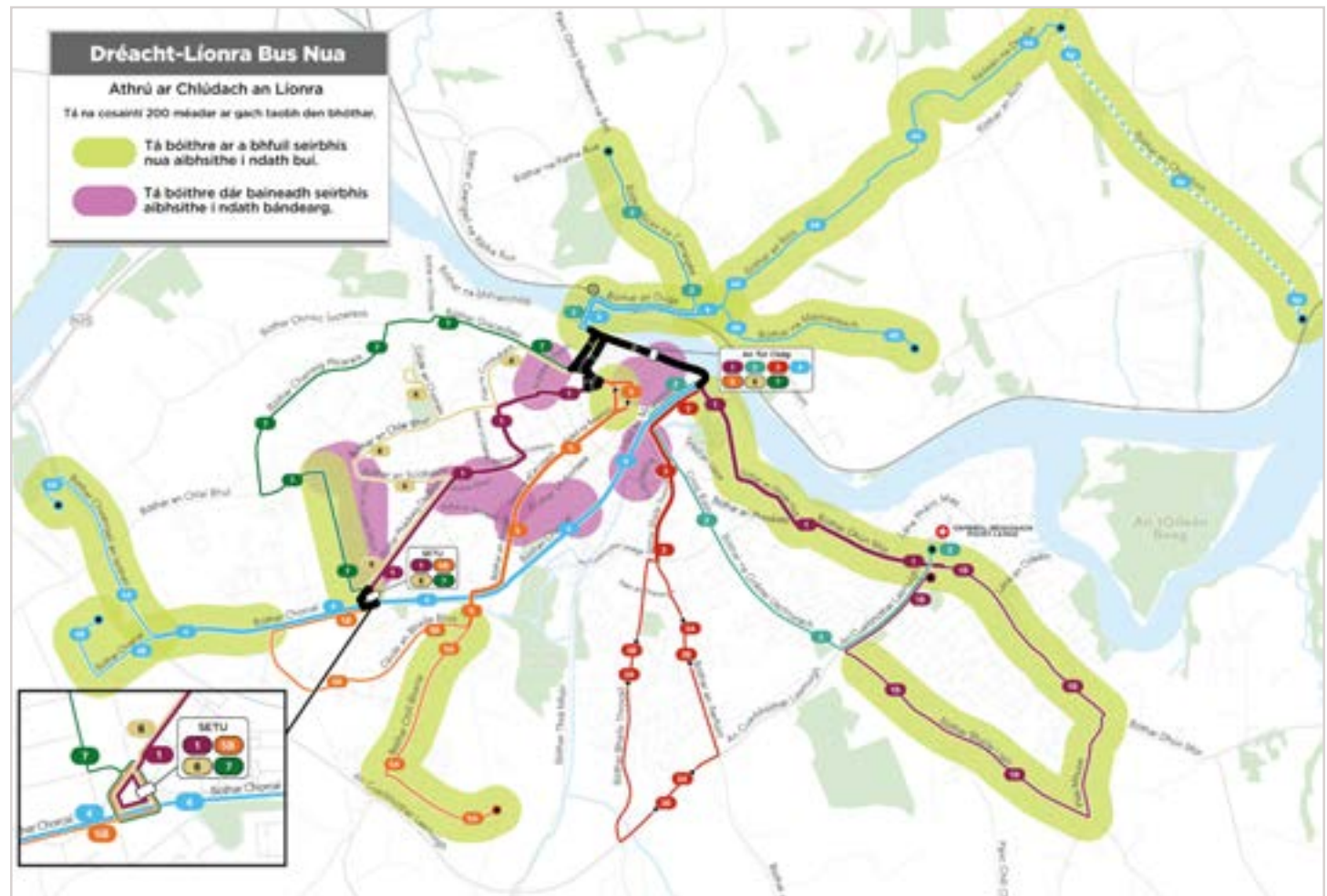

Seirbhís chuig Níos Mó Limistéar

Leis an Dréacht-Líonra Nua, chuirfí seirbhís oibleagáide seirbhíse poiblí (OSP) ar fáil i réimsí áirithe nach ndéantar freastal orthu inniu. Tá siad marcáilte i ndath buí ar an léarscáil thíos.

Bhainfeadh an Dréacht-Líonra Nua seirbhís ar chúpla sráid freisin, atá marcáilte le bándearg ar an léarscáil thíos. Sna cásanna seo, is beag líon iomlán na ndaoine a rachadh i bhfeidhm orthu, agus chuirfí seirbhís fheabhsaithe ar fáil laistigh de shiúlóid ghairid ó na stadanna bus go léir atá ann cheana féin. Tá buntáiste ag baint leis an líon beag codanna beaga seo do chuid mhór daoine mar go gceadaíonn sé do bhealaí bus a bheith níos líneach agus níos díri agus an líonra a bheith níos simplí.

Ar an iomlán mhéadódh sciar na gcónaitheoirí laistigh de 400 méadar ó stad bus (thart ar shiúlóid cúig nóiméad) ó 67% go 73% (ag tomhas i rith na seachtaine ag meán lae). Thar gach grúpa déimeagrafach tomhaiste mhéadófaí an céatadán gar do sheirbhís leis an Dréacht-Líonra Nua. Thiocfadh méadú freisin ar an gcéatadán post agus rolluithe scoile in aice le seirbhís bus.

Níos Mó Rochtana ar Dheiseanna

Ní féidir a thuar cá mhéad duine go díreach a d'fhéadfadh líonra bus feabhsaithe a úsáid. Ní féidir an todhchaí a thuar, mar a chonaiceamar leis an bpaindéim Covid-19. Is féidir samhlacha réamh-mheastacha a úsáid chun lucht custaiméireachta iompair phoiblí amach anseo a thuar, agus chun iad a úsáid ní mór dúinn go leor toimhdí a dhéanamh faoin todhchaí a mbeidh cuid díobh ar a laghad mícheart.

Ar leibhéal aonair, tá sé deacair pátrúnacht iompair phoiblí a thuar. Is deacair a rá cén chaoi a ndéanfaidh daoine a gcinntí taistil amach anseo má thagann athruithe ar an áit a bhfuil cónaí orthu, an áit a bhfuil siad ag obair, costais breosla, brú tráchta, caighdeán na seirbhíse iompair phoiblí, feabhsuithe ar áiseanna rothaíochta agus siúil, a gcumas féin a bheith ag tiomáint gluaisteáin, srl.

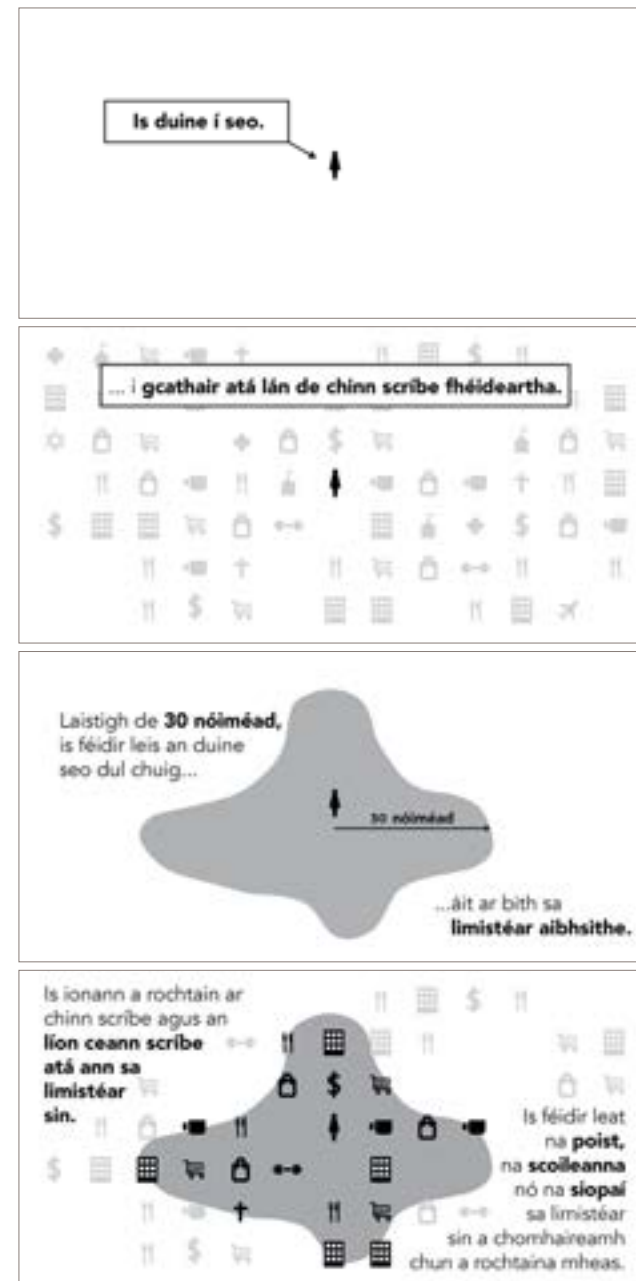
In ainneoin an méid sin neamhchinnteachta, is féidir linn brath ar bhearta níos simplí a dhíríonn ar iarmhairtí gearrthéarmacha an athraithe, agus a bhfuil níos lú barúlacha faoin todhchaí ag teastáil uathu. Beart amháin a bhí i gceist ná “rochtain”, a thugtar “inrochtaineacht” air. Déanann rochtain tomhas ar úsáid

líonra iompair phoiblí d'aon duine a bhfuil teorann ama acu chun bheith ag taisteal.

Tá an t-iompar poiblí úsáideach a mhéid a chuireann sé ar chumas daoine dul chuig na háiteanna a dteastaíonn uathu dul chucu, agus déanamh amhlaidh laistigh de thréimhse réasúnach ama. **Dá mhéad cinn scríbe is féidir a shroicheadh i dtréimhse ama réasúnta, is ea is mó an rochtain atá agat ar dheiseanna.**

Nuair a thomhaisimid rochtain, mar atá léirithe ar dheis, úsáidimid sonraí Daonáirimh lena léirítear na háiteanna ina gcónaíonn agus a n-oibríonn daoine. Úsáidim uimhríocht ansin chun amanna taistil a mheas idir gach cónaitheoir agus poist. Déantar cur síos ar an uimhríocht ar an gcéad leathanach eile.

Bealach iontaofa chun pátrúnacht a mhéadú is ea cathracha agus a líonraí iompair phoiblí a dhearadh ionas go mbeidh rochtain níos fearr ag daoine ar thuilleadh deiseanna, laistigh d'agaturais réasúnta.

Cad iad na Tosca a Théann i bhFeidhm ar rochtain ar Dheiseanna?

Déanann na nithe seo a leanas difear don rochtain ar dheiseanna trí iompar poiblí:

- **Cá mhéad ceann scríbe atá gar don iompar poiblí**
- **Cá fhad is gá do dhuine taisteal de shiúl na gcós** chuig an tseirbhís agus ón tseirbhís.
- **Cá fhad is gá do dhuine feitheamh** le haghaidh na seirbhíse
- **Cá fhad is gá do dhuine taistealar** iompar poiblí.
- **Luas** na seirbhíse
- **Cá fhad is gá do dhuine feitheamh chun cómhgartú** idir seirbhísí.

Tá smacht ag soláthraithe iompair poiblí ar roinnt de na tosca sin: an t-aga feithimh, an cómhgartú, cé chomh díreach is atá an bealach, cén áit a soláthraítear seirbhís.

Tá níos lú smachta acu nó níl aon smacht acu ar thosca eile a imríonn tionchar ar rochtain: luas an iompair poiblí, achair thaistil, nó cén áit a bhfuil poist agus tithe suite. De ghnáth, bíonn na tosca sin faoi smacht na n-údarás áitiúil toisc go mbainistíonn siad úsáid talún, forbairt agus bóithre.

Agaí Turais a Mheas

Nuair a labhraíonn daoine faoi agaí turais iompair poiblí, is minic a dhíríonn siad ar an am a chaitear ar an mbus. Áirítear le turais iompair poiblí freisin an t-am a chaitear ag siúl agus ag feitheamh, ar mó é uaireanta ná an t-am a chaitear ar an bhfeithicil féin.

Siúl chuig an stad agus uaidh araon

Is trí shiúl a thosaítear agus a chríochnaítear formhór na dturas iompair poiblí.

Feitheamh leis an gcéad bhus eile

Ní bhíonn ort feitheamh i dtús do thurais amháin, bíonn ort feitheamh ag deireadh an turais freisin. Cé gur féidir leat an baile a fhágáil tamaillín sula n-imíonn do bhus, tarlaíonn sé, má thagann do bhus go hainmhínic, gur minic gur gá duit do cheann scríbe a shroicheadh go róluath ionas nach mbeidh tú mall.

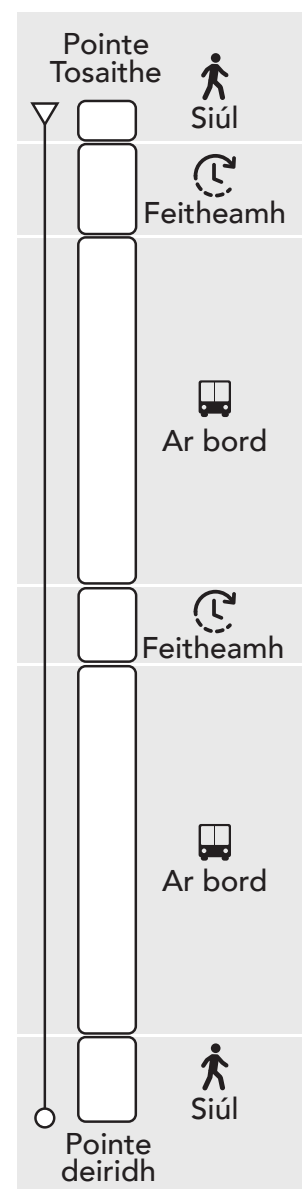
Más gá duit cómhgartú, beidh ort feitheamh uair amháin eile.

Tarlóidh sé ar an meán go gcaithfidh gach paisinéir thart ar aon leath de mhínicíocht na mbealaí atá i gceist a chaitheamh ag feitheamh.

Ar bhord na feithicle

Déanann an fad agus an luas difear don am a chaitear ar bord. Agus agaí taistil ar an Dréacht-Ghréasán Nua á suimiú againn, d'úsáideamar toimhdí coimeádacha (malla) agus níor chuireamar na luasanna níos tapa san áireamh. Thiocfadh sé sin as Nasc Traschathrach. Is é an toradh a bheidh ar fheabhsuithe ar luasanna ná go dtiocfaidh méadú ar an rochtain atá ag tuilleadh daoine ar phoist.

Rochtain Mhéadaithe ar Phoist agus ar Oideachas

Mar a thuairiscítear ar [Leathanach 15](#), méadófar leis an Dréacht-Líonra Nua líon na gcónaitheoirí, na bpost agus na rolluithe scoile in aice leis an tseirbhís bus. Mar sin féin, ní leor é go bhfuil seirbhís *úsáideach díreach toisc go bhfuil daoine gar do sheirbhís*.

Chun a úsáidí atá an Dréacht-Líonra Nua a thomhas, tomhaisimid rochtain ar chinn scríbe *laistigh de thréimhse réasúnta ama*. Rinneamar anailís air sin i leith:

- Turais doras go doras 30- nó 45-nóiméad nó níos lú.
- Broidtráthanna agus Meán lae.
- Laethanta na seachtaine, Sathairn, Domhnaí.
- Go poist agus chuig oideachas (bunleibhéal, meánleibhéal agus tríú leibhéal).
- Do gach cónaitheoir, agus do chónaitheoirí limistéir faoi dhíothacht shóisialta; cónaitheoirí dífhostaithe, cónaitheoirí óga agus sinsearacha¹.

¹ Tomhaiseadh rochtain ar phoist do chónaitheoirí sinsearacha ní toisc gur dócha go mbeadh post ag daoine scothaosta, ach toisc gur minic a léiríonn suíomhanna fostaíochta ceantair ina bhfuil siopaí, seirbhísí agus deiseanna sóisialta. D'fheabhsódh rochtain do sheanóirí gach lá, agus go háirithe ar an Domhnach.

Tuairiscítear leis na táblaí ar an gcéad leathanach eile an t-ardú meánach² ar an rochtain a chuirfí ar fáil, do gach cónaitheoir agus de réir grúpa déimeagrafach, laistigh de 30 agus 45 nóiméad taistil, agus chuig poist nó oideachas.

Méadófaí leis an Dréacht-Líonra Nua rochtain na gcónaitheoirí ar phoist faoi +36% i rith na seachtaine i rith an lae, agus +47% i rith na seachtaine le linn uaireanta an chloig, laistigh de 30 nóiméad taistil.

Ar an Domhnach, tá na harduithe an-mhór: +67% níos mó post inrochtana laistigh de 30 nóiméad.

D'fheabhsófaí rochtain ar phoist laistigh de 45 nóiméad taistil do gach grúpa, ach go ginearálta bheadh feabhas níos lú ná rochtain laistigh de 30 nóiméad. Cé go gceapfa go bhfuil 45 nóiméad am comaitéireachta fada do chathair bheag cosúil le Port Láirge, tá sé riachtanach roinnt turais traschathrach a dhéanamh nuair a thugann duine cuntas ar an am siúil agus feithimh ar fad, agus nuair a

² Tá "Airmheán" cosúil le "meán" ach léiríonn sé an pointe i lár raon na n-eispéireas go léir, seachas a bheith ina mheán uimhriúil de gach eispéireas. Is léiriú níos fearr é *an t-airmheán* ar an eispéireas is coitianta a bheadh ag cónaitheoirí Phort Láirge leis an Dréacht-Líonra Nua ná mar a bhíonn ar an *meán*.

smaoiníonn duine ar chónaitheoirí ceantair níos faide i gcéin amhail Trá Mhór san áireamh sa bheart seo).

Chun rochtain ar oideachas a thomhas, rinneamar amanna taistil ó chónaitheoirí go bunscoileanna, meánscoileanna, coláistí agus ollscoileanna a thomhas, agus tugadh cuntas ar líon na rolluithe a bhí ar fáil ag gach foirgneamh. D'fheabhsófaí rochtain ar rolluithe oideachais do gach cónaitheoir agus go háirithe do dhaoine óga.

Is féidir léarscáileanna a thaispeánann athruithe ar rochtain laistigh de thurais 30 nó 45 nóiméad, d'aon láthair ar leith i bPort Láirge, a dhéanamh ag baint úsáide as an léarscáil ghréasáin idirghníomhach ar líne atá nasctha ó busconnects.ie.

Is áiteanna oibre iad chomh maith go leor áiteanna a dtugann daoine cuairt orthu (ar nós ionaid siopadóireachta, scoileanna, bialanna, seirbhísí leighis), mar sin, téann rochtain níos mó ar phoist le rochtain ar chinn scríbe thábhachtacha.

Athruithe ar Rochtain ar Phoist laistigh de 30 nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar an Satharn ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar an Domhnach ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil
Iomlán	+36%	+47%	+30%	+67%
Cónaitheoirí i gCeantair faoi Mhíbhuntáiste	+12%	+15%	+13%	+37%
Cónaitheoirí Dífhostaithe	+23%	+40%	+15%	+69%
Cónaitheoirí Óga	+41%	+46%	+36%	+56%
Cónaitheoirí Scothaosta	+15%	+17%	+17%	+35%

Athruithe ar Rochtain ar Phoist laistigh de 45 nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar an Satharn ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar an Domhnach ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil
Iomlán	+18%	+19%	+23%	+28%
Cónaitheoirí i gCeantair faoi Mhíbhuntáiste	+19%	+12%	+20%	+4%
Cónaitheoirí Dífhostaithe	+15%	+15%	+22%	+32%
Cónaitheoirí Óga	+21%	+16%	+23%	+11%
Cónaitheoirí Scothaosta	+20%	+15%	+24%	+18%

Athruithe ar Rochtain ar Oideachas laistigh de 30 nó 45 Nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil
Iomlán	+19%	+19%	Iomlán	+6%	+19%
Cónaitheoirí Óga	+15%	+17%	Cónaitheoirí Óga	+18%	+20%

Conas Foghlaim faoin Dréacht-Ghréasán Nua

Sa Tuarascáil seo

Tá an Tuarascáil seo ina foinse amháin faisnéise faoin Dréacht-Líonra Nua. Sa tuarascáil seo, gheobhaidh tú:

- Na prionsabail a úsáidtear i ndearadh líonra bus, ag tosú ar [Leathanach 21](#).
- Forléargas ar líonra bus reatha na hOibleagáide Seirbhíse Poiblí (OSP), ag tosú ar [Leathanach 33](#).
- Forléargas ar na tosca déimeagrafacha agus timpeallachta tógtha i bPort Láirge, a théann i gcion ar iompar poiblí, ag tosú ar [Leathanach 45](#).
- Cur síos ar an Dréacht-Líonra Nua Deiridh, ag tosú ar [Leathanach 73](#).
- Anailís ar an dóigh a n-athródh rochtain cónaitheoirí ar sheirbhís agus ar chinn scríbe leis an Líonra Nua, ag tosú ar [Leathanach 85](#).

Tá uimhreacha nua ag gach bealach sa Dréacht-Líonra Nua!

Léarscáil Ar Líne

Chun iniúchadh a dhéanamh ar cad é a bheadh i gceist leis an Dréacht-Líonra Nua do cheantar féin agus do thurais, is féidir leat féachaint ar léarscáil gréasáin ar líne atá ar fáil ar [shuíomh gréasáin BusConnects](#).

Leis an léarscáil ar líne is féidir leat:

- Sciurd isteach agus féach ar an mbealach mionsonraithe.
- Amharc ar limistéir atá deacair a thaispeáint ar na leathanaigh bheaga seo.
- Féach conas a athródh meán-rochtain ar phoist nó chónaitheoirí ó do cheantar.
- Cruthaigh do léarscáil rochtana féin, agus déan comparáid idir cé chomh fada is a bheadh tú in ann taisteal ag baint úsáid as an líonra reatha nó as an Dréacht-Líonra Nua.

Tabhair do Chuid Aiseolais

Tá súil ag an bhfoireann pleanála go dtabharfaidh tú d'aiseolas faoi na bealaí agus an líonra nua atá beartaithe.

Ar [shuíomh gréasáin an tionscadail](#), cuirtear níos mó acmhainní ar fáil, mar an léarscáil ar líne agus físeáin ina mínítear an líonra nua.

Tá foirm aiseolais ar líne nasctha freisin ó shuíomh gréasáin an tionscadail, ón 10 Meitheamh go dtí an 19 Iúil 2024. Tugtar cuireadh duit aiseolas a chur isteach ag baint úsáid as an bhfoirm sin, agus is féidir leat litreacha nó comhaid eile a uaslódáil ag baint úsáid as an bhfoirm.

Le haghaidh ceisteanna faoi chomhairliúchán poiblí, déan teagmháil leis an bhfoireann pleanála ag waterfordnetwork@busconnects.ie.

Tabhair d'aiseolas dúinn trí shuíomh gréasáin an tionscadail: busconnects.ie

2 Prionsabail Deartha Bealaí agus Gréasáin...

Cad is cúis le Lucht Custaiméireachta Ard?

Is í rochtain ar dheiseanna, mar atá tuairiscithe ag tosú ar an [Leathanach 16](#), an dóigh ar féidir le dearadh an líonra iompair phoiblí difear a dhéanamh do **lucht custaiméireachta**.

Déantar cur síos le rochtain ar an dóchúlacht go mbeidh duine ábalta turas a dhéanamh, ag an am is mian leis nó léi taisteal, laistigh de thréimhse réasúnta ama.

Tá go leor tosca ann a bhaineann le pátrúnacht nach bhfuil baint ar bith acu le rochtain nó dearadh líonra bus, ar nós:

- Gníomhaíocht eacnamaíoch agus éileamh taistil iomlán
- Táillí iompair phoiblí
- Dolaí bóithre
- Praghsanna breosla
- Rátaí úinéireachta gluaisteáin
- Praghsanna ar charrchlóis

Sa tuarascáil seo, dírimid ar na tosca **ar féidir** le ÚNI agus a chomhpháirtithe i gceantar Phort Láirge dul i gcion ar an méid seo a leanas:

- **Áiteanna** a théann bealaí
- A **minicíocht** agus **uaireanta seirbhíse**
- Na **naisc** i measc seirbhísí iompair phoiblí, agus éascaíocht an aistrithe
- **Úsáid talún** agus **patrúin forbartha**

- **Déimeagrafaic**, agus cén áit a bhfuil daoine a bhfuil riachtanais ar leith acu suite.
- **Dearadh sráide** agus **insiúltacht**

Baineann na céad trí thoisic ar an liosta le dearadh na mbealaí bus agus leis an líonra iompair phoiblí comhtháite. Is iad sin na tosca atá beartaithe chun an Dréacht-Líonra Nua a athrú ar bhealaí a dhéanfadh an líonra níos úsáidí le haghaidh níos mó daoine.

Tá tionchar mór ag na trí thoisic deiridh ar an liosta seo - úsáid talún, déimeagrafaic agus dearadh sráide - ar chostas agus úsáideacht an iompair phoiblí. Déantar iad a rialú go príomha ag Comhairlí áitiúla. Ní féidir iad a athrú láithreach trí BusConnects, ach is féidir iad a fheabhsú san fhadtéarmach chun iompar poiblí a dhéanamh níos úsáidí agus níos éifeachtaí i nGaillimh. Uasmhéadófar le pleanáil le haghaidh úsáid talún agus dearadh sráide níos fearr na buntáistí a bhaineann le BusConnects.

Tá líonra ardphátrúnachta níos úsáidí do níos mó daoine. Agus bíonn deifir ar fhormhór na ndaoine.

Aistriú Saor in Aisce

Chun tacaíocht a thabhairt do BusConnects agus don athdhearadh líonra seo, tabharfar isteach struchtúr táille nua go luath i bPort Láirge a laghdaíonn bacainní agus pionóis don aistriú.

Beidh aistriú idir bealaí bus uirbeacha saor in aisce. Ní ghearrfar aon táille bhreise as athrú ó fheithicil iompair phoiblí amháin go feithicil eile, toisc go mbeidh na táillí bunaithe ar achar taistil seachas ar líon na bhfeithicilí a úsáidtear.

Is breithniú tábhachtach é iontaofacht agus pleanáil le haghaidh cómhgartú. Ní mór go mbeidh muinín ag daoine nuair a thiocfaidh siad de bhus amháin agus nuair a bheidh siad ag fanacht le bus eile, go mbeidh an fanacht sin gairid.

Baineann míchompord éigin le cómhgartú. Ach bíonn formhór na ndaoine ag iarraidh an áit a bhfuil siad ag dul a bhaint amach, go tapa, níos mó ná mar a bhíonn siad ag iarraidh cómhgartú a sheachaint. Le cómhgartú iontaofa agus saor in aisce, is féidir linn líonra níos rialta a dhearadh, agus agaí turais iomlána níos giorra á soláthar do níos mó daoine.

Táirgiúlacht

Beagnach gach uair a úsáidimid an focal “lucht custaiméireachta” sa tuarascáil seo, is éard atá i gceist againn ná lucht custaiméireachta i gcoibhneas le costas. Is é “táirgiúlacht” an focal air sin.

Cuirtear san áireamh i dtáirgiúlacht an costas a bhaineann le seirbhís a sholáthar, chomh maith leis an líon daoine a úsáideann an tseirbhís. Sa tábla ar dheis ag an mbarr, léirítear conas is féidir táirgiúlacht a ríomh in aghaidh an bhealaigh: roinneadh líon na gclár ar bhealaí Phort Láirge in earrach 2023 faoi na huairéanta feithicle a úsáideadh chun gach bealach a reáchtáil. Agus gach rud eile cothrom, le bealach ag a bhfuil minicíocht níos fearr, achar níos níos faide nó luas níos moille, beidh gá le níos mó uaireanta feithicle lena reáchtáil.

I measc na mbealaí uirbeacha OSP, is é Bealach W5 an bealach is costasaí lena reáchtáil, agus éilítear leis 48 uair an chloig feithicle in aghaidh na seachtaine – ach meallann sé an oiread sin custaiméirí, rud a fhágann gurb é an bealach is táirgiúla! I rith na seachtaine, meallann sé 22 bordáil in aghaidh na feithicle in aghaidh na huaire.

Táirgiúlacht a Ríomh de réir Bealaigh i Rith na Seachtaine

Bealach atá ann Cheana	Bordáil i rith na seachtaine (Aibreán-Bealtaine 2023)	Uaireanta Feithicle a Theastaíonn i Rith na Seachtaine (Aibreán-Bealtaine 2023)	Táirgiúlacht i rith na Seachtaine (Bordáil ÷ Uaireanta feithicle)
W1	816	29	17
W2	707	28	15
W3	789	28	18
W4	710	33	18
W5	1,389	48	22
360	1,402	38	23

Táirgiúlacht i Rith na seachtaine, Dé Sathairn agus Dé Domhnaigh

Bealach atá ann Cheana	Laethanta le linn na seachtaine	Dé Sathairn	Dé Domhnaigh
W1	17	17	13
W2	15	18	12
W3	18	14	10
W4	18	12	9
W5	22	19	16
360	23	27	20

Níl Bealach 360 Thrá Mhór ina chuid den staidéar seo ach tá sé san áireamh anseo chun críocha spéise. Tá táirgiúlacht beagán níos airde ná Bealach W5 aige. Ag deireadh 2023, cuireadh níos mó seirbhíse le Bealaí 360 agus 360a, mar fhreagairt ar a lucht custaiméireachta atá ag méadú agus ar a dtáirgiúlacht ard.

Sa dara tábla thuas, déantar comparáid idir an táirgiúlacht i rith na seachtaine, ar an Satharn agus ar an Domhnach. Tá na minicíochtaí ar na bealaí uirbeacha W comhsheasmhach ó Luan go Satharn, agus ní thagann laghdú ar an táirgiúlacht ach beagáinín má thagann laghdú air aon chor ar an Satharn. Bíonn an W2 níos

táirgiúla i ndáiríre ar an Satharn ná mar a bhíonn sé i rith na seachtaine. Is measa a bhíonn na minicíochtaí ar an Domhnach, ach tá táirgiúlacht bealaí W1, W3 agus W3 fós measartha maith ina ainneoin sin.

Do phleanálaithe iompair phoiblí, tugtar leid leis an táirgiúlacht faoin dóigh a bhfuil daoine ag freagairt do leibhéal áirithe infheistíochta iompair phoiblí ar bhealach. D'fhéadfadh táirgiúlacht ard a bheith ina tháscaire ar acmhainn lucht custaiméireachta níos mó.

Má mheallann bealach lena mbaineann drochmhinicíocht agus costas oibriúcháin íseal líon measartha custaiméirí, d'fhéadfadh sé a bheith níos táirgiúla ná bealaí eile i ndáiríre. Tugtar le fios leis sin go bhfuil éileamh bunúsach ard ar iompar poiblí sa cheantar, ach mar gheall ar an drochmhinicíocht, cuirtear cosc ar go leor daoine an bealach a úsáid. Is cosúil gurb é sin an cás do bhealaí Phort Láirge ar an Domhnach, toisc go dtagann laghdú ar na minicíochtaí go dtí gach 30 nóiméad, ach ní bhaineann ach laghdú beag ar an táirgiúlacht maidir le bealaí áirithe.

Os a choinne sin, ní bheidh bealach a mheallann go leor custaiméirí ach a bhfuil costas oibriúcháin ard ag baint leis rótháirgiúil - beidh an costas

a bhaineann le gach custaiméir a mhealladh níos airde ná mar a bheidh ar bhealaí eile.

Má chuirtear seirbhís le bealach ar bith - bíodh sé i bhfoirm minicíocht níos fearr, uaireanta níos faide nó síneadh leis an mbealach - is gnách go méadófar an lucht custaiméireachta. Chun an úsáid is éifeachtaí a bhaint as infheistíochtaí seirbhíse teoranta, áfach, is gnách go ndéanann pleanálaithe iarracht seirbhís a chur leis in áiteanna ina mbeidh an méadú is mó ar an lucht custaiméireachta mar thoradh air, agus ciallaíonn sé sin súil a choinneáil ar chostais oibriúcháin agus ar tháirgiúlacht.

Minicíocht

Ceann de na bealaí is fearr ar féidir rochtain a mhéadú ar fud líonra, is ea agaí feithimh a ghiorrú tríd an minicíocht a fheabhsú.

Mar thoradh ar sheirbhís níos minice:

- Laghdaíonn sé an t-aga feithimh (agus an t-aga taistil foriomlán dá bharr).
- Cumasaítear duit taisteal nuair is mian leat.
- Feabhsaítear an iontaofacht, toisc go mbeidh bus eile ag teacht roimh í bhfad má chailleann tú do bhus nó má bhriseann sé anuas.
- Bíonn an cómhgartú (idir dhá sheirbhís mhinice) gasta agus iontaofa.

I gcás go bhfeabhsófar an minicíocht in áiteanna a bhfuil líon ard cónaitheoirí, post agus deiseanna eile iontu, feabhsófar an rochtain do mhórán daoine.

Méadaíonn an minicíocht níos fearr an acmhainneacht ardphátrúnachta, ach ní leor í ina haonar chun ardphátrúnacht a chruthú.

Cé chomh Minic is atá Minic go Leor?

I gcathracha beaga, amhail Port Láirge, is minic a bhíonn turais níos giorra ag daoine. Ní mór an t-iompar poiblí a bheith an-mhinc le haghaidh turais ghearra, ós rud é gur féidir leis an aga feithimh bheith níos giorra ná an t-aga

Dá giorra a dturas, is ea is lú a bhíonn fonn ar dhaoine fanacht tamall fada.

turais ar an mbus.

Le machnamh a dhéanamh an bhfuil aon minicíocht “minic go leor”, samhlaigh go mbeifeá ag fanacht leath amháin den minicíocht (ós rud é, ar an meán, go mbeidh tú ag fanacht d’fhormhór na dturas). Cuir ceist ort féin an bhféadfá sásta fanacht chomh fada sin mar chuid de thuras *laethúil*.

I gcás go leor cónaitheoirí sa limistéar staidéir, tá lár na cathrach agus cinn scríbe mhóra eile laistigh de shiúlóid 30 nóiméad nó tiomáint an-ghasta i gcarr. Mar sin, beidh deacracht ag bus nach dtagann ach uair amháin gach 30 nóiméad dul san iomaíocht leis na roghanna eile seo.

Is féidir a mheas nach mbaineann tábhacht le minicíocht ós rud é nach gá d’aon duine fanacht le bus a thuilleadh, toisc faisnéis fíor-ama faoi theacht busanna a bheith ar fáil ar fhóin. Mura dtagann bus ach uair amháin in aghaidh na huaire, beidh sé sin ceart go leor, mar ní rachaidh tú chuig an stad ach ag an am ceart.

Ach in ainneoin na teicneolaíochta nua sin, baineann ríthábhacht leis an minicíocht fós ar na cúiseanna seo:

- Ní bhíonn ort feitheamh i dtús

do thurais amháin, ach bíonn ort feitheamh ag deireadh an turais freisin. B’fhéidir nach gcaitheann tú am ag fanacht *ag an stad* ach, mura dtagann do bhus go rialta, is minic a chaithfidh tú fanacht *ag do cheann scríbe*. Mar shampla, más rud é go dtosaíonn tú an obair ag 8:00 am ach nach dtéann an bus thar d’ionad oibre ach ag 7:35 am agus ag 8:05 am, beidh an rogha agat bheith ag an obair 25 nóiméad roimh an am tosaithe nó 5 nóiméad ina dhiaidh.

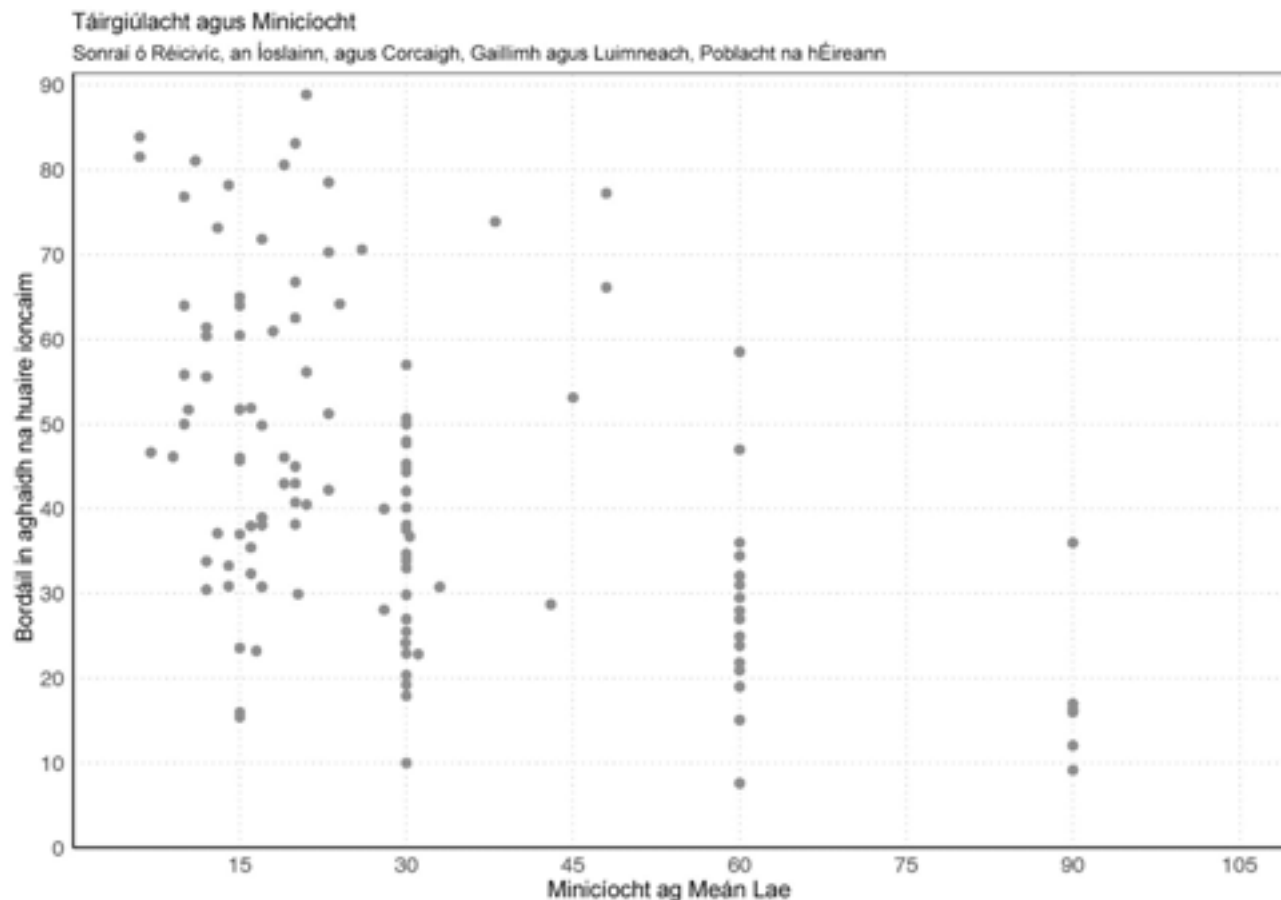
- Ní féidir leat am tosaithe an turais fillte a phleanáil i gcónaí. B’fhéidir go mbeifeá ábalta imeacht ó do theach ag an am ceart de réir amchlár an bhus, ach tagann deireadh le go leor de na cúraimí saoil ag amanna nach féidir a thuar – agus ní bhíonn a lán oibrithe ábalta an t-am deiridh dá seal a roghnú.
- D’fhéadfadh an cas sin mar atá a bheith deacair do dhaoine gairmiúla, ós rud é gur féidir leis an gcuid is mó againn obair a thosú nuair a shroichimid ár n-oifig, agus an t-am a fhágfaimid a roghnú. Bíonn amanna tosaigh agus deiridh níos lú solúbtha ag baint le poist eile.
- Má tá cómhgartú á dhéanamh agat, ní fút féin atá uainiú beacht an cómhgartaithe sin.
- Feabhsaítear athléimneacht turais mar gheall ar minicíocht, toisc má tharlaíonn rud éigin do bhus, tiocfaidh ceann eile ar a laghad go gairid ina dhiaidh sin.

Tá baint ag minicíocht agus táirgiúlacht lena chéile. Is dócha go mbeidh níos mó custaiméirí ag bealaí níos rialta i gcomparáid lena gcostas oibriúcháin.¹ Ní hamháin go meallann siad níos mó paisinéirí, meallann siad níos mó paisinéirí *go díréireach* i gcomparáid leis an gcostas níos airde a bhaineann le minicíocht níos fearr a sholáthar. Sa scaipghram ar dheis, taispeántar sonraí de réir an bhealaigh ó cheithre chathair mheánmhéide i dtuaisceart na hEorpa. Tá bealaí níos minice ar chlé, agus tá bealaí níos táirgiúla thuas níos airde.

Mar a léirítear sa chuar atá ag claonadh in airde ar chlé, bíonn bealaí níos minice, ar an meán, níos táirgiúla. Chun lucht custaiméireachta níos airde a bhaint amach, is gnách go ndéanann oibreoirí agus údarais minicíocht a mhéadú ar bhealaí atá an-táirgiúil cheana féin, nó ar bhealaí a fhreastalaíonn ar limistéir a bhfuil ardacmhainn lucht custaiméireachta ag baint leo. Nuair a mhéadaíonn siad an mhinicíocht in áiteanna dá leithéid, sáraíonn an meánfhás ar an lucht custaiméireachta costas méadaithe na minicíochta níos fearr.

Ní féidir linn minicíocht bealaigh ar bith a mhéadú agus a bheith ag súil

¹ Bealach coiteann chun costas oibriúcháin a léiriú is ea “uaireanta feithicle” nó “uaireanta ioncaim:” líon na n-uaireanta a bhíonn feithicil agus a tiománaí ar an mbóthar, a bheith ar fáil do phaisinéirí.

Sa scaipghram seo, léirítear minicíochtaí agus táirgiúlacht gach bealaigh i gceithre líonra bus éagsúla. Is gnách go mbíonn níos mó custaiméirí ar bhealaí lena mbaineann minicíocht níos fearr i gcomparáid lena gcostas.

go dtiocfaidh méadú ar an táirgiúlacht freisin. Caithfidh na dálaí geografacha agus geoiméadracha a bheith ann freisin: dlús, insiúltacht, meascán úsáidí talún, leanúnachas agus líneacht. In áiteanna nach bhfuil na dálaí sin iontu, is gnách nach mbíonn an t-iompar poiblí chomh táirgiúil. Is féidir leis

freastal ar spriocanna clúdaigh tábhachtacha beag beann air sin, áfach, más é infhaighteacht na seirbhíse an rud is tábhachtaí. I limistéir mar sin, is iondúil go dtairgeann údarais seirbhíse neamhrialta mar go bhfuil sé deacair údar a thabhairt le costas minicíochta níos fearr do líon beag paisinéirí.

Fad, Costas agus Minicíocht

Laistigh de bhuiséad teoranta iompair phoiblí, tá comhbhabhtáil ann idir bealaí níos faide agus minicíochtaí níos airde. Ní chiallaíonn sé sin go bhfuil líonra ardmhinicíochta comhdhéanta ina iomláine de bhealaí gearra. Ciallaíonn sé, áfach, de réir mar a leathnaíonn córas chun freastal ar limistéir nua, bheadh gá le hinfheistíocht a dhéanamh i níos mó feithiclí agus níos mó tiománaithe a íoc chun ardmhinicíocht a choinneáil.

De rogha air sin, is féidir bealaí a dhéanamh níos faide chun freastal ar limistéir nua a bhaint amach gan maoiniú nua, ach trí mhinicíochtaí nó na huaireanta seirbhíse a ghearradh chun

Is féidir le bus amháin seirbhís gach 30 nóiméad a sholáthar thar achar gearr...

...ach ciallaíonn achar atá dhá oiread níos faide go laghdaíonn an mhinicíocht faoina leath. Fágann sé sin go dtagann an bus gach 60 nóiméad.

De réir mar a theann na bealaí níos faide, ní mór d'údarás iompair phoiblí minicíochtaí a chiorrú nó níos mó airgid a chaitheamh chun busanna agus tiománaithe a chur leis an mbealach.

costas méadaithe an achair a chlúdach, mar a léirítear thíos.

Luas agus Iontaofacht

Bíonn an éifeacht chéanna ag luasanna níos moille ar sheirbhísí iompair phoiblí agus a bhíonn ag achair níos faide. Má thógann sé a dhá oiread ama chun bealach a thiomáint ná mar a thóg sé deich mbliana ó shin, teastóidh ón soláthraí iompair a dhá oiread busanna agus a dhá oiread tiománaithe chun an mhinicíocht chéanna a choinneáil.

Ciallaíonn sé sin, **de réir mar a mhoillíonn an t-iompar poiblí, méadaíonn an costas a bhaineann lena oibriú.** Is féidir le soláthraí iompair phoiblí minicíochtaí a laghdú nó cistiú breise a sholáthar, ar cistiú é a d'fhéadfaí a úsáid ar shlí eile chun an

tseirbhís a *fheabhsú* in ionad seirbhís níos moille a oibriú ar chostas níos airde.

Le blianta beaga anuas, tá luas bhealaí bus Phort Láirge ag laghdú mar gheall ar bhrú tráchta. Mar gheall air sin, tagann busanna go mall, chomh mall sin corruair go gcailleann bus turas iomlán, rud a chuireann custaiméirí síos air mar "níor tháinig an bus."

Idir 2019 agus 2023, d'éirigh an phoncúlacht i bhfad níos measa ar cheithre cinn de na cúig bhealach cathrach, mar a léirítear sa tábla in aice láimhe ina ndéantar comparáid idir an phoncúlacht i mí an Mheithimh.

Bealach	2019 turais bhus ag teacht in am	2023 turais bhus ag teacht in am	% de phointí laghdaithe poncúlachta
W1	87.2%	72.4%	-14.8
W2	87.2%	79.7%	-7.5
W3	88.2%	81.7%	-6.5
W4	91.0%	89.2%	-1.8
W5	86.2%	79.6%	-6.6

Is féidir le Bus Éireann aghaidh a thabhairt ar fhadhbanna iontaofachta trí sceidil bus a scríobh ina nglactar le luasanna níos moille. Mar shampla, d'fhéadfaí amchlár a athbhreithniú lena rá go nglacann sé 20 nóiméad ar bhus lár na cathrach a shroicheadh seachas na 17 nóiméad a ghlac sé san am a chuaigh thart.

Tá athruithe dá leithéid déanta ag Bus Éireann ar amchláir le tamall anuas, chun feabhas a chur ar an bponcúlacht.

Bealach eile chun poncúlacht agus iontaofacht a fheabhsú is ea am maoláin a chur le deireadh na mbealaí. Is féidir le bus a bhíonn mall “teacht suas” trí dhul thar ar an am maoláin sin agus dul ar ais i seirbhís láithreach. Leis an am maoláin sin, méadaítear an costas a bhaineann le seirbhís bus a sholáthar, gan méadú a dhéanamh ar líon na dturas bus atá ar fáil do chustaiméirí.

Chuir Bus Éireann a lán am maoláin leis le déanaí chun iontaofacht bhealaí W1 agus W2 a fheabhsú, chomh mór sin go bhfuil gá le bus agus tiománaí iomlán breise chun na bealaí sin a reáchtáil.

Reáchtálann foireann tiománaithe amháin W1 agus W2 le chéile gach lá. San am atá thart, bhí ceithre thiománaí

I gcás go muilleofar an t-iompar poiblí de bharr an phlódaithe, éiríonn sé níos costasaí é a oibriú. Ídíonn sé sin cistiú a d’fhéadfaí a chaitheamh ar shlí eile chun an tseirbhís a fheabhsú.

agus ceithre bhus ag teastáil ar bhealaí W1 agus W2 gach lá den tseachtain. Chun maolán breise a chur ar fáil in aghaidh moille, i mí Mheán Fómhair 2023, chuir Bus Éireann an cúigiú bus agus tiománaí le reáchtáil laethúil an dá bhealach sin. Ní thabharfadh an breisiú sin feabhas ar bith ar mhinicíocht na mbealaí ná ar an luas. Ní dhearna sé ach feabhas a chur ar chinnteacht oibríochta níos moille ach níos iontaofa.

Luas agus Minicíocht

De réir mar a mhoillíonn feithiclí iompair poiblí, ní mór d’oibreoir freagrach ceann amháin de na trí rud seo ar a laghad a dhéanamh:

- Minicíochtaí a laghdú, nó
- Bealaí a ghiorrú, nó
- Maoiniú a fháil le haghaidh tuilleadh tiománaithe agus busanna.

Mar shampla, ar bhealaí W1 agus W2, de réir mar a thosaigh na busanna ag bogadh níos moille, d’fhéadfaí an bhearna idir busanna a shroicheadh stad a fhadú go dtí gach 25 nóiméad nó mar sin, in ionad na minicíochta beartaithe de 20 nóiméad. Mura mbeadh maoiniú breise ag Bus Éireann le caitheamh ar thiománaí agus ar bhus breise, bheadh orthu glacadh le minicíocht níos measa, ag amchláir nua

a scríobh do bhealaí W1 agus W2 agus bealach chun cinn 25 nó 30 nóiméad leo.

I bPort Láirge, tá laghdú tagtha ar luasanna agus ar iontaofacht atá ag dul in olcas i ndiaidh airgead a chaitheamh ar sheirbhís iompair poiblí. Tá méadú tagtha le cúig bliana anuas ar an gcéatadán d’infheistíocht na hOibleagáide Seirbhíse Poiblí i bPort Láirge a théann i dtreo oibríochtaí níos moille agus níos mó ama maoláin.

Amchláir níos moille ach níos réadúla a scríobh, níos mó ama maoláin a chur leis, agus ag níos mó feithiclí a chur le bealach - feabhsófar iontaofacht an bhus leo sin ar fad. Is réitigh ghearrthéarmacha iad sin, áfach, ar glacadh riachtanach iad le díghrádú luasanna bus. Ní féidir leis dul i ngleic leis an bhfadhb fhadtéarmach leis na bearta sin.

Tacóidh straitéisí chun seirbhís bus a luathú - lena n-áirítear cuid de bhearta BusConnects - le seirbhís bus a bheidh rialta, iontaofa, gasta agus a úsáideann maoiniú poiblí go héifeachtúil san fhadtéarma.

Seirbhísí Gathacha i gcomparáid le Cuarsheirbhísí

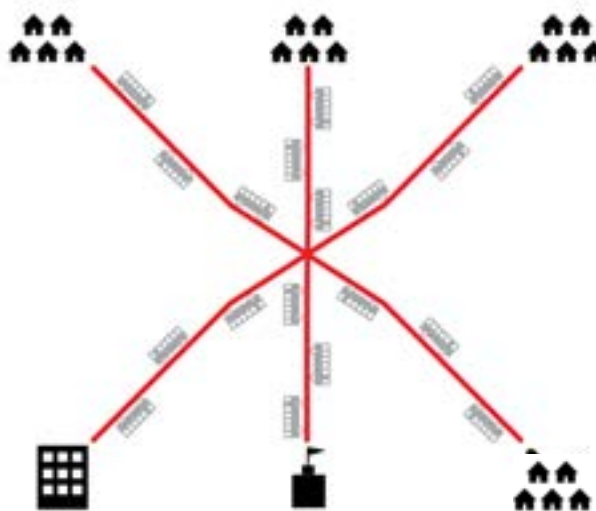
Ba cheart líonra iompair phoiblí a bheith níos fearr ná a bhealaí aonair le chéile. Ní féidir le bealach amháin daoine a thógáil ach chuig líon áirithe áiteanna. Má bhíonn naisc ag an mbealach sin lena lán línte eile, áfach, beifear in ann i bhfad níos mó áiteanna a shroicheadh.

Is líonra **ríghathach** é líonra iompair phoiblí Phort Láirge: nascann na línte uile lena chéile i lár na cathrach. Tagann sé sin le cruth na cathrach: téann formhór na mórghóithre dromchla go lár na cathrach, ina bhfuil formhór na gníomhaíochta, agus tá na bóithre gathacha seo an-ghnóthach freisin agus tá dlúth-thithíocht, siopaí agus oifigí ar an dá thaobh díobh.

I líonra atá gathach ar fad, is sa lár a nascann gach bealach le gach bealach eile; ní theastaíonn ach cómhgartú amháin chun gach pointe sa chóras a shroicheadh.

Ós rud é go bhfuil fás tagtha ar Phort Láirge, áfach, bítear ag tógáil níos mó turas idir láithreacha forimeallacha, agus is mór an dua in amanna é taisteal tríd an lár.

D'fhéadfaí an fhadhb sin a réiteach trí chuarbhealaí a sholáthar, toisc go gcumasaíonn siad taisteal

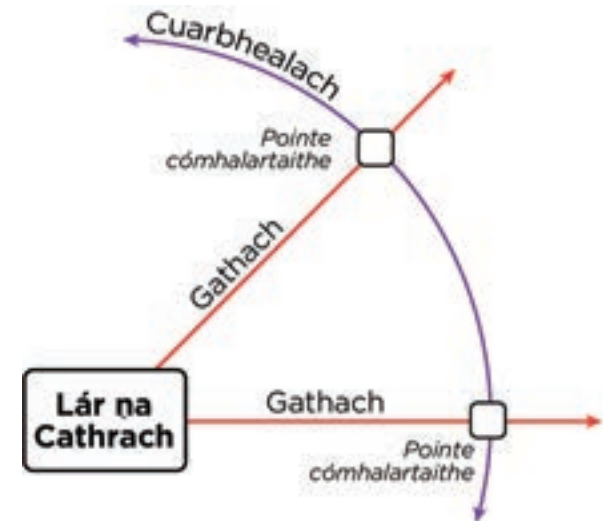

Téann bealaí gathacha bus idir Lár na Cathrach agus limistéir nó bailte forimeallacha. Leanann na bealaí bus reatha i bPort Láirge patrúin gathacha den chuid is mó, isteach i lár na cathrach agus amach as.

traschathrach gan dul tríd an lár.

Éiríonn go maith le cuarbhealaí faoi na dálaí seo a leanas:

- Dlús ard leanúnach feadh fhad an chuarbhealaigh.
- Meascán úsáidí (tithíocht, poist agus scoileanna) feadh fhad an chuarbhealaigh.
- Insiúltacht mhaith d'fhorbairt in aice le stadanna cuarbhealaigh (seachas stadanna scoite ar dhébhealach, mar shampla).

Taistealaíonn cuarbhealaí bus idir limistéir chónaithe fhorimeallacha agus limistéir fostaíochta, gan dul trí lár na cathrach. De réir mar a fhasann cathair ar bith amach agus de réir mar a chuirtear feabhas ar a líonra busanna gathacha, eascraíonn comhhabhtáil idir cuarbhealach nua a chur leis nó bealaí gathacha a dhéanamh níos rialta agus níos úsáidí.

- Cómhgartú éasca le bealaí gathacha.

Déantar neamhaird go minic ar an bpointe deireanach go minic. Caithfidh sé a bheith éasca do dhaoine cómhgartú chuig cuarbhealaí agus uathu. Mar bhealaí aonair, is annamh a fheastalaíonn cuarbhealaí i limistéir fhorimeallacha ar dhlús sách ard post agus cónaitheoirí chun lucht custaiméireachta ard a mhealladh.

Is gnách go mbíonn cuarbhealaí fada agus dá bhrí sin costasach lena reáchtáil, rud a chiallaíonn go dteastaíonn níos mó custaiméirí uathu chun a gcostas ard a chosaint. Nuair a bhíonn cuarbhealaí úsáideach i *gcomhcheangal le bealaí gathacha*, luífidh siad níos mó le réasún.

Le go n-éireoidh le cuarbhealach tá sé tábhachtach go gcuirfear ar fáil leis an gcuarbhealach agus leis na bealaí gathacha araon minicíochtaí arda agus cómhalartú maith.

Le líonra bus chomh láidir agus chomh forleathan sin a bheith i bPort Láirge, tugtar le tuiscint go mbeadh leibhéal de chostais oibríochta iompair i gceist nach féidir a bhaint amach i láthair na huaire. Is réiteach atá ann freisin ar fhadhb a bhaineann go háirithe le cathracha móra: turais indíreacha idir áiteanna i bhfad ó lár na cathrach. Tá sé sin ina fadhb níos lú i gcathracha níos lú ar ndóigh. Ní raibh cuarbhealach oiriúnach i gCorcaigh ach go dtí le déanaí. Is cathair i Corcaigh atá i bhfad níos mó ná Port Láirge agus tá dlúthfhorbairtí úsáide measctha i bhfad ón lár inti.

Mar gheall ar mhéid measartha beag Phort Láirge agus ar chomhchruinniú

an éilimh feadh bóithre gathacha agus i lár na cathrach araon, freastalaítear ar le líon níos mó turas trí infheistíocht a dhíriú ar bhealaí gathacha ardmhnicíochta. Ar an leibhéal céanna maoinithe, dá gcuirfí níos mó cuarbhealaí leis, bheadh seirbhís níos lú minicíochta ann ar an iomlán, rud a chuirfeadh fad leis na turais a dhéanann líon mór daoine.

Más é an sprioc rochtain ar dheiseanna a fheabhsú don líon is mó daoine i bPort Láirge, beidh sé níos éifeachtaí minicíochtaí níos airde agus luasanna níos tapúla a chur ar fáil ar bhealaí gathacha, seachas na leibhéil seirbhíse a chaolú chun cuarbhealach nua a chruthú. I bhfocail eile, is féidir linn formhór na ndaoine a thabhairt chuig a gceann scríbe níos luaithe trína gcur trí lár na cathrach, ar bhealaí gathacha níos rialta agus níos gasta, seachas iad a chur ar chuarbhealach atá níos díri de réir dealraimh ach a bhfuil minicíocht níos measa ag baint leis.

Le bearta tosaíochta BusConnects, éascófar turais níos tapúla *trí* lár na cathrach, ag déanamh bealaí gathacha níos úsáidí fiú le haghaidh turas idir limistéir fhorimeallacha amhail Ospidéal na hOllscoile san oirthear agus Airéine OTOD san iarthar.

Nuair a bheidh Port Láirge ina chathair i bhfad níos mó amach anseo, d'fhéadfadh líonra níos úsáidí a bheith mar thoradh ar chuarbhealach a chur leis. Ach ag an méid atá tuartha do na deich mbliana atá amach romhainn, is féidir tionchar níos mó a imirt ar amanna turais agus ar úsáideacht iomlán an iompair phoiblí má dhírítear ar mhnicíochtaí níos airde, ar naisc níos fearr idir bealaí, agus ar fheabhas a chur ar luasanna na mbusanna trí lár na cathrach.

Naisc nó Castacht?

Tá comhbhabhtáil ann idir cómhalartú agus castacht, a thagann as matamaitic agus geoiméadracht an iompair. Beidh líonra iompair phoiblí a dheartar chun cómhalartú a sheachaint níos casta, agus beidh minicíochtaí níos measa ag baint leis ná mar a bheadh ar shlí eile.

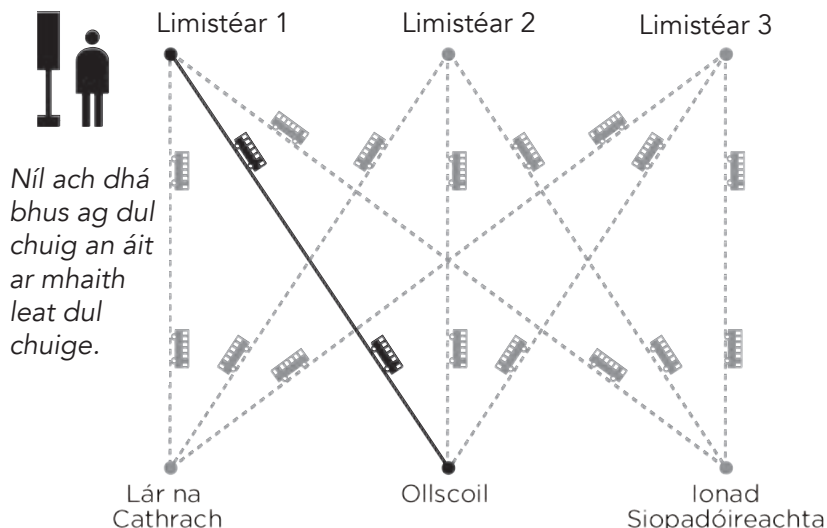
Is léir gurbh fhearr linn go léir turas aon suíocháin a thógáil ná feitheamh le bus eile. Chuirfeadh sé sin brú ollmhór ar an tseirbhís, áfach, agus ní bheadh an tseirbhís chomh húsáideach céanna dá bharr sin.

Léirítear sna léaráidí ar an leathanach seo agus ar an gcéad leathanach eile cén fáth a gceadaíonn dearadh líonra do roinnt cómhalartaithe minicíochtaí níos airde, iontaofacht níos fearr agus amanna turais níos giorra ar an iomlán.

Tá an líonra ar dheis comhdhéanta de bhealaí díreacha, ceann amháin ó gach ceann de thrí chomharsanacht chuig gach ceann de na trí mhórchéann scríbe. Tá na bealaí á reáchtáil ag 18 mbus agus tiománaí.

Tá naoi mbealach ar an iomlán ann, ach ní reáchtáiltear ach dhá bhus ar gach ceann acu, mar sin níl an mhinicíocht ró-mhaith. Gheobhaidh

Bealaí Díreacha, Ardchastacht

tú turas aon suíochán i gcónaí, ach ní féidir leat imeacht nuair is mian leat. Caithfidh tú do thuras a phleanáil de réir sceideal an bhus. Má chailleann tú do bhus, beidh orthu fanacht tamall fada don chéad bhus eile.

Tá líonra dea-nasctha ríthábhachtach maidir le hardphátrúnacht. Ní mór do bhealaí nascadh lena chéile ionas gur féidir le daoine go leor áiteanna éagsúla ar fud na cathrach a shroicheadh.

I gcodarsnacht leis sin, níl ach trí bhealach ag an líonra atá ar an leathanach seo, ach freastalaíonn sé ar na sé áit chéanna agus tá 18 mbus agus tiománaí air.

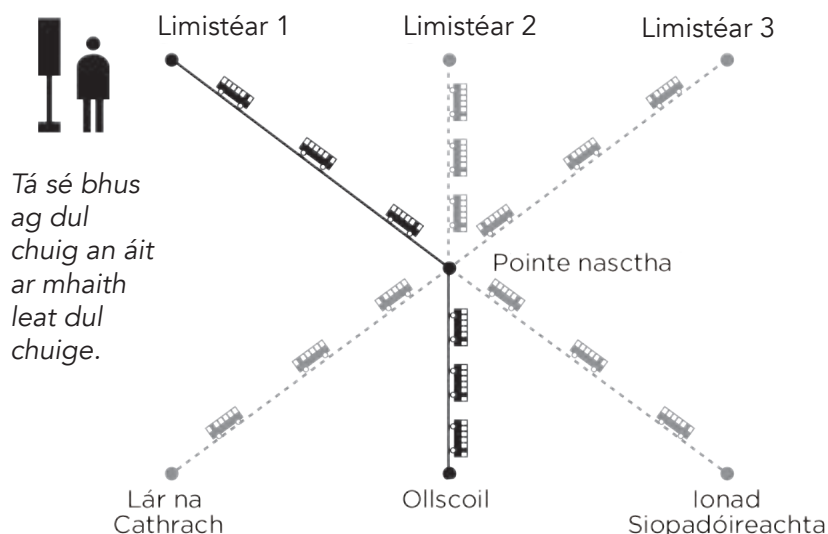
Tá minicíocht i bhfad níos fearr ag baint le gach bealach, toisc go bhfuil na busanna atá ar fáil dírithe ar níos lú bealaí. Toisc nach bhfuil ann ach trí bhealach, teastaíonn cómhalartú ar roinnt turas. Déanann na hardmhinicíochtaí na cómhalartuithe sin tapa agus iontaofa.

Sa líonra níos minice seo, is féidir leat imeacht ag an am ceart le haghaidh do sheal oibre nó do ranga, mar bíonn bus ag teacht go luath i gcónaí. Ní gá duit teacht róluath díreach toisc gurb é sin an uair atá socraithe ar amchlár na mbusanna. Caitheann tú níos lú ama ag fanacht leis an mbus agus **bíonn d'am taistil ó dhoras go doras níos giorra - in ainneoin an chómhálartaithe.**

Rud tábhachtach ba cheart a tabhairt faoi deara faoin dá líonra sin *go bhfuil an costas céanna leo chun iad a oibriú.*

Dá ndéanfaí líonra bus Phort Láirge a dhearadh chun cómhalartú a sheachaint, bheadh “carnán spaghetti” de bhealaí idir gach limistéar cónaithe go dtí gach ceann scríbe á reáchtáil. Agus an oiread sin bealaí uathúla ann,

Naisc, Ísealchastacht

Tá sé bhus ag dul chuig an áit ar mhaith leat dul chuige.

Tá a lán busanna ag freastal ar an dá chuid de do thuras. Dá bhrí sin, tá níos mó roghanna agat maidir le cén uair a thaistealaíonn tú agus tá agáí feithimh níos giorra agat.

bheadh drochmhinicíocht ag gach bealach, toisc go mbeadh an tseirbhís atá ar fáil roinnte trasna orthu go léir.

Dhéanfadh daoine beagán ama a shábháil trí cómhalartú a sheachaint, ach chaillfidís níos mó ama gach lá mar gheall ar dhrochmhinicíocht na mbealaí. Bheadh líonra den sórt sin casta freisin agus bheadh deacracht ag daoine é a fhoghlaim agus cuimhneamh air, go háirithe do dhaoine nach bhfuil eolach faoin gcathair.

Cé go mbeadh sé intuigthe gurbh

fhéarr le gach duine bealach a théann díreach ón áit a bhfuil cónaí orthu chuig an áit a n-oibríonn siad; agus bealach eile a théann chuig an áit a mbíonn siad ag siopadóireacht; agus bealach eile chuig an áit a mbuaileann siad le chéile...dá sásófaí na mianta aonair sin bheadh líonra neamhchoitianta ann nach mbeadh úsáideach do chuid mhór daoine.

Is ar an gcúis sin a deartar an Dréacht-Ghréasán Nua agus an glacadh ann go mbeidh cómhalartú i gceist le roinnt turais.

3 An Gréasán Bus atá ann cheana

Tuairiscítear sa chaibidil seo ar an nGréasán atá ann cheana, ar mhinicíochtaí bealaigh agus ar uaireanta seirbhíse, agus ar an gcaoi a bhfreastalaíonn an gréasán ar spriocanna cumhdaigh agus pátrúnachta:

- Chun an cumhdach a sholáthraítear leis an nGréasán atá ann cheana a thuairisciú, tugtar léarscáil agus anailís ina dtuairiscítear an líon daoine atá faoi fhad gearr siúil d'aon seirbhís bus.
- Chun acmhainneacht pátrúnachta an Ghréasáin atá ann cheana a thuairisciú, tugtar anailís ina léirítear an líon daoine atá faoi fhad gearr siúil de sheirbhís *mhinic*, ós rud é go bhfuil comhghaol ann idir ardmhinicíocht agus ardpátrúnacht.

Feabhsúcháin le Déanaí

Sa bhliain 2018, rinneadh infheistíochtaí nua i seirbhís bus i bPort Láirge, rud a chuir feabhas ar mhinicíochtaí seirbhíse agus a mhéadaigh uaireanta seirbhíse, go háirithe le linn an deireadh seachtaine. Rinneadh na hamchláir a shimpliú freisin, agus minicíochtaí seasmhacha

20 nó 30 nóiméad á gcur ar fáil do gach bealach sé nó seacht lá in aghaidh na seachtain. Tháinig fás ar phátrúnacht mar thoradh ar na hathruithe seo. Tháinig laghdú ar phátrúnacht mar thoradh ar phaindéim COVID-19, ach tá méadú ag teacht air arís le déanaí.

Le bliain anuas, cuireadh feabhas ar ghréasán Phort Láirge, na bealaí seo a leanas ina measc:

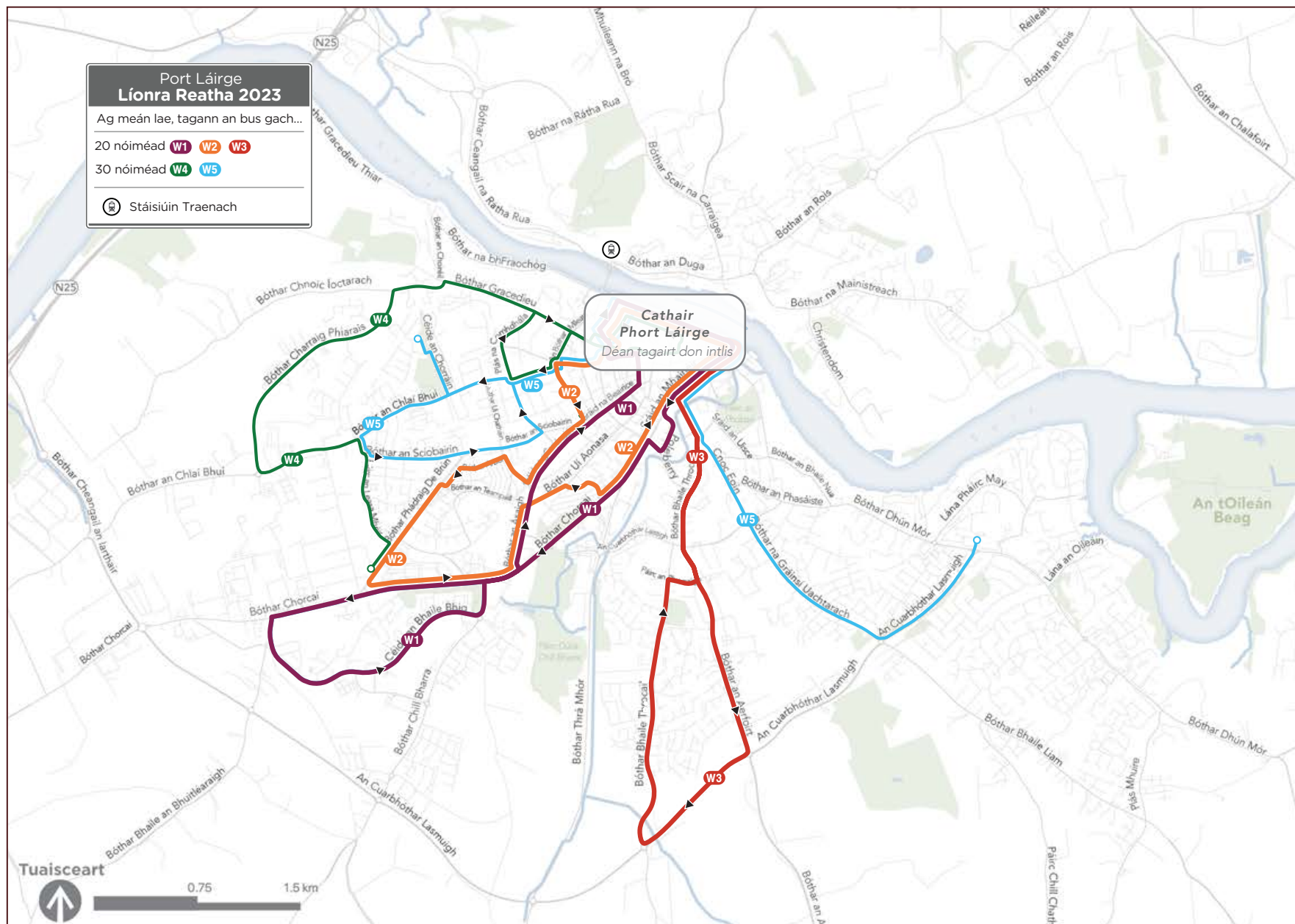
- Mar a tuairiscíodh níos luaithe, cuireadh bus agus tiománaí amháin le feidhmiú Bhealaí W1 agus W2 in 2023 chun a n-iontaofacht a fheabhsú.
- Le déanaí, i mí na Nollag 2023, méadaíodh minicíocht Bhealach 360 mar gheall ar phátrúnacht ard.
- Rinneadh bealach ceart uile-lae de Bhealach 360a, a théann leis féin, bealach nach raibh ann roimhe seo ach cúpla turas a bhí éagsúil ón mBealach 360 le linn buaicthráthanna tráchta.

Bhí gá le tuilleadh bonneagair i lár na cathrach mar gheall ar mhéaduithe sa tseirbhís a thosaigh in 2018, i bhfoirm stadanna tuirlingthe do bhusanna. Agus níos mó busanna ar an ngréasán, bhí gá le tuilleadh spáis

inar féidir deireadh a chur le bealaí agus inar féidir tiománaithe sos a ghlacadh. Sholáthar an Chomhairle Cathrach spás breise bóthair ar Ché Uí Mheachair le gur féidir an tseirbhís bhreise a chur i gcrích.

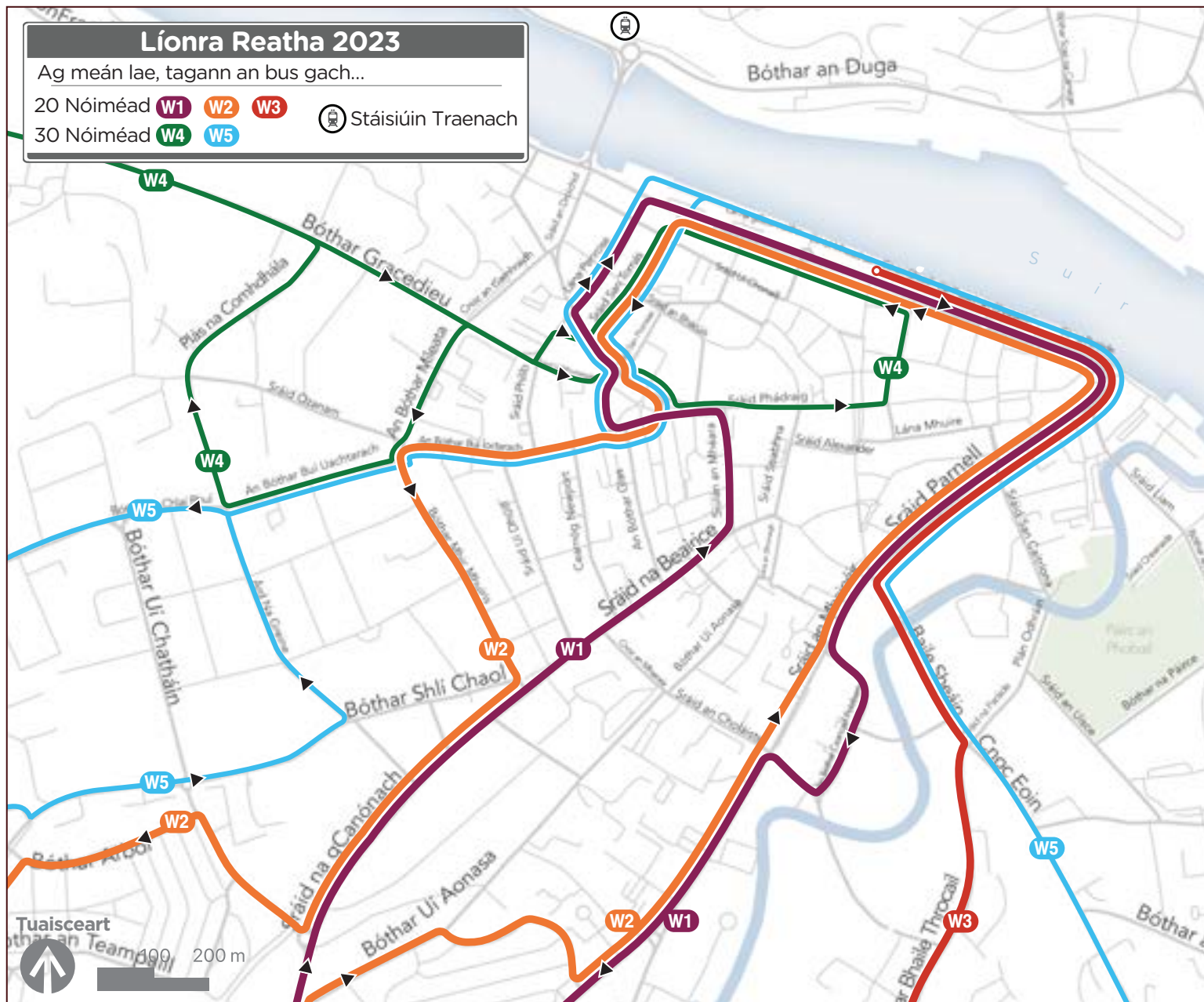
Léarscáileanna den Líonra atá ann cheana, 2023

Seirbhísí OSP

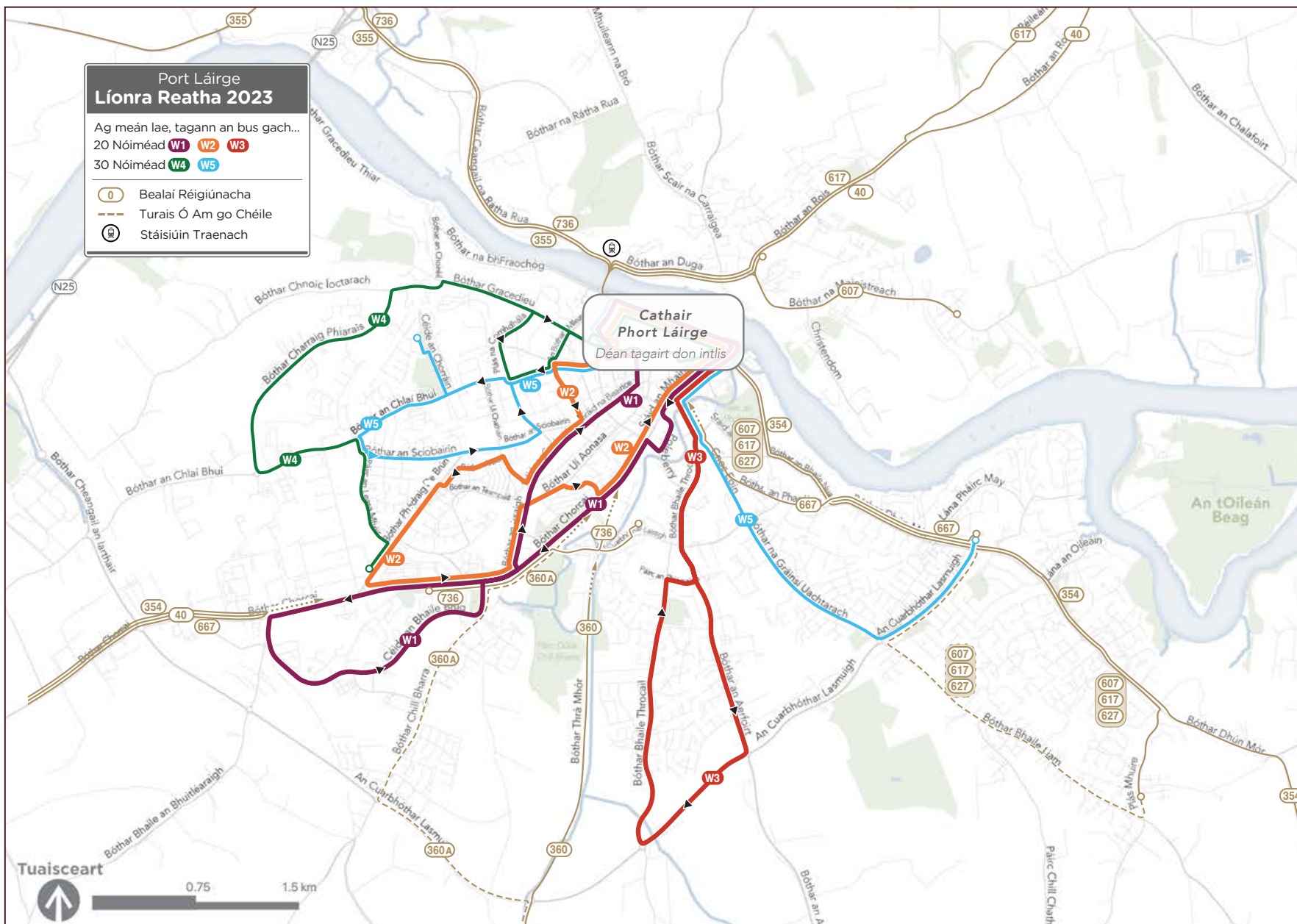
Léirítear sa léarscáil seo seirbhísí uirbeacha OSP atá sa sainréimse faoi láthair ó fhómhar 2023 ar aghaidh.

Seirbhísí OSP i Lár na Cathrach

Léirítear sa léarscáil seo seirbhísí uirbeacha OSP atá i lár chathair Phort Láirge faoi láthair ó fhómhar 2023 ar aghaidh.

Gach Seirbhís

Léirítear sa léarscáil seo na seirbhísí go léir (OSP, 'Expressway', tráchtála, etc.) sa sainréimse ó fhómhar 2023 ar aghaidh.

Minicíochtaí agus Uaireanta Seirbhíse atá ann cheana

Sa ghrafaic thíos, úsáidtear dathanna chun minicíocht gach bealaigh uirbigh bus atá ann cheana a chur in iúl, le linn uaireanta uile an chloig den lá, ó shamhradh 2023 i leith. (Tá táblaí téacs leis an eolas céanna ar fáil san aguisín ag tosú ar [Leathanach 103.](#))

Tá an Gréasán atá ann cheana de sheirbhísí OSP comhdhéanta de 6 bhealach, arna n-oibriú ag Bus Éireann.

Léirítear Bealach 360 go Trá Mhór (le turais ar leith ar a dtugtar 360A) sa tábla seo freisin, ó thaobh comhthéacs de, agus minicíochtaí samhraidh 2023 ina measc (ar cuireadh feabhas orthu ó shin).

Raon Seirbhíse

Oibríonn na cúig bhealach OSP go léir seacht lá in aghaidh na seachtaine. Athraíonn raon laethúla (uaireanta seirbhíse) de réir gach bealaigh.

Tairgeann an chuid is mó de na bealaí seirbhís ar feadh an lae ar fad ar laethanta i rith na seachtaine ag tosú dóibh thart ar 6 am nó 7 am, ag a mbíonn amanna tosaigh beagán níos déanaí ar an Satharn. Tosaíonn an chuid is mó de na bealaí ag 8 am nó 9 am ar an Domhnach.

Oibreoidh bealaí i ndiaidh 11 pm san oíche ar feadh na seachtaine.

Minicíochtaí “Aghaidh an Chloig” seasmhacha

Mar a luadh thuas, tairgeann gréasán OSP Phort Láirge minicíochtaí seasmhacha 20 nó 30 nóiméad ar feadh an lae. Tugtar minicíochtaí “aghaidh an chloig” orthu seo toisc go mbeidh nós ag na bealaí teacht arís is arís i bpatrún intuartha gach uair an chloig (mar atá ann maidir le minicíochtaí 60 nó 15 nóiméad). Dá bhrí sin, is furasta an rud é

cuimhneamh ar an amchlár laethúil. Is gné inmholta é seo den tseirbhís atá ann cheana agus ba cheart go gcoinnítear é sa todhchaí.

Easpa Seirbhíse Ard-Mhinicíochta

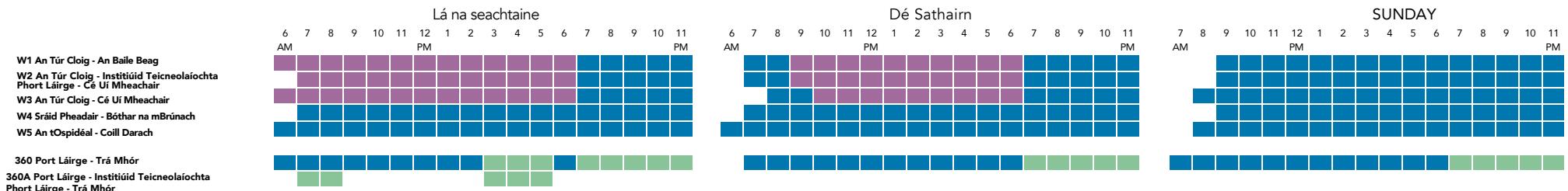
Cuimsítear trí bhealach le gréasán Phort Láirge agus busanna ag teacht gach 20 nóiméad, ó Dé Luain go Dé Sathairn. Níl aon bhealaí ann a thagann “go minic” de réir caighdeáin thionscal an iompair phoiblí, rud a chiallaíonn go mbeadh idirachair 15 nóiméad i gceist.

I gcathair bheag, áit a mbíonn turais ghearra ann, níl mórán iomaíochta ann idir minicíocht atá níos measa ná 15 nóiméad agus tiomáint, tacsáí a fháil, rothaíocht nó siúl an bealach ar fad. Dá giorra turas duine, is ea is lú an claonadh a bhíonn orthu fanacht ar feadh tamaill fada ar an mbus sula n-aimsíonn siad rogha eile.

Minicíochtaí Bhealach Bus Uirbeach Phort Láirge

Tagann an bus thart ar gach:

20 nóiméad 30 nóiméad 60 nóiméad

*Is seirbhís a théann i dtreo amháin gach uair an chloig é an 360A: ó thuaidh RN agus ó dheas IN

Gaireacht do Sheirbhís Bus

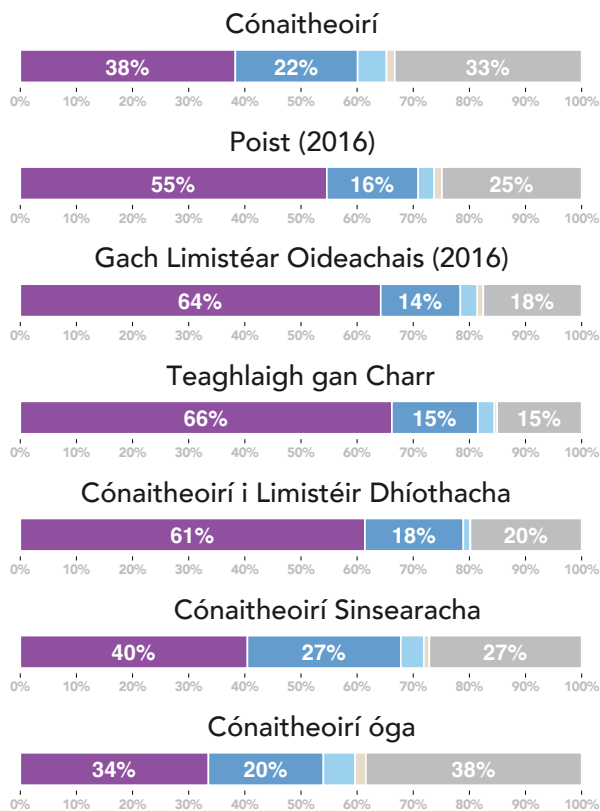
Léirítear ar an gcairt ar dheis an líon daoine agus poist atá faoi fhad 400m siúil de sheirbhísí iompair phoiblí i gceantar Phort Láirge, um meán lae ar lá i rith na seachtaine. Déantar idirdhealú ar ghaireacht na seirbhíse de réir minicíochta, agus roinnt daoine nó poist ann atá in aice le bealach a thagann gach 20 nóiméad agus daoine eile nach bhfuil in aice le bealaí a thagann ach gach 30 nóiméad.

Ó Dhaonáireamh 2022 i leith, bhí thart ar 61,000 cónaitheoir ann sa limistéar staidéir. Ó Dhaonáireamh 2016 i leith (arb é an ceann is déanaí atá fós ar fáil maidir le sonraí poist), bhí thart ar 25,000 post ann sa limistéar staidéir.

Tá 67% de chónaitheoirí an limistéir agus 75% de na poist faoi fhad 400m siúil (thart ar cúig nóiméad) de chineál éigin seirbhíse iompair phoiblí. Tá na figiúirí seo i bhfad níos airde do theaghlaigh gan charr (85%) agus do chónaitheoirí i limistéir dhíothacha (80%). Tá céatadán na seanóirí a chónaíonn in aice le bealaí OSP (73%) beagán níos airde ná céatadán na gcónaitheoirí iomlán (67%).

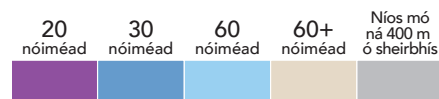
Téann méadú ar chéatadán na gcónaitheoirí agus na bpost in aice le **haon seirbhís** i ngleic le spriocanna

Cónaitheoirí agus Poist in aice leis an Seirbhís um Meán lae ar Laethanta i rith na Seachtaine

Scríbhinn:

Faoi fhad 400m siúil de bhusanna a thagann gach:

cumhdaigh amhail cuimsiú sóisialta.

Níl ach 38% de chónaitheoirí agus 55% de phoist faoi fhad 400 m siúil inniu d'iompar poiblí a thagann gach 20 nóiméad nó níos fearr ná sin. Is ábhar misnigh é go bhfuil na figiúirí i bhfad níos fearr do theaghlaigh gan charr (66%) agus do chónaitheoirí i limistéir dhíothacha (61%).

Ní chuimsítear le gréasán bus Phort Láirge aon seirbhísí bus a thagann gach 15 nóiméad nó níos fearr ná sin um meán lae. Le linn buaicthráthanna tráchta, tagann tacar amháin seirbhísí (Bealaí 607, 617 agus 627) le chéile chun minicíocht de thart ar 15 nóiméad a thairiscint, ach ní thairgtear an méid sin don chuid is mó de lá na seachtaine ná ar an deireadh seachtaine.

Tugann méadú ar an líon daoine atá in aice le **seirbhís a thagann go minic**, go háirithe seirbhís a thagann go minic **ar feadh an lae agus ar feadh na seachtaine**, aghaidh ar spriocanna **pátrúnachta**, toisc gur gnách an rud é do sheirbhísí ardmhinicíochta a bheith níos úsáidí agus níos mó paisinéirí á mealladh acu.

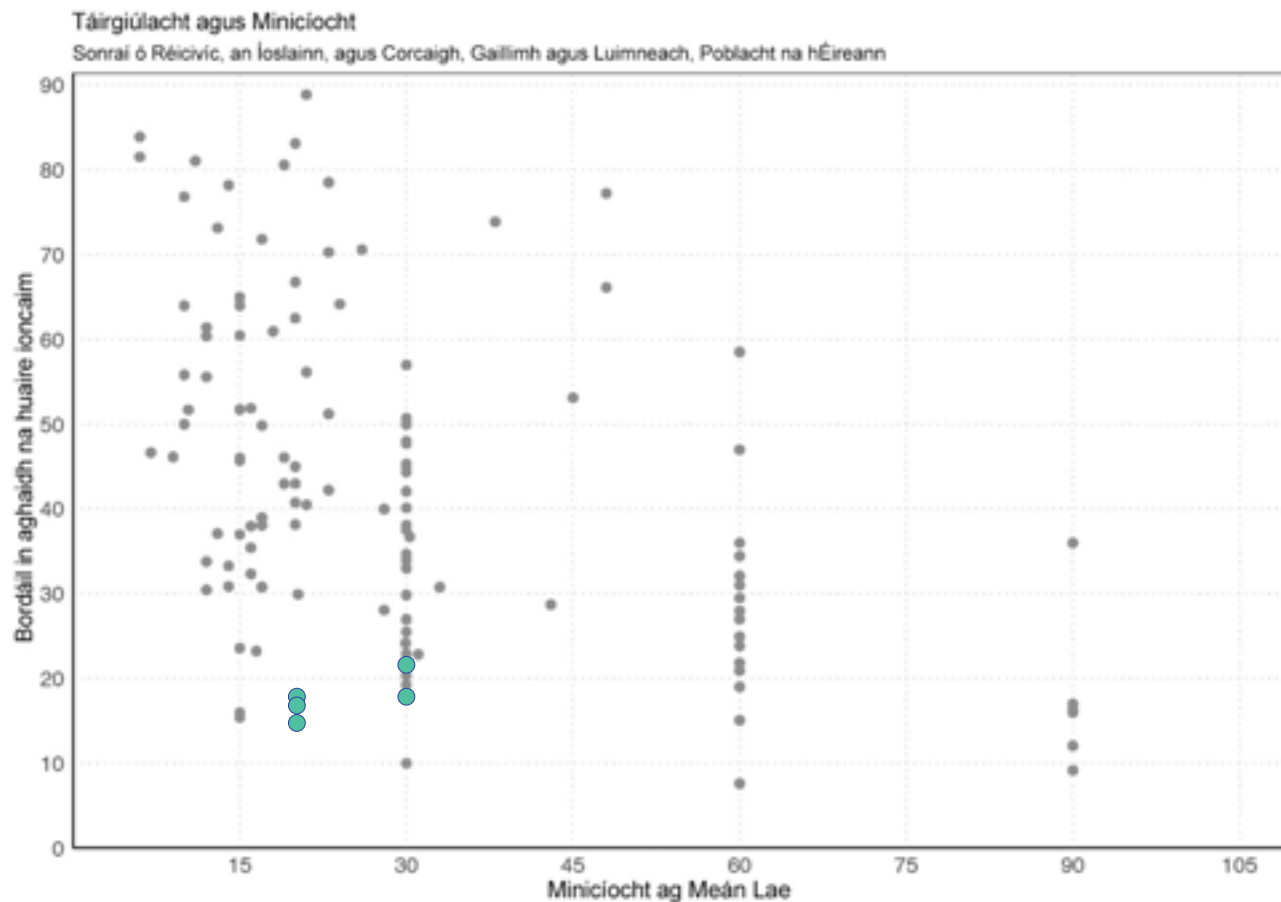
Pátrúnacht agus Táirgiúlacht reatha

Tá sonraí a thuairiscíonn ar phátrúnacht maidir leis na bealaí atá ann cheana i bPort Láirge ar fáil do gach bealach ina n-iomláine. Leis seo, is féidir comparáid a dhéanamh idir phátrúnacht gach bealaigh i gcoibhneas lena leibhéal seirbhíse agus a gcostas oibriúcháin. Tugann an tábla thíos minicíochtaí agus táirgiúlacht do Bhealaí W1-W5 ó earrach 2023 i leith.

Bealach	Minicíocht (laethanta na seachtaine ag meán lae)	Táirgiúlacht (bordáil in aghaidh na huairé ioncaim seirbhíse)
W1	20 nóiméad.	17
W2	20 nóiméad.	15
W3	20 nóiméad.	18
W4	30 nóiméad.	18
W5	30 nóiméad.	22

Ar thaobh na láimhe deise, cuireadh na bealaí seo leis an scaipghram a léiríodh roimhe seo ar [Leathanach 26](#). Is ionann bealaí W1-W5 agus poncanna glasa sna colúin le haghaidh minicíochtaí de 20 nóim. agus 30 nóim.

Níl na bealaí OSP i bPort Láirge chomh táirgiúil céanna le bealaí a bhfuil minicíochtaí cosúil leo acu sna ceithre chathair thuaidh atá le feiceáil ar an scaipghram seo. Is cathair níos lú í Port Láirge, nach bhfuil chomh dlúth

Sa scaipghram seo, léirítear, i ndath liath, minicíochtaí agus táirgiúlacht gach bealaigh i gceithre líonra bus eile. Léirítear na cúig bhealach OSP i bPort Láirge mar spotaí gorma.

céanna leis na cathracha eile, agus bheadh táirgiúlacht bealaigh níos ísle ann, ní nach ionadh, dá bharr. (Is gnách go mbíonn dlúis níos airde agus costais níos airde maidir le carr a pháirceáil ag cathracha atá níos mó agus níos uirbí, rud a fhágann go mbíonn iompar poiblí

níos úsáidí d'fhormhór an phobail.)

Minicíocht agus Fad Turais

I gcathair chomh beag le Port Láirge, bíonn fad an turais gearr go leor. Braitheann daoine go mbaineann tábhacht leis an am a mbítear ag feithimh i gcomhréir le fad a dturais.

D'fhéadfadh minicíochtaí 20 nó 30 nóim. a bheith réasúnta mar sin nuair a bhíonn daoine ag déanamh turais thar achar fada i gcathair mhór, ach is drochmhinicíochtaí iad i gcomparáid leis na turais ghearra a dhéanann daoine laistigh de Phort Láirge.

Chun gur féidir le hiompar poiblí “iomaíocht dháiríre a dhéanamh” do phaisinéirí i bPort Láirge, nó in aon áit a bhfuil turais ghearra iontu, caithfidh minicíochtaí sách arda a bheith ann.

Ina theannta sin, tairgeann gréasán Phort Láirge atá ann cheana go leor codanna bealaigh aontreo agus lúba aontreo. Bíonn turais thimpeallacha ag daoine mar gheall air sin agus glacann siad an-chuid ama. Is iondúil a ghlacann sé níos mó ama ná mar a bheadh i gceist dá siúlfá an bealach ar fad. I gcásanna áirithe bíonn sé an-deacair bealach a úsáid le lúba aontreo le haghaidh rud ar bith seachas taisteal chuig lár na cathrach

agus ar ais uaidh, mar a thuairiscítear ar na leathanaigh seo a leanas.

Oiriúnacht Minicíochta d'Úsáidí Talún agus an Timpeallacht Thógtha

Mar a tharlaíonn, tá bealaí Phort Láirge a bhfuil minicíocht 30 nóiméad acu (W4 agus W5) beagán níos táirgiúla ná bealaí Phort Láirge a bhfuil minicíocht níos fearr ná sin acu, 20 nóiméad, rud nach n-oireann don ghnáthphatrún.

Tá deis ann le BusConnects Phort Láirge chun athbhreithniú a dhéanamh ar an oiriúnacht idir minicíochtaí bealaí agus úsáidí talún, agus breithniú a dhéanamh ar cibé an mbeadh gréasán pátrúnachta níos airde agus níos éifeachtaí mar thoradh ar athruithe ar mhinicíochtaí bealaí.

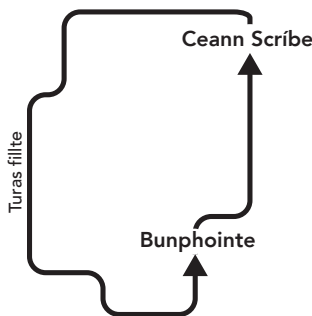
Tá deis ann freisin le BusConnects bealaí dhá threo, atá níos simplí, a chur in ionad lúba aontreo agus scoilteanna aontreo i seirbhís.

Lúba agus Scoilteanna Aontreo

Baineann gréasán bus OSP atá ann cheana i bPort Láirge leas as lúba aontreo agus scoilteanna aontreo ar bhealaí bus chun cumhdach leathan a sholáthar. Is bealaí níos saoire iad lúba agus scoilteanna chun seirbhís bus a rith ar shráideanna éagsúla, i gcomparáid leis an gcostas a bhaineann le seirbhís dhá threo a sholáthar.

Mar sin féin, bíonn lúba agus scoilteanna aontreo úsáideach do níos lú daoine, don mhórchuid, ná mar a bhíonn seirbhís dhá threo. Is uirlis iad don chumhdach, rud a chuirtear roimh ard-rochtain agus ardphátrúnacht.

Ar léarscáil, d'fhéadfadh bealach le lúb aontreo a thabhairt le tuiscint gur féidir le daoine é a úsáid chun taisteal go héasca ar fud na n-áiteanna ar fad ar an lúb. Go deimhin, maidir le gach aistear fillte a dhéanann siad, beidh orthu taisteal timpeall fad iomlán na lúibe, is é sin 360 céim ar fad.

I bPort Láirge, tarlaíonn lúba agus scoilteanna aontreo ag cinn sheachtracha na mbealaí agus i lár na mbealaí.

Mar shampla, mar a léirítear sa léarscáil ar dheis, déanann Bealach W3 freastal ar lár na cathrach, taistealaíonn

sé ó Bhóthar Bhaile Throcaill, agus ansin téann sé i lúb mór aontreo ar deiseal feadh Bhóthar an Aerfoirt, an Chuarbhóthair Lasmuigh, Bhóthar Bhaile Throcaill, agus é ag athnascadh arís ag Páirc an Phiarsaigh.

Ligeann an lúb aontreo seo don bhealach limistéar mór d'árais chónaithe a chumhdach. Cosnaíonn sé leath an méid chun an tseirbhís aontreo seo a sholáthar agus a gcosnódh sé seirbhís dhá threo a sholáthar ar an dá bhóthar ar an minicíocht chéanna.

Samhlaigh turas ó phointe **A** ar an léarscáil go lár na cathrach. Ach sula dtógtar duine i dtreo lár na cathrach, ní mór dóibh taisteal an bealach ar fad go dtí an Cuarbhóthar ar dtús. Ar an mbealach céanna, tá turas díreach chuig lár na cathrach ag duine a chónaíonn ag pointe **B** ar an léarscáil, ach is turas timpeallach é ar an mbealach ar ais abhaile.¹

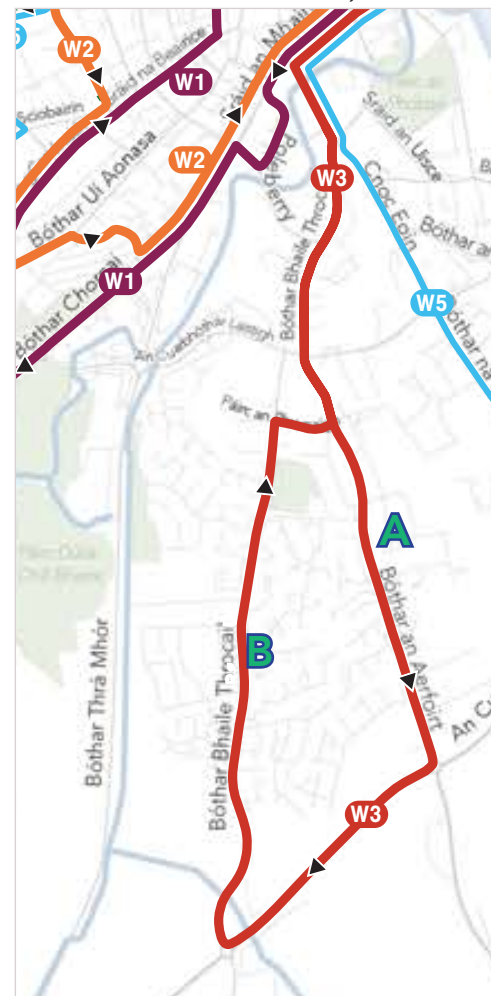
Is teorainn eile ar lúba aontreo cosúil leis an W3 ná *go dteipeann orthu áiteanna ar an lúb a nascadh lena chéile.*

Dá mbeadh cónaitheoir ag pointe **A** ag iarraidh taisteal chuig siopa ag pointe **B**, bheadh a dturas go dtí an siopa timpeallach ach réasúnta gearr. Ach

¹ B'fhéidir gurbh fhearr le daoine áirithe an 400-700m a shiúil idir Bóthar Bhaile Throcaill agus Bóthair an Aerfoirt, chun an chuid timpeallach dá dturas bus a fhágáil uathu. Tá an méid sin dodhéanta mar gheall ar easpa iomlán sráideanna nó cosáin a théann tríd an mbealach idir na bóithre comhthreomhara.

rachadh a dturas abhaile, ó **B** go **A**, *trí lár na cathrach*, nó theastódh aomhal ó bhus W3 amháin go ceann eile i bPáirc an Phiarsaigh. Bheadh ceachtar acu dofhulaingthe maidir leis an gcuid is mó de na daoine atá ag iarraidh turas gearr den sórt sin a dhéanamh.

Cuimsítear le Bealach W5, a

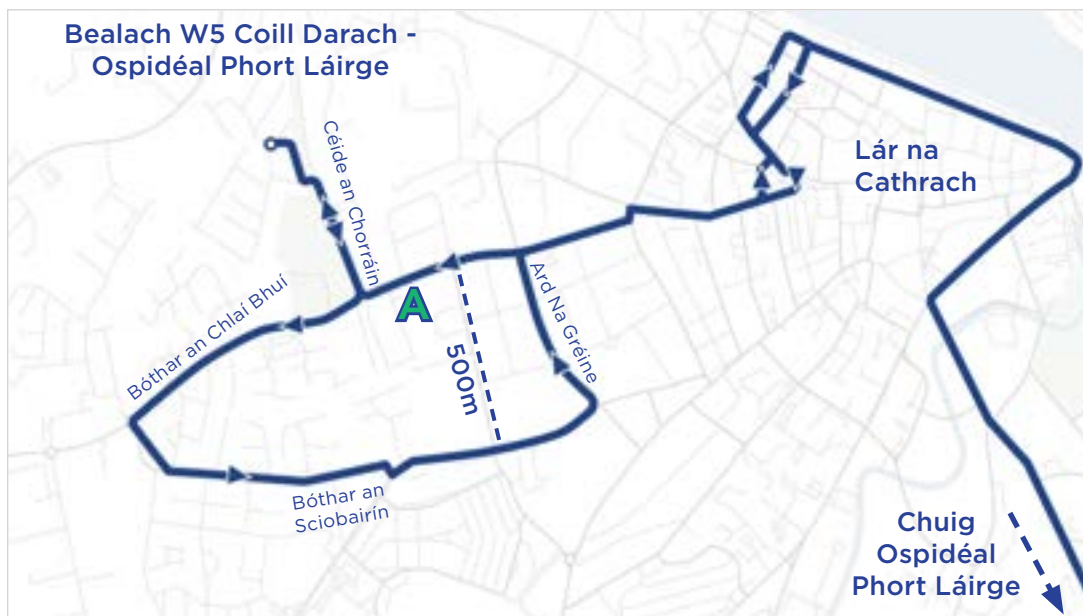
thaispeántar ar dheis, lúb nó scoilt aontreo ag an gceann thiar den bhealach. Leis seo, cumhdaíonn an bealach limistéar mór trasna Chéide an Chorráin, Bhóthar an Chlaí Bhuí agus Bhóthar an Sciobairín.

Tugann an dearadh bealaigh seo tosaíocht do chumhdach ar amanna turais ghearra nó ard-rochtain ar chinn scríbe. Bíonn turais go dtí lár na cathrach, agus uaidh, timpeallach ón taobh thiar den bhealach agus glacann siad an-chuid ama, toisc nach mór do thaistealaí dul timpeall na lúibe ar fad de réir gach turais fillte.

Mar shampla, dá mbeadh duine a bhí ina chónaí ag pointe **A** ag iarraidh taisteal go lár na cathrach, rachadh a dturas chuige ó thuaidh agus ansin ó dheas ar Chéide an Chorráin, ansin trí Pháirc an Leasa Mhóir, Bhóthar an Sciobairín agus Ard na Gréine sula gcasfadh sé ar deireadh i dtreo lár na cathrach.²

Dá mbeadh an lúb aontreo seo níos cúinge, d'fhéadfadh an-chuid daoine siúl go dtí an taobh eile den lúb do chuid amháin dá dturas. Bheadh an

² Chaithfeadh siad freisin suí ann tríd an am maolánach chomh maith le sos an tiománaí ag Céide an Chorráin. Tá “críoch” ag gach bealach, áit a bhfuil an t-am maolánach sceidealta. Maidir le lúba aontreo, bíonn an “críoch” leath bealaigh thart ar an lúb de ghnáth – rud a fhágann go mbíonn an turas fillte timpeallach níos faide fós.

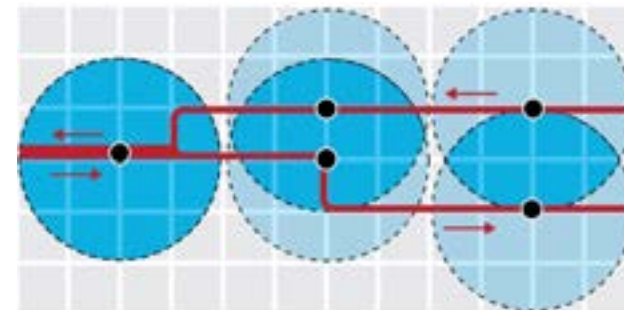

Cumhdaíonn an lúb aontreo atá ann mar chuid thiar de Bhealach W5 an-chuid réimsí. Glacann sé an-chuid ama é a úsáid mar gheall nach mór do dhuine an lúb iomlán a thaisteal chomh maith leis an malairt slí suas agus síos Chéide an Chorráin le haghaidh gach turas fillte.

tseirbhís fós casta agus níos deacra do dhaoine a thuiscint, ach chuirfeadh sé turais níos tapúla ar fáil. Ar an drochuair, síneann an lúb 500m, agus is beag sráideanna a nascann trasna air. Ciallaíonn sé seo gur ar éigean atá aon limistéar óna bhfuil cónaitheoir faoi fhad gearr siúil de seirbhís sa dá threo.

Is fadhb choiteann í seo a bhaineann le scoilteanna aontreo i seirbhís. Mar a léirítear sa léaráid ar dheis, nuair a bhíonn an dá threo de sheirbhís níos faide óna chéile, bíonn níos lú áiteanna agus daoine faoi fhad réasúnta siúil de stadanna maidir leis an dá threo. Tá an

cuma ann, mar sin, go bhfuil níos mó i gceist le lúb scoilte nó lúb aontreo, ach cuireann sé seirbhís úsáideach dhá threo ar fáil do níos lú daoine.

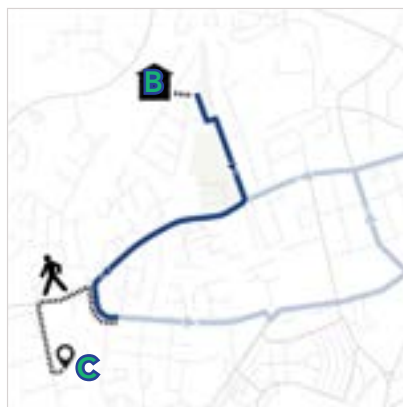
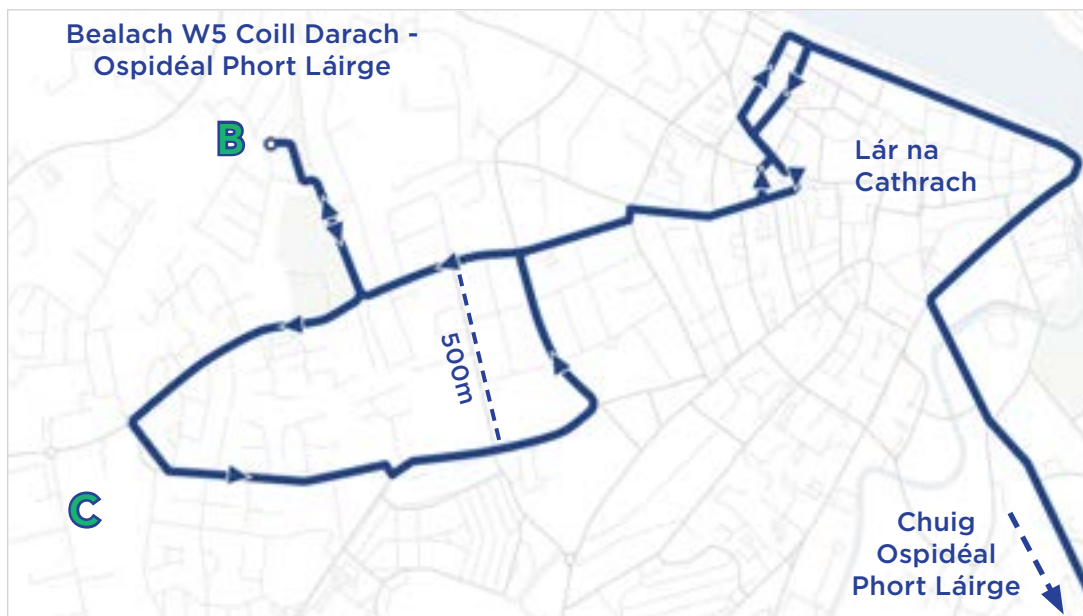

Maidir le pátrúin ionchasacha nach bhfuil ag dul go lár na cathrach, tá an cuma ann go nascann lúb thiar Bhealach W5 Céide an Chorráin, Bóthar an Chlaí Bhuí, Páirc an Leasa Mhóir agus Bóthar an Sciobairín lena chéile. Ach déanann sé an méid sin ar bhealach a ghlacann an-chuid ama.

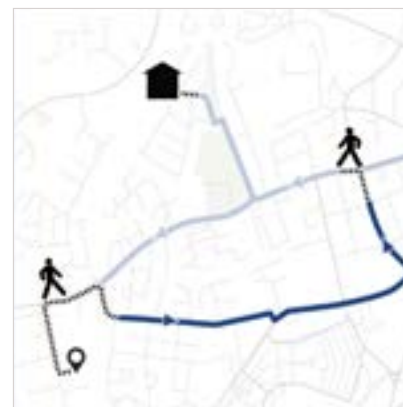
Má tá duine ina c(h)ónaí ag pointe **B** agus tá sé/sí ag iarraidh taisteal chuig oifig na Seirbhísí Oiliúna ag pointe **C**, bheadh turas sách díreach acu agus iad ag dul ann. Ach rachadh a dturas ar ais abhaile, ó **C** go **B**, trí Ospidéal Phort Láirge. Mar mhalairt air sin, d'fhéadfaidís tuirlingt den bhus isteach nuair a thagann an dá threo seirbhíse le chéile, agus fanacht ar bhus W5 amach eile chun a dturas a chríochnú.

Ar ndóigh, is beag duine ar dóigh go gcaithfidh siad uair an chloig ag baint úsáide as an mbus chun dul 2 km, fad gur féidir leis an gcuid is mó daoine siúl i dtuairim agus 25 nóiméad.

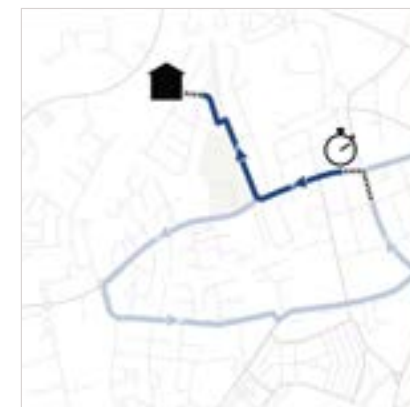
Gan beann ar réiteach ar leith atá ag duine éigin ar an bhfadhb seo, soláthraíonn Bealach W5 rochtain íseal ar dheiseanna ar an taobh thiar mar gheall ar an scoilt mhór aontreo sa bhealach.

Tá an turas bus ó B go C sách díreach...

...ach d'éileodh an turas abhaile go bhfanfar ar Bhealach W5 go dtí agus Ospidéal Phort Láirge agus ar an mbealach ar ais uaidh! Tá sé níos tapúla éirí den bhus ar

an mBóthar Buí Uachtarach...
...agus fanacht go dtiocfadh bus W5 eile ón treo eile. (Nó siúl an bealach ar fad.)

4 Anailís ar Mhargáí agus ar Riachtanais

Sa chaibidil seo, cuirimid sonraí i láthair lena gcuirtear bonn eolais faoi dhá thoisc dhifriúla i bpleanáil iompair:

- *Cá bhfuil na margáí is láidre don iompar, ar margáí iad a bhfuil acmhainneacht acu ar dphátrúnacht agus ísealchostais oibriúcháin a bhaint amach?*
- *Cá háit a bhfuil riachtanais mheasartha nó dianriachtanais leis an iompar ag daoine, áit a bhféadfadh údar a bheith le seirbhísí, beag beann ar an bpátrúnacht nó ar an gcostas?*

Táscairí maidir le Margáí Láidre Iompair Phoiblí, nó Ard-Riachtanais

Léirítear na nithe seo ar na léarscáileanna ar na leathanaigh seo a leanas:

- Dlús cónaithe
- Dlús post agus oideachais
- Dlús gníomhaíochta, lena gcomhcheanglaítear cónaitheoirí, poist agus oideachas isteach san aon slat tomhais amháin
- Dlús na dteaghlach gan charr
- Limistéir shaibhris agus dhíothachta
- Dlús cónaitheoirí dífhostaithe
- Dlús cónaitheoirí óga (17 mbliana d'aois nó níos óige)
- Dlús seanóirí (65 bliana d'aois nó níos sine)

Cé go bhfuil sonraí cónaithe agus déimeagrafacha ó Dhaonáireamh 2022 ar fáil anois agus gur úsáideadh iad chun na léarscáileanna seo a dhéanamh, níl sonraí poist agus scoile ó 2022 ar fáil go fóill. Mar sin, úsáidtear sonraí ó Dhaonáireamh 2016 sna léarscáileanna ar na leathanaigh seo a leanas a chuimsíonn sonraí poist agus scoile.

Ní raibh foireann pleanála athdhearadh an ghréasáin ag brath ar shonraí Daonáirimh amháin agus í ag dearadh an Dréacht-Ghréasáin Nua. D'oibrigh an fhoireann le baill foirne ó Chomhairle Phort Láirge agus ó Bhus Éireann chun a chinntiú go dtabharfaí aghaidh leis an Dréacht-Ghréasán Nua ar dhálaí reatha agus ar aon fhorbairtí atá le tógáil faoin mbliain 2026. Chuir an grúpa seo leis an eolas ar phatrúin phátrúnachta bus atá ann faoi láthair, ar na riachtanais do sheirbhísí nach bhfuil á gcomhlíonadh faoi láthair, agus ar na hathruithe ar phátrúnacht agus ar an éileamh ar bhusanna ón bpaindéim i leith.

Léirítear ar fhormhór na léarscáileanna ar na leathanaigh seo a leanas dlús gach grúpa daonra ar fud an limistéir. Ní leor dlús ina aonar, áfach, chun tacú le hardphátrúnacht. Ní mór dúinn na léarscáileanna seo a scrúdú i leith na dtréithe úsáide talún uile lena léirítear acmhainneacht ar dphátrúnachta, i dteannta dlúis:

- **Insiúlacht.** Fiú i gcás go bhfuil lear daoine in aice le stad, is amhlaidh, chun go n-úsáidfeadh an-chuid díobh iompar poiblí, nach mór an fad siúil go dtí an stad a bheith réasúnta agus nach mór na dálaí siúil a bheith sábháilte agus tarraingteach.
- **Meascán Úsáidí.** In áiteanna atá dlúth toisc a lán cineálacha forbraíochtaí a bheith iontu, is féidir leis an iompar poiblí oibriú go héifeachtúil sa dá threo ag a lán amanna den lá agus den tseachtain.
- **Leanúnachas.** Tógann sé am chun limistéir thuaithe agus spás oscailte a thrasnú agus mar sin ídíonn sé an buiséad oibriúcháin. Mar sin, dá fhaide atá limistéir fhoirgnithe suite ar shiúl óna chéile is ea is mó an costas a bhaineann le hiad a nascadh lena chéile nó is ea is measa an mhinicíocht is féidir a thairiscint feadh an fhaid sin.
- **Líneacht.** Ní féidir le bealaí bus a bheith díreach, agus iad ag teacht i ngar do líon ard daoine agus gníomhaíochtaí ag an am céanna, ach amháin i gcás go bhfuil dlúthfhorbraíochtaí leagtha amach i bpatrúin líneacha. Fágann sé sin freisin go bhfuil siad níos éifeachtúla, rud a thacaíonn le minicíocht níos airde.

Ábharthacht

Trína thuiscint cé na háiteanna ina gcónaíonn a lán daoine i ngar dá chéile, cabhrófar linn a fheiceáil cá bhfuil margadh láidir ann don iompar poiblí. Ós rud é go dtosaíonn agus go gcríochnaíonn a lán turas sa bhaile, tá acmhainneacht ardphátrúnachta ag áiteanna ina gcónaíonn a lán daoine.

Feidhmíonn tithe daoine áirithe mar cheann scríbe do thurais daoine eile freisin, mar shampla chun cuairt a thabhairt, chun aire a thabhairt do bhaill teaghlaigh nó chun leas a bhaint as seirbhísí a sholáthraíonn duine ón mbaile.

Barúlacha

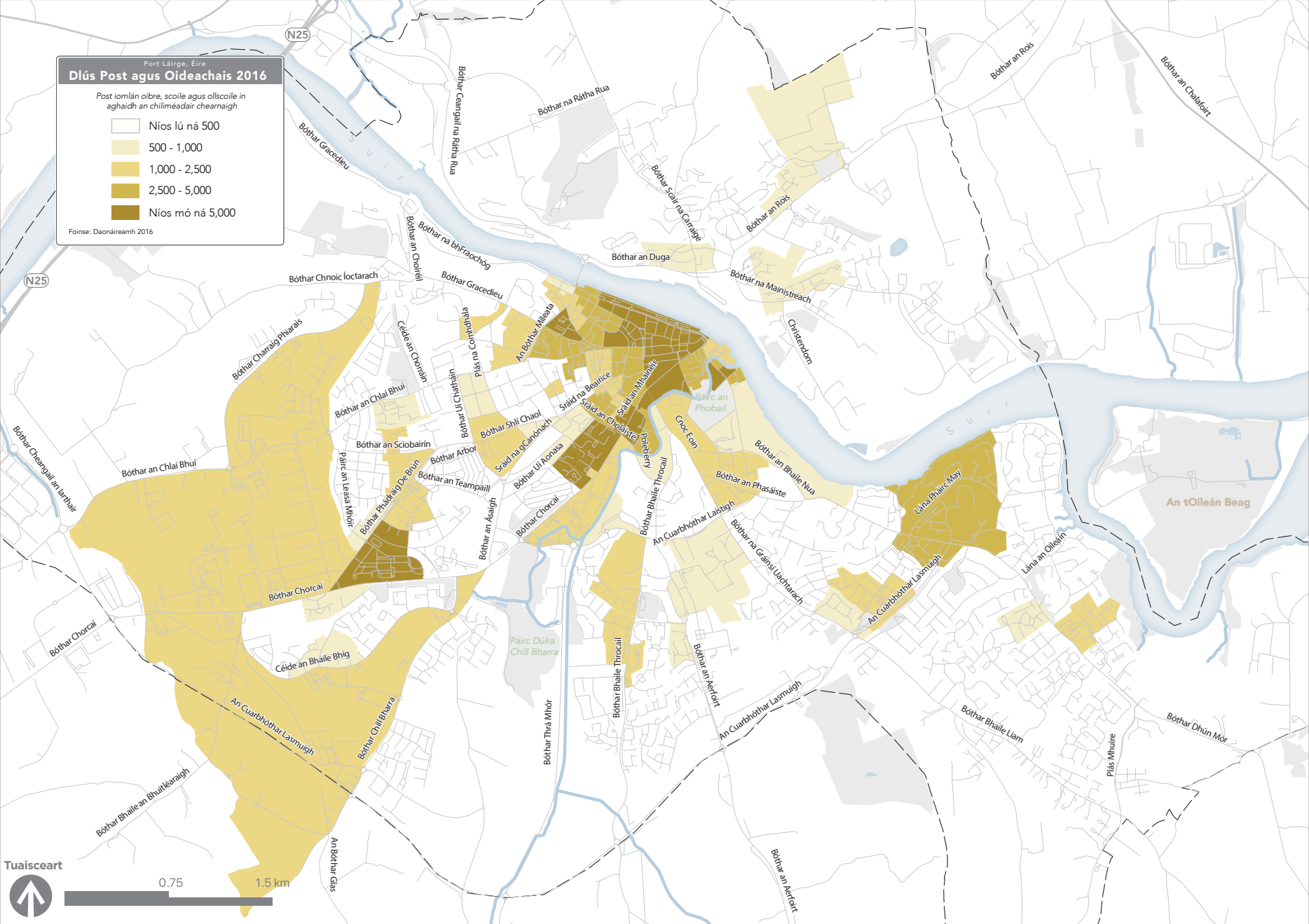
Léirítear ar an léarscáil ar an leathanach roimhe seo dlús na gcónaitheoirí i limistéar Phort Láirge, ó Dhaonáireamh 2022 i leith. Tá níos mó cónaitheoirí ina gcónaí sna limistéir a léirítear in imreacha gorma atá níos dorcha, rud a chiallaíonn go bhfuil níos mó pátrúin bus féideartha faoi fhad siúil d'aon stad bus ar bith.

Níl patrún an dlúis láraithe i bPort Láirge, rud atá coitianta i gcathracha eile. Ar an meán, tá dlús cónaithe níos airde ag croílár na cathrach ná mar atá sna limistéir imeallacha. Mar sin féin, tá tithíocht measartha dlúth scaipthe ar fud na limistéar imeallach.

Níl patrún an dlúis chónaithe chomh tábhachtach ina aonair don iompar poiblí ná mar atá patrún an dlús úsáide measctha, rud atá ar lean i gceann ceithre leathanach.

Diús Post agus Oideachais

Ábharthacht

Léirítear sa dlús post agus áiteanna scoile nó ollscoile na limistéir a dtaistealaíonn a lán daoine chucu gach lá. Ar an léarscáil ar an leathanach roimhe, suimítear le chéile an líon post i ngach limistéar, móide an líon áiteanna rollaithe atá ar fáil i scoileanna, i gcoláistí agus in ollscoileanna.

Mar sin féin, tá níos mó ná comaitéireacht i gceist le cabhrú le daoine taisteal go dtí na cinn scríbe sin. Seasann láithreacha post freisin do shiopaí, do bhialanna, d'ospidéal, do sheirbhísí agus do na háiteanna uile eile a dtéann daoine chucu mar chuid dá saol.

Mar aon le mic léinn a mhealladh, is ionann campais ollscoile agus cinn scríbe thábhachtacha do na baill foirne teagaisc agus na baill foirne eile a thacaíonn le staidéar na mac léinn sin, do thaighdeoirí agus do chuartheoirí agus, i gcás scoileanna leighis agus ospidéal teagaisc, d'othair a bhíonn ag lorg cúraim.

Barúlacha

Léirítear ar an léarscáil ar an leathanach roimhe seo dlús na bpost agus na rolluithe scoile ó 2016 i leith (an bhliain is déanaí a bhfuil sonraí Daonáirimh ar fáil ina leith). Áirítear ar na sonraí scoile a léirítear anseo ó rolluithe bunscoile go rolluithe ollscoile.

Tá lár chathair Phort Láirge dlúth le poist agus scoileanna. Eascraíonn an dlús post as meascán siopaí, seirbhísí, eagraíochtaí cultúrtha agus oifigí.

Tá dlús ard fostaíochta agus rollaithe scoile le feiceáil ar an léarscáil seo ag príomhchampas OTOD (Ollscoil Teicneolaíochta an Oirdheiscirt, Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge roimhe sin) in aice le hacomhal Bhóthar Chorcaí agus Bóthar Phádraig De Brún.

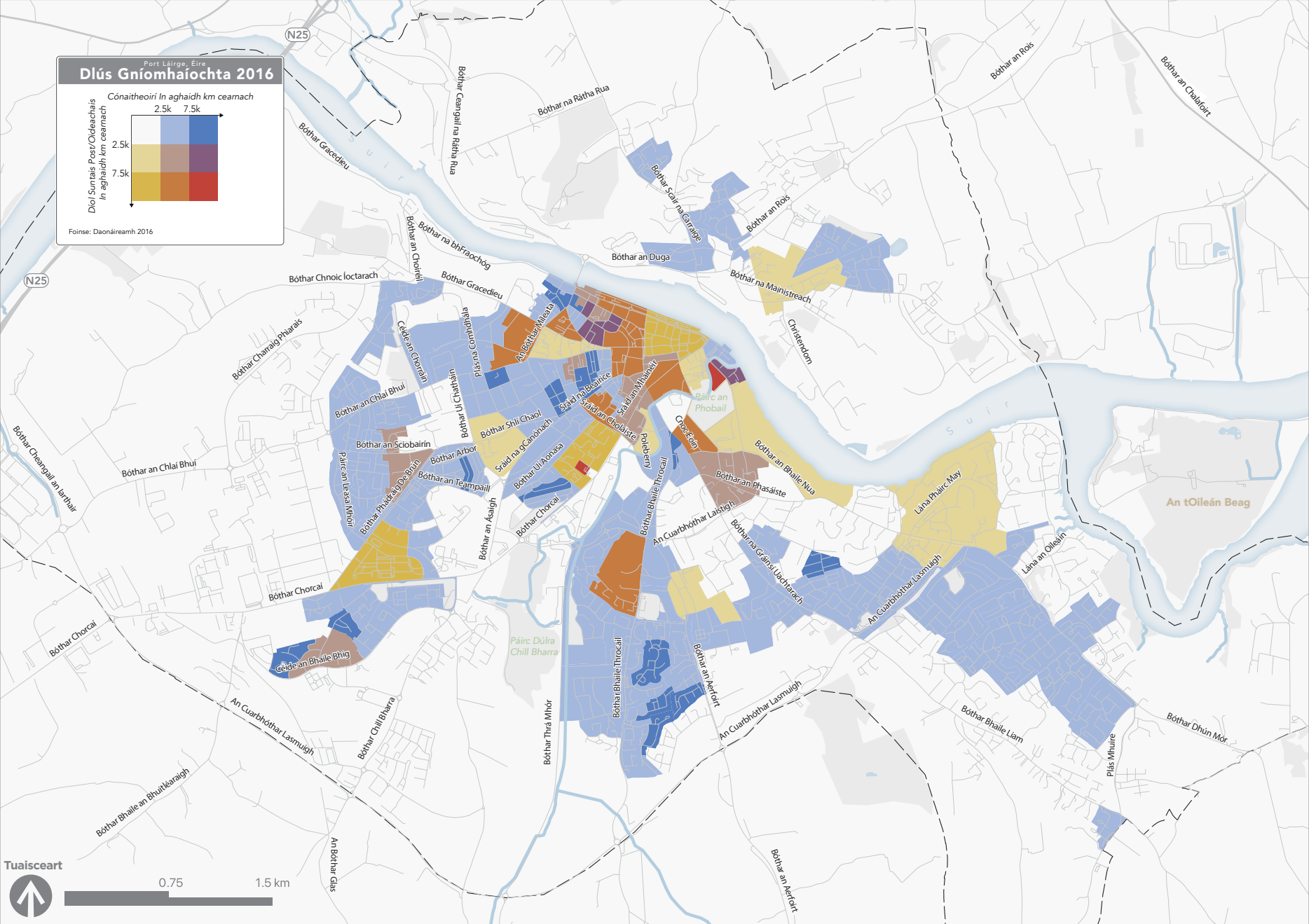
Tá dlús post measartha le feiceáil freisin ar an taobh thoir den chathair ag Ospidéal na hOllscoile, Port Láirge.

Siar ó Bhóthar an Leasa Mhóir agus ó Pháirc an Leasa Mhóir tá crios an-mhór i gcruth cnapáin. Tá an cuma air go bhfuil dlús measartha aige sa léarscáil ar an leathanach roimhe seo. Is léiriú míthreorach é seo ar na sonraí maidir le láithreacha poist.

Tá an crios an-mhór – tá a imlíne le feiceáil ar an léarscáil ar dheis – ach is ionann líon na bpost a léirítear ar fud an chreasa uile agus níos lú ná leath d’achar an chreasa. Tá na poist sna páirceanna gnó siar ó Pháirc an Leasa Mhóir den chuid is mó, agus líon níos lú díobh in aice le hacomhal an Chuarbhóthair Lasmuigh agus Bóthar Chill Bharra. Páirceanna glasa nó tithíocht ísealdlúis atá sa leath eile den chrios mór, seachas láithreacha fostaíochta.

Diús Gníomhaíochta

Ábharthacht

Léirítear ar an léarscáil de dhlús gníomhaíochta ar an leathanach roimhe dlús cónaitheoirí, post agus áiteanna oideachais i dteannta a chéile.

Leis an léarscáil Dlús Gníomhaíochta, cumasaítear sinn conairí a shainaithint a bhfuil an méid seo i leanas i gceist leo:

- *Dlúth go leanúnach*, ionas nach gá don tseirbhís bus bearnaí folmha a thrasnú; agus
- A bhfuil *meascán úsáidí* iontu, ionas go mbeidh dea-úsáid á baint as busanna ar feadh an lae agus ar feadh na seachtaine, sa dá threo.
- Socraítear i bpatrúin *líneacha* iad, ionas gur féidir le busanna seirbhís dhíreach a thairiscint agus iad ag dul gar do líon mór daoine agus cinn scríbe.

Is é léarscáil de dhlús gníomhaíochta an léarscáil is tábhachtaí le húsáid le linn bealaí bus ar dphátrúnachta a dhearadh de ghnáth.

Barúlacha

Nasctar dlús cónaithe le dlús poist agus scoile ar an léarscáil ar an leathanach roimhe seo, chun a léiriú an chaoi a scaiptear gníomhaíocht ar fud limistéar Phort Láirge. (Úsáidtear sonraí ó Dhaonáireamh 2016 sa léarscáil seo, mar gheall ar an easpa sonraí le déanaí ar phoist agus ar rolluithe scoile.)

Tá lár chathair Phort Láirge sách dlúth ó thaobh tithíochta, post agus rolluithe scoile de. Ar an taobh thuaidh den abhainn, díreach trasna ó lár na cathrach agus in aice leis an stáisiún iarnróid, tá dlús an-íseal ann.

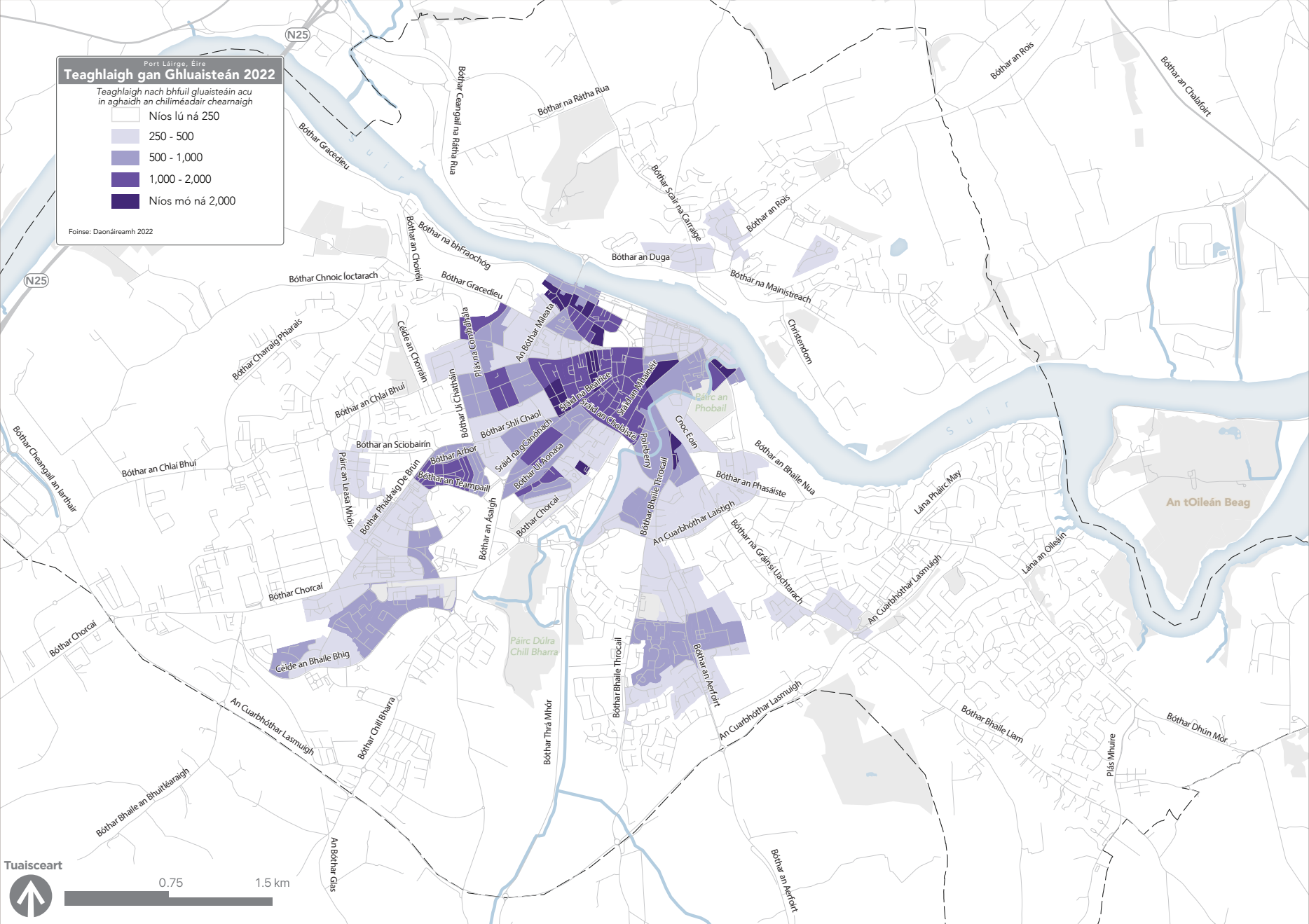
Lasmuigh de lár na cathrach, tá roinnt limistéir scaipthe a bhfuil ard-dlús iontu i bPort Láirge. Níl forbraíocht dlúis seasta, mar thoradh ar na paistí ísealdlúis atá sách gar do lár na cathrach. Ní dhéantar forbraíochtaí dlúis a shocrú i bpatrún líneach: Níl mórán bealaí líneacha a d'fhéadfadh bus a thiomáint agus é ag dul thar limistéir le dlús arda tithíochta, post, nó meascán den dá cheann.

Bíonn sé deacair d'oibreoir nó d'údarás iompair phoiblí gréasán ardmhnicíochta a sholáthar mar

gheall ar phatrún forbartha scaipthe dá leithéid. Mar gheall ar an easpa fo-thacair de shráideanna na cathrach ar a bhfuil coinníollacha úsáide talún an-fhabhrach don iompar poiblí, tá seirbhís bus scaipthe go cothrom ar fud na sráideanna go léir. Is gnách go mbíonn minicíochtaí meánacha ann mar thoradh air seo maidir le gach bealach, seachas ardmhnicíochtaí maidir le croí-thacar bealaí a fhreastalaíonn ar líon mór daoine.

D'fhéadfadh, ó tharla gur bailíodh na sonraí seo a leanas in 2016, gur dhírigh obair pleanála agus forbartha ar fho-thacar sráideanna le déanaí. Más amhlaidh an méid sin, d'fhéadfadh sé sin a thabhairt le tuiscint go bhfuil conairí ann a bhfuil ardtosaíocht ag baint leo maidir le seirbhís bus a thagann go minic.

Diús na dTeaghlach gan Charr

Ábharthacht

Léirítear ar an léarscáil ar an leathanach roimhe seo na háiteanna ina bhfuil teaghlaigh gan charr comhchruinnithe sa limistéar staidéir.

Tá teaghlaigh gan charr ina léiriú ar an acmhainneacht le haghaidh ardhátrúnachta agus ar an ngá atá ann le seirbhís iompair phoiblí araon.

In áiteanna atá suite i bhfad ó lár na cathrach, is féidir gur beag rogha, seachas an t-iompar poiblí, atá ag daoine gan charr agus iad ag iarraidh áiteanna oibre nó seirbhísí a shroicheadh lasmuigh den cheantar thart orthu.

Barúlacha

Tá dlús ard cónaitheoirí gan charr sa bhaile ann in aice le lár chathair Phort Láirge. Tá siad comhchruinnithe freisin i bPáirc an Leasa Mhóir, sa Bhaile Beag agus feadh Bhóthar an Aerfoirt, ach ní a oiread céanna.

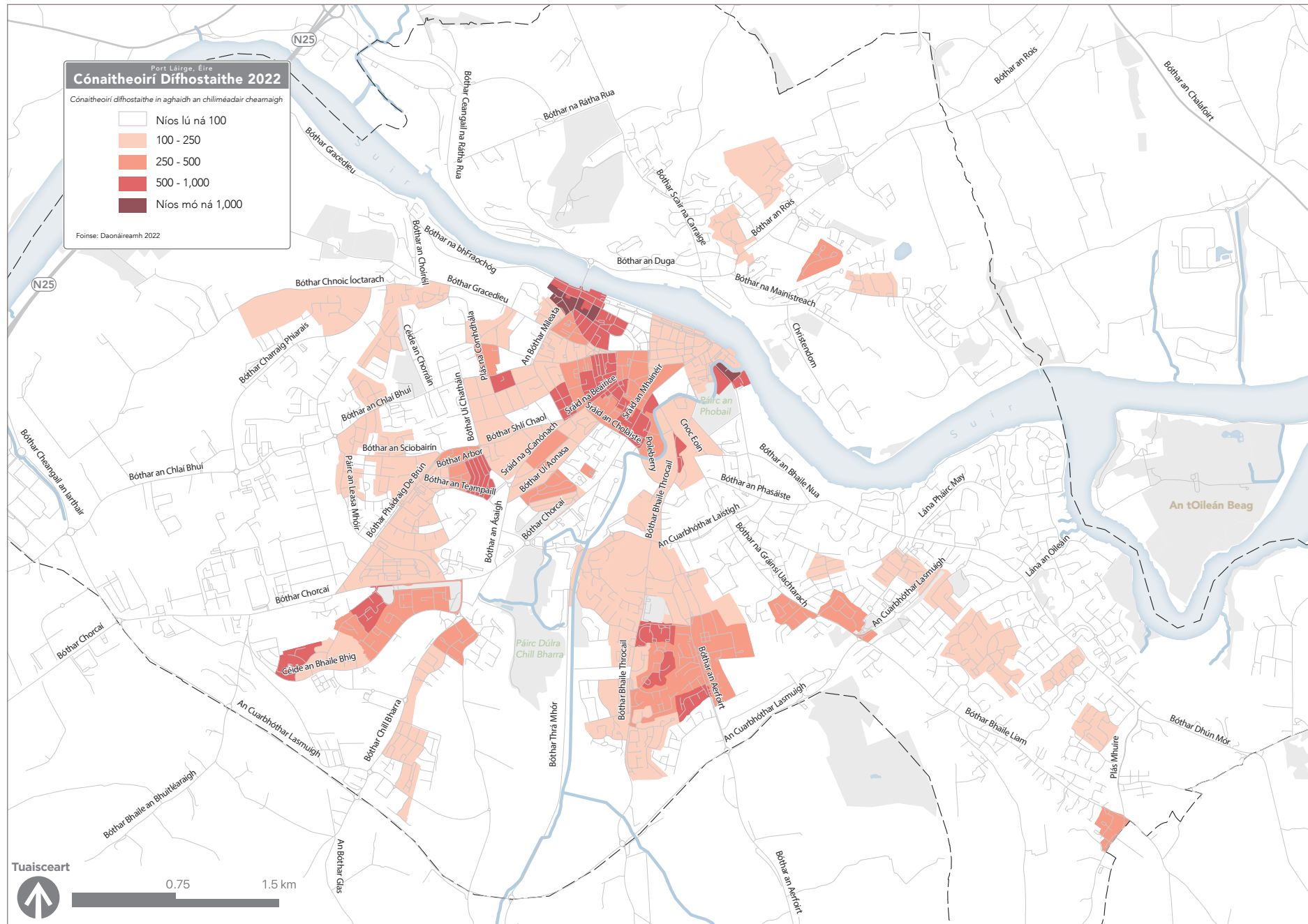
Mínítear ar an dlús geografach seo an fáth a bhfuil an gréasán bus atá ann cheana in ann seirbhís a sholáthar laistigh de 400m ó 75% de theaghlaigh gan charr (mar a léirítear ar [Leathanach 39](#)).

D'fhéadfadh go mbeadh dinimic aiseolais dhearfach ag an obair, rud a théann ar dhá bhealach: cuireann oibreoirí bus agus údaráis seirbhís ar fáil ina bhfuil go leor pátrúin dóchúla, agus an dóchúlacht ann go roghnódh daoine nach bhfuil carr acu tithíocht, poist agus siopaí i limistéir ina bhfuil seirbhís forbartha bus.

Is féidir le húdaráis áitiúla leas a bhaint as an dinimic aiseolais dhearfach sin, trí chomharthaí soiléire a thabhairt faoi na limistéir ina mbeidh an iompar poiblí thar a bheith úsáideach. Nuair a shocraítear na limistéir sin i bpatrúin líneacha, leanúnacha, ansin is féidir iad a oibriú go héifeachtach, rud

a thacaíonn le hardmhinicíochtaí agus le huaireanta fada seirbhíse. Is é an toradh deiridh a bheidh ar an gcineál seo planála ná go mbeidh daoine ar mian leo a bheith ag brath ar an iompar poiblí in ann roghanna maithe a dhéanamh maidir leis an áit n-oibreoidh siad, an scoil bhfreastalófar uirthi nó an teach a bheidh acu.

Diús Cónaitheoirí Dífhostaithe

Ábharthacht

Léiríonn an léarscáil ar an leathanach roimhe seo na háiteanna a raibh daoine dífhostaithe in 2022 comhchruinnithe.

Ní áirítear leis na sonraí sin daoine a bhí rollaithe i gcúrsa ollscoile, a raibh míchumas buan orthu nó a bhí ar scor. Ní áirítear léi ach na daoine sin a bhí ag lorg fostaíochta go gníomhach.

Is féidir gurb aisteach an rud é díriú ar dhaoine dífhostaithe chun an t-éileamh ar an iompar nó an gá leis an iompar a shuí, toisc nach gá do dhaoine dífhostaithe taisteal chomh minic céanna le daoine fostaithe. Soláthraítear comhthéacs tábhachtach le léarscáil de dhlús dífhostaíochta, áfach. Cuidíonn sé le limistéir a shainaithint ina bhféadfadh a lán tairbhe a bhaint as rochtain níos fearr ar dheiseanna fostaíochta agus oideachais.

Is féidir le pleanálaithe léarscáileanna de dhífhostaíocht a úsáid chun áiteanna a shainaithint a mbeadh an t-iompar poiblí luachmhar ar chúiseanna sóisialta. Sna limistéir níos dlúithe agus níos lárnaí, comhlánaíonn an gá sin na spriocanna pátrúnachta. I limistéir fhorimeallacha ina bhfuil ísealdlús, is féidir nach meallfaidh

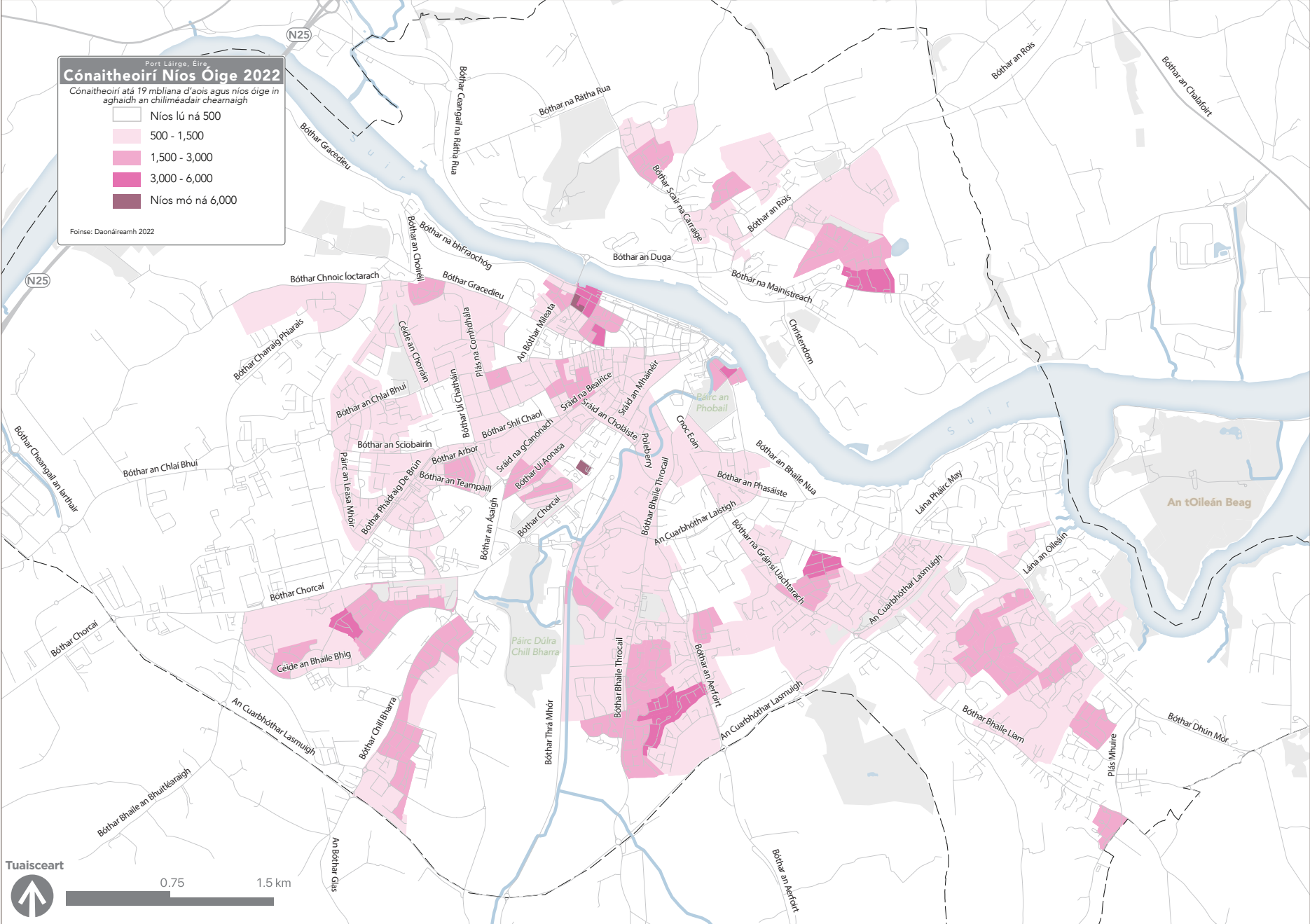
an t-iompar poiblí ardphátrúnacht ach go gcabhróidh sé le spriocanna cumhdaigh agus cuimsithe a chomhlíonadh.

Barúlacha

Léirítear ar an léarscáil a léiríonn dlús na gcónaitheoirí dífhostaithe patrún atá cosúil leis an léarscáil de theaghlaigh gan charr. Tá an chuma ann, áfach, go bhfuil cónaitheoirí dífhostaithe beagán níos scaipthe, agus iad ag maireachtáil beagán níos faide ó lár na cathrach agus níos faide ó na bealaí bus atá ann cheana.

Diús Daoine Óga

Ábharthacht

De réir an dlí, ní cheadaítear do leanaí tiomáint. Dá ainneoin sin, taistealaíonn siad chun freastal ar an scoil, chun bualadh le cairde agus baill teaghlaigh agus chun páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí éagsúla.

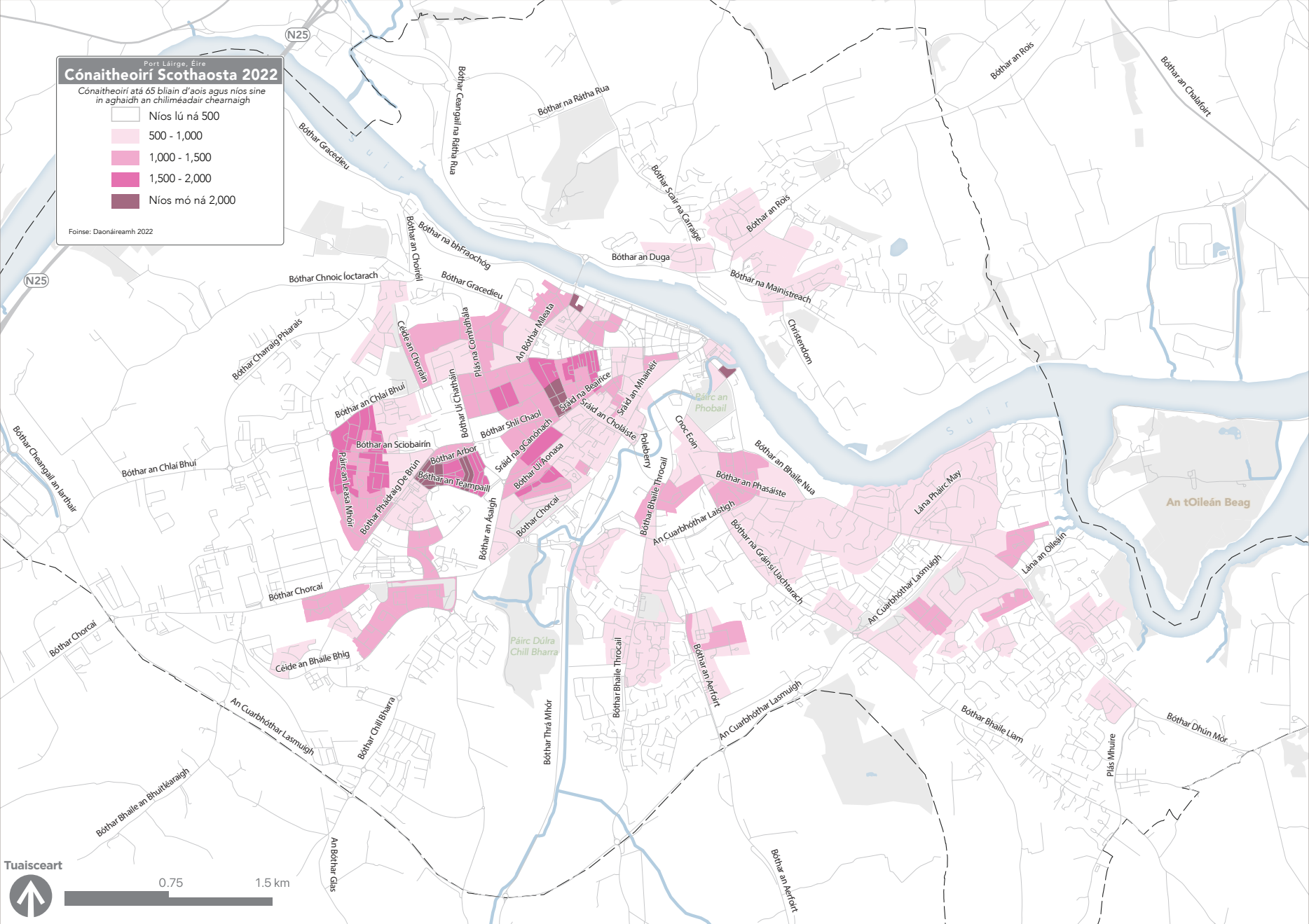
Caitheann tuismitheoirí agus cúramóirí eile méid mór ama ar leanaí a thiomáint thart. Is féidir leis an iompar poiblí faoiseamh a thabhairt d'aosaigh ghnóthacha. Is féidir leis neamhspleáchas agus cumhacht a thabhairt do dhaoine óga freisin. Tá rochtain ag leanaí ar tháillí lascainithe don óige, rud ar dreasacht bhreise é.

Le léarscáil de dhlús daoine óga, comhcheanglaítear leibhéal áirithe gá agus méid áirithe acmhainneachta le haghaidh ardphátrúnachta araon, faoi mar is féidir lena lán daoine a thaistil ar bhus ag 4 pm ar lá le linn na seachtaine riamh a fhianú.

Barúlacha

Tá cuma an-chosúil ag an léarscáil ar dhlús óige agus mar atá ar an léarscáil ar [Leathanach 47](#) dhlús iomlán cónaithe. Cónaíonn leanaí agus daoine óga ar fud an limistéir staidéir ar fad, i gcomhréir garbh le cónaitheoirí aosaigh. Is léir go bhfuil go leor daoine óga go háirithe i gcúpla limistéir bheaga, amhail an Bhaile Beag; Bóthar Chill Bharra; Bóthair Bhaile Throcail agus Bóthair an Aerfoirt; Gleann Newton i bPort an Chalaidh; agus i roinnt limistéir i lár na cathrach.

Diús Seanóirí

Ábharthacht

Tá claonadh ag daoine breacaosta an t-iompar poiblí a úsáid, mar gheall ar an ioncam seasta atá acu, ar an líon íseal tiománaithe ceadúnaithe atá ann ina measc, ar an deacracht a bhaineann le scileanna tiomána a choinneáil ar bun agus ar an Scéim Saorthaistil.

Mar ghrúpa, áfach, is gnách nach ionann na sainroghanna pearsanta atá acu maidir le dearadh seirbhísí iompair agus iad sin atá ag daoine níos óige agus ag oibrithe:

- Is minic is fearr go mór leo turais níos giorra de shiúl na gcos go dtí an stad bus agus uaidh araon nó nach mbíonn an chorpacmhainn acu chun mórán siúlóide a dhéanamh.
- Is minic a bhíonn níos mó ama acu chun a dturas a thógáil.
- Tá seans níos lú ann go dtógfaidh siad turais nach bhfuil aon smacht acu ina leith maidir leis an uainiú (amhail turais chun na hoibre nó chun na scoile) Dá bhrí sin, tá siad in ann líon níos mó dá dturais a sceidealú bunaithe ar an amchlár bus.

Ar na cúiseanna sin, is gnách go

mbíonn sé níos tábhachtaí do dhaoine ar scor agus do sheanóirí go n-oibríonn bealaí iompair i ngar dá dtithe agus dá gcinn scríbe, agus nach mbíonn minicíocht ná luas na seirbhíse chomh tábhachtach céanna dóibh, i gcomparáid le daoine óga agus le hoibrithe.

Barúlacha

Cé go bhfuil daoine breacaosta ina gcónaí i ngach limistéar go pointe éigin, tá an dlús seanóirí níos airde sna seanlimistéir den chathair, i mBaile Uí Bhricín agus i bPáirc an Leasa Mhóir go háirithe.

Pátrúnacht, Éifeachtúlacht agus an Timpeallacht Thógtha

Is féidir le soláthraithe iompair phoiblí níos mó paisinéirí a mhealladh trí sheirbhís a thairiscint atá úsáideach do níos mó daoine.

Mar sin féin, tá tionchar ollmhór ag úsáid talún agus ag dearadh sráideanna ar an líon daoine a bhainfidh leas as seirbhís, ar a méid pátrún a mheallfaidh an tseirbhís agus ar an gcostas atá i gceist leis an tseirbhís a sholáthar.

Tugann na cúig thoisic úsáide talún a leanas le fios go mór go bhfuil acmhainneacht ardphátrúnachta agus ard-éifeachtúlacht seirbhíse ann:

- Dlús
- Insiúltacht
- Líneacht
- Leanúnachas
- Meascán Úsáidí

Tá tuairisc le fáil ar na leathanaigh seo a leanas ar an dóigh a ndéanann na tosca sin difear do phátrúnacht, agus tugtar na samplaí léiritheacha ó Phort Láirge.

Dlús

Tá dhá bhealach bus chomhionanna le feiceáil ar an ngrafaic ar dheis. Tá an bealach ag an mbarr ag taisteal i limistéar ina bhfuil a dhá oiread tithe agus atá an bealach ag an mbun.

Má fhanann rudaí eile mar atá, meallfaidh an bealach ag an mbarr níos mó pátrúnachta ar an gcúis bhunúsach go mbíonn níos mó daoine ag iarraidh taisteal isteach sa limistéar agus amach uaidh.

Freagraíonn an dlús an cheist bhunúsach seo: *“Cá mhéad ciliméadar is gá dúinn bus a thiomáint chun 100 duine a shroicheadh?”* Dá mhéad an fad óna chéile a bhíonn daoine is ea is faide is gá don iompar poiblí tiomáint chun iad a shroicheadh, rud is cúis le costais níos airde (nó le minicíocht níos measa).

Léirítear sna híomhánna ar an gcéad leathanach eile dlúis shamplacha i bPort Láirge.

Cé go mbíonn tionchar ag an líon teaghlaigh ar dhlús, is iad na príomhchinntithigh ná cineál, méid agus spásáil na bhfoirgneamh.

Is i lár chathair Phort Láirge is mó atá

Cé mhéad duine, post agus gníomhaíocht atá ann in aice le gach stad?

Níos fearr: Tá go leor daoine agus post faoi fhad siúil de stad bus.

Níos measa: Tá níos lú daoine agus post faoi fhad siúil de stad bus.

tithíocht, poist agus scoileanna. Taobh amuigh de lár na cathrach, is gnách go mbíonn forbraíochtaí a bhfuil dlús measartha acu scartha óna chéile ag forbraíochtaí ísealdlúis nó ag talamh oscailte. Tá ísealdlús ag an gcuid is mó de na limistéir fhorimeallacha forbartha, agus fuilleach spáis idir siopaí iontu, foirgnimh fostaíochta agus tithe chun carranna a pháirceáil nó don tírdhreachú.

Samplaí Dlúis i bPort Láirge

Ísealdlús: Ó thuaidh de Bhóthar Bhaile Liam, tá tithe i bhfad óna chéile, agus mar thoradh air sin is beag duine atá faoi fhad siúil de gach stad bus.

Dlús measartha: Ó dheas de Bhóthar Bhaile Liam, tá dlús níos airde ag limistéir de thithe beaga atá lonnaithe gar dá chéile agus don bhóthar.

Ísealdlús: D'fhéadfadh forbraíocht tráchtála tarlú freisin ag ísealdlús, mar a fheictear i gcás páirceanna gnó in aice leis an gCuarbhóthar Lasmuigh. Tá an chuid is mó den talamh curtha i leataobh do charrchlóis agus do bhóithre, agus mar thoradh air sin is beag oibrithe nó cuairteoirí atá gar d'aon stad bus.

Dlús measartha: D'fhéadfadh páirceanna gnó atá dírithe ar charranna, cosúil leis an gceann seo siar ó Bhóthar Phádraig De Brún, fiú amháin a bheith measartha dlúth fad is atá na foirgnimh agus na gníomhaíochtaí gar dá chéile agus gar do na sráideanna.

Insiúltacht & Tréscailteacht

Ní leor dlús ina aonar chun ardhphátrúnacht a chinntiú ag stad bus. Chun stad bus a úsáid, caithfidh daoine a bheith in ann an stad a shroicheadh. Is trí shiúl a thosaíonn formhór mór na dturas ar an iompar poiblí uirbeach

Bíonn tionchar ag an ngréasán na sráideanna, ag an gcosáin agus ag na trasrianta atá timpeall ar stad bus ar an líon daoine atá sásta agus ábalta siúl chuig an stad. Má tá gréasán sráideanna dínasctha, agus má tá droch-thréscailteacht acu, is féidir go mbeidh an stad bus ar phríomhbhóthar lonnaithe in áit atá measartha fada trí thaisteal de shiúl na gcos, cé go bhfuil sé gar i líne dhíreach trasna na tíre. Mar thoradh air sin, ní bheidh sé úsáideach ach do líon measartha íseal daoine.

Ag acomhail mhóra agus ag timpealláin, is minic a bhíonn stadanna bus lonnaithe i bhfad ar shiúl ón acomhal. Cuireann sé sin fad breise leis an tsiúlóid chuig aon phointe ar an tsráid thrasnaithe.

I bPort Láirge, baineadh an bonn den insiúltacht mar gheall ar an easpa nasc coisithe atá ann idir eastáit..

An bhfuil sé furasta siúl idir an stad agus na gníomhaíochtaí in aice láimhe?

Níos fearr: I líonra sráide ceangailte, tá an chuid is mó d'áiteanna faoi fhad siúil.

Níos measa: I líonra sráide dícheangailte, tá siúlóidí go háiteanna in aice láimhe fada agus timpeallach

Tá sé seo amhlaidh i gcás eastáit chónaithe agus eastáit tráchtála/tionscail araon. Le blianta fada anuas, táthar ag ceadú d'fhorbraíochtaí fanacht glan ar phríomhbhóithre, agus ballaí á gcur suas ag roinnt acu idir iad féin agus limistéir in aice láimhe. Baineann sé seo an bonn d'iompar poiblí. Is siúlóidí indíreacha iad formhór na siúlóidí ó phríomhbhóthar amháin chuig an gcéad cheann eile., agus in a lán cásanna, is deacair siúl eatarthu ar chor ar bith. Is bac mór é seo ar sheirbhís a sholáthar faoi fhad gearr siúil d'fhorhóir na ndaoine agus na gceann scríbe.

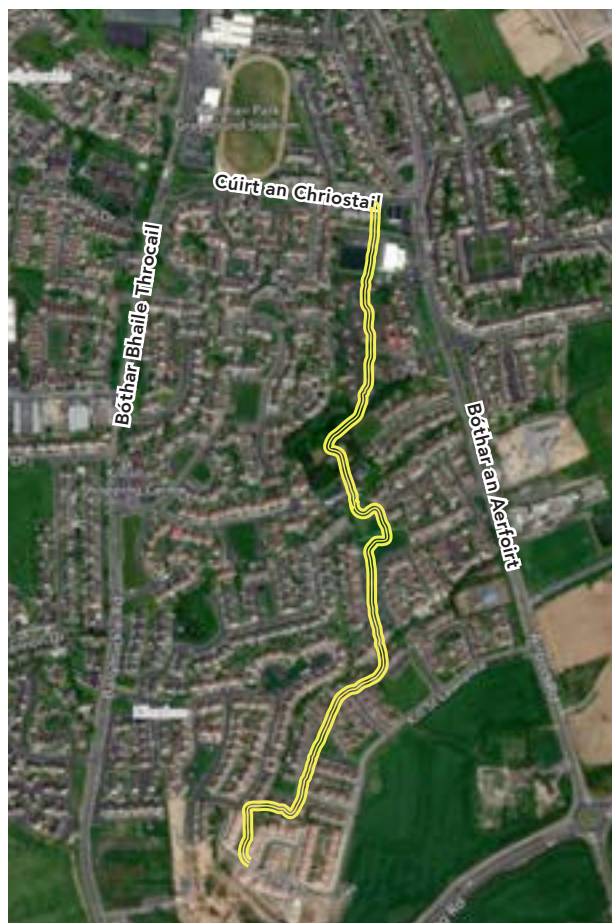
Níos fearr: Ionas go mbeidh daoine ann seirbhís bus a úsáid ag dul i dhé treo, ní mór dó a bheith sábháilte dt trasna an bhóthair gar don stad.

Léirítear dhá shampla ar an gcéad leathanach eile, ach d'fhéadfaí a lán samplaí eile a thógáil toisc go bhfuil drochnascacht sráideanna ina fadhb ar fud Phort Láirge.

Samplaí Tréscailteachta i bPort Láirge

Tógadh go leor limistéir chónaithe, mar shampla i gCill Chuacháin, mar a léirítear thíos, gan naisc sráideanna ná cosáin idir forbraíochtaí. Tá na gréasáin sráideanna agus cosáin chónaithe ar fad ar leith óna chéile - ní thrasnaíonn siad an líne bhuí atá marcáilte ar an

léarscáil.

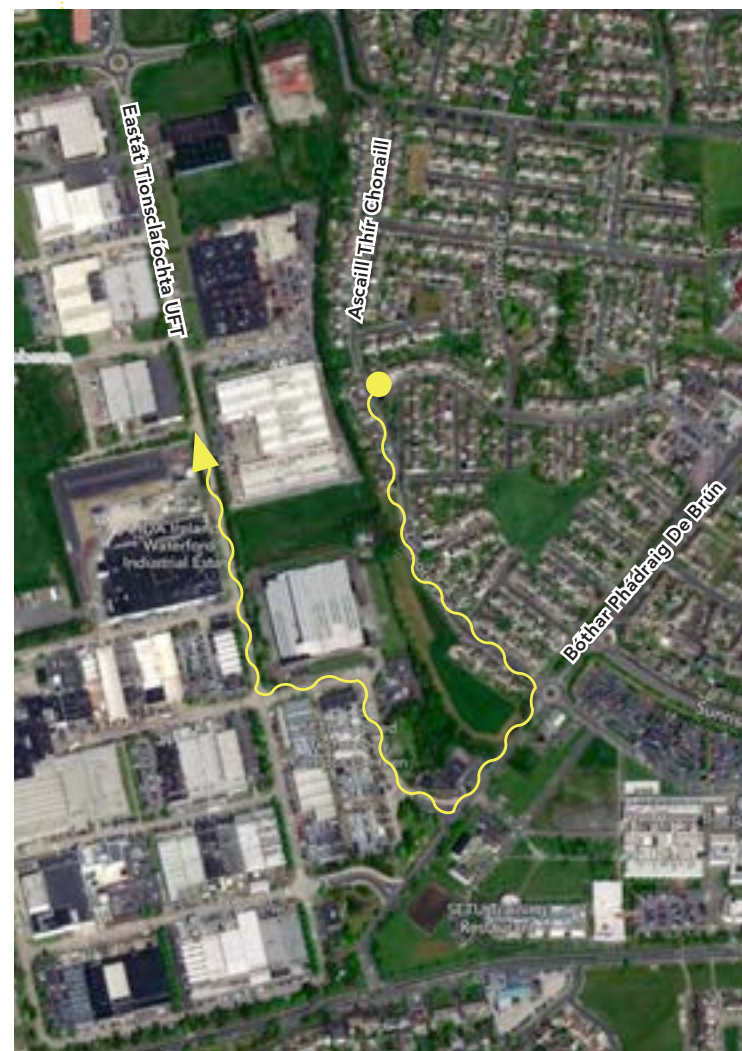
Is féidir le cónaitheoirí an limistéir seo siúl go Bóthar Bhaile Throcail nó Bóthar an Aerfoirt, ach ní féidir leo an dá cheann a dhéanamh. Mar thoradh air sin, ní mór seirbhís bus a roinnt idir an dá phríomhbhóthar, agus tá níos lú daoine faoi fhad siúil de gach stad bus.

Tá an fhadhb chéanna sin ann i limistéir chónaithe eile sa chathair, i mBaile an Ghróntaigh, sa Ghráinseach Uachtarach agus i gCéide an Chorráin, d'fhéadfadh teach a bheith 100-200m ón bpríomhbhóthar i líne dhíreach, ach 1-3km trí thaisteal de shiúl na gcós.

Ar an drochuair is coitianta an rud é d'úsáidí talún ar leith a roinnt óna chéile, gan aon tréscailteacht do choisithe eatarthu. Ní hamháin go laghdaíonn sé seo cumas na gcónaitheoirí siúl chuig siopaí nó chun na hoibre, ach baineann sé an bonn freisin d'áisiúlacht an iompair phoiblí.

Mar shampla, i limistéar Pháirc an Leasa Mhóir a léirítear sa léarscáil ar dheis, ní féidir siúl ó thithe (nó ó stad bus) isteach sa pháirc thionsclaíoch in aice láimhe gan bealach timpeallach a ghlacadh (marcáilte le buí). Bheadh bus a chuirfí ar fáil do chónaitheoirí

Pháirc an Leasa Mhóir i bhfad ó na fostaithe sa pháirc thionsclaíoch, nó a mhalairt.

Soláthraíonn limistéar Pháirc an Leasa Mhóir (a léirítear ar dheis) sampla maith de thréscailteacht sráideanna agus coisithe, rud a thacaíonn leis an iompar poiblí.

Seachas a bheith scartha, go bunúsach, ó fhorbraíochtaí in aice láimhe le balla, tá sráideanna i bPáirc an Leasa Mhóir a théann tríd, nó cosáin coisithe ann a théann tríd. Ar an léarscáil ar dheis, tá ciorcal buí ar na naisc sráideanna nó cosáin atá ann cheana le limistéir in aice láimhe.

Fágann sé sin go bhféadfadh bealaí bus a oibriú ní hamháin i dtreo Pháirc an Leasa Mhóir ach ar aghaidh tríd, chomh maith le háiteanna eile. Mar sin d'fhéadfadh cónaitheoirí agus siopaí i bPáirc an Leasa Mhóir leas a bhaint as leibhéal níos airde de sheirbhís bus ná mar a d'fhéadfadh údar a bheith ag an bhforbraíocht ina leith leis féin.

Tá nascacht sráideanna agus cosáin laistigh den fhorbraíocht sách maith, rud a chiallaíonn gur beag an fad as an mbealach ar gá do chónaitheoirí a chumhdach agus iad ag siúl chuig stad bus atá in aice láimhe ar phríomhbhóthar.

Ní bheidh an t-iompar poiblí chomh húsáideach sin leis an líon céanna daoine mura bhfuil gach aon duine i bhfad siúil ach de phríomhbhóthar amháin agus bealach bus amháin ar a mhéid, agus má ghlacann sé níos mó

ama do dhaoine siúl chuig stadanna bus éagsúla ná mar is gá mar thoradh ar an ngréasán sráide.

Cuireann droch-thréscailteacht brú ar an údarás iompair poiblí freisin maidir

leis an mbuiséad seirbhíse teoranta a roinnt i níos mó bealaí ar bhóithre comhthreomhara, rud a bhaineann an bonn de mhinicíochtaí.

Líneacht

Suíonn cé na háiteanna go díreach a gceadaítear forbairt iontu *cé chomh líneach agus cé chomh díreach* is atá na bealaí féideartha iompair phoiblí.

Léirítear ar an ngrafaic ar dheis na cinn scríbe atá ailínithe ar dhá bhealach éagsúla. Sa bhaile ar an mbarr, tá na cinn scríbe lonnaithe ar an bpríomhbhóthar. Is féidir leis an iompar poiblí freastal ar na cinn scríbe uile i líne dhíreach. Má tá tú ag taisteal tríd an limistéar seo, beidh tú ag taisteal i dtreo do chinn scríbe an t-am ar fad, agus ní mhothóidh tú choíche go bhfuil tú do do thabhairt as an mbealach.

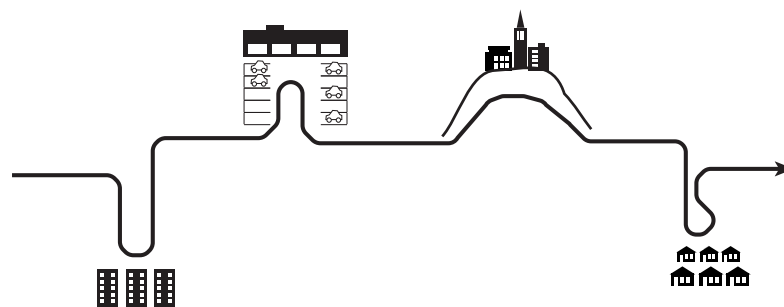
Tá na ceithre cinn scríbe chéanna ag an mbaile ag an mbun, ach thug sé cead iad a thógáil i bhfad ar shiúl ón bpríomhbhóthar. Chun freastal ar na háiteanna sin, is gá do bhus tiomáint amach ón bpríomhbhóthar, dul chuig an doras tosaigh, agus ansin tiomáint ar ais chuig an bpríomhbhóthar. Más é seo do cheann scríbe, oirfidh sé go foirfe duit...ach má tá tú ag taisteal chuig áiteanna ar bith eile, beidh tú do do thabhairt as an mbealach agus beidh do thuras níos faide.

Tabhair faoi deara go bhfuil an líne a fhreastalaíonn ar an mbaile ag an mbun i bhfad níos faide ná mar atá an

An féidir leis an iompar poiblí oibriú i línte measartha díreacha?

Níos fearr: Déantar an iompar poiblí níos mealltaí le bealach díreach idir áiteanna dlútha

Níos measa: Laghdaítear fonn daoine taisteal trí áit le hathruithe ar bhealach díreach, agus méadaítear costais leis freisin.

líne sa bhaile ag an mbarr. Agus í dhá oiread níos faide, beidh sé a dhá oiread níos daoire í a oibriú nó ní bheifear in ann í a thairiscint ach amháin ag leath na minicíochta. Ar an mbealach sin, fágann forbairt dhínasctha neamhlíneach go bhfuil sé níos deacra íoc as bealaí bus ardmhnicíochta.

Tá roinnt conairí líneacha, gathacha ann i bPort Láirge. Is dúshlán é ar an dá chúis seo a leanas, áfach, a dhóthain seirbhísí a dhíriú ar na conairí sin chun dea-mhnicíocht a thairiscint:

- Ciallaíonn easpa tréscailteachta coisithe nach mór bealaí bus a chur ar fáil ar an-chuid bóithre in aice láimhe, rud a fhágfaidh go n-oibreoidh bealaí timpeallacha i lúba aontreo, agus go roinnfear seirbhísí ar níos mó bóithre.
- Níl dlúthfhorbraíochtaí comhchruinnithe feadh aon fhothacar de bhóithre líneacha. Dá bhrí sin, bíonn sé níos deacra údar a thabhairt do sheirbhís a dhíriú ar thacar beag éifeachtúil de bhealaí ardmhnicíochta.

Leanúnachas

Maidir leis an iompar poiblí, is cúis mhór ar chostas na seirbhíse é fad.

Tá sé níos costasaí áiteanna i bhfad ar shiúl a nascadh ná mar atá sé áiteanna in aice láimhe a nascadh, agus – mar a thuairiscítear ar [Leathanach 27](#) – teastaíonn méadú ar chaiteachas nó laghdú ar mhinicíochtaí chun fad na mbealaí a mhéadú. Ar an gcúis seo, ginfear pátrúnacht níos airde, i gcoibhneas le costais, ó na háiteanna ina bhfuil *dlús leanúnach agus gníomhaíochtaí leanúnacha* feadh bóthair.

Baineann éagsúlacht ar leith leis an bhforbairt i bPort Láirge: cé nach bhfuil mórán cinn scríbe nó forbraíochtaí ar an taobh thall de pháirceanna glasa nó de thailte talmhaíochta, tá forbraíochtaí ard-dlúis scaipthe i measc forbraíochtaí ísealdlúis. Mar thoradh air sin, ní mór do roinnt bealaí bus limistéir a thrasnú a bhfuil éileamh íseal orthu chun limistéir ag a bhfuil éileamh níos airde a shroicheadh.

Tá eisceacht shuntasach ann don phrionsabal gur tábhachtach an rud é leanúnachas do phátrúnacht agus do tháirgiúlacht: d'fhéadfadh bealaí idirchathracha a nascann dlúthlimistéir, a ndearnadh an-chuid tógála iontu, a bheith an-tháirgiúil. Is é an fáth atá leis

An gá don iompar poiblí bearnaí fada a thrasnú gan mórán éilimh?

Níos fearr: Déantar cinn scríbe níos tapa agus níos saoire freastal orthu le hachair ghearra idir eatarthu.

Níos measa: Ciallaíonn achair fhada idir cinn scríbe costas níos airde agus dá bhrí sin, minicíocht níos measa.

sin, i gcás turais fhada, go mbíonn sé thar a bheith tarraingteach do go leor mór daoine an strus agus an costas a bhaineann le tiomáint a sheachaint agus an bus a thógáil ina ionad.

Maidir le pleanáil iompair poiblí uirbigh, méadaíonn bearnaí idir dlúthlimistéir costais a bhaineann leis an iompair poiblí a oibriú agus laghdaíonn siad táirgiúlacht. Ach maidir le pleanáil iompair poiblí tuaithe agus idirchathrach, is é an t-achar fada idir bailte agus cathracha an fáth a mbíonn an tseirbhís úsáideach do go leor daoine ar an

gcéad dul síos.

Feictear an méid seo i bhfeidhmíocht choibhneasta bhealaí uirbeacha Phort Láirge (W1-W5) agus i bhfeidhmíocht bhealach Phort Láirge-Trá Mhór (360). Trasnaíonn an 360 limistéar mór de thalamh talmhaíochta, ag tabhú costais chun an t-achar a chumhdach gan aon fhéidearthacht ann do phátrúin a bhailiú. Ach tá an turas fada go leor go mbíonn dreasacht ag daoine a gcuid carranna a fhágáil ina ndiaidh. Mar thoradh air sin, tá Bealach 360 níos táirgiúla ná mar atá na bealaí uirbeacha atá ann cheana féin.

Meascán Úsáidí

Bíonn tionchar ag an meascán úsáidí feadh bóthair ar an líon paisinéirí is féidir leis an iompar a mhealladh, i gcoibhneas leis an gcostas. Is gnách go ngineann meascán úsáidí pátrúnacht sa dá threo, ag a lán amanna den lá agus den tseachtain.

Déantar an t-iompar poiblí i limistéir chónaithe ar fad a úsáid i dtreo amháin den chuid is mó – amach ó na tithe cónaithe, i dtreo bpost. Is minic nach mbaintear mórán úsáide as lasmuigh de bhuaicthráthanna tráchta.

Is iad na trí bhealach seo a leanas gur féidir le patrúin forbartha úsáide measctha tacú le hiompar poiblí éifeachtúil ar dphátrúnachta:

- Is féidir le feithiclí a bheith lán sa dá threo, in ionad iad a bheith folamh leath an ama. Fágann sé seo gur féidir lena dhá oiread pátrúnachta a bheith ann, i gcoibhneas leis an gcostas oibriúcháin.
- Is féidir le feithiclí a bheith lán an lá ar fad agus an tseachtain ar fad, in ionad iad a bheith lán ag buaicthráthanna tráchta amháin. Is ag tacú le níos mó paisinéirí ar an iomlán atá an costas a bhaineann leis na feithiclí a cheannach agus a chothabháil.
- Más rud é go dtéann daoine ar bord agus go dtuirlingíonn siad ag áiteanna feadh an bhealaigh, úsáidfear an bealach le haghaidh a

An mbaintear dea-úsáid as busanna an dá threo, an lá ar fad?

Níos fearr: Ciallaíonn meascán d'úsáidí talún go mbíonn busanna isteach agus amach le linn bhuaicthráth an tráchta, agus le linn an lae agus na seachtaine.

Níos measa: Úsáidtear busanna a fhreastalaíonn ar limistéir chónaithe den chuid is mó le linn bhuaicthráth an tráchta, agus i dtreo amháin den chuid is mó.

lán turas gearr. Is úsáideach do lear daoine a bhíonn gach suíochán ar an bhfeithicil.

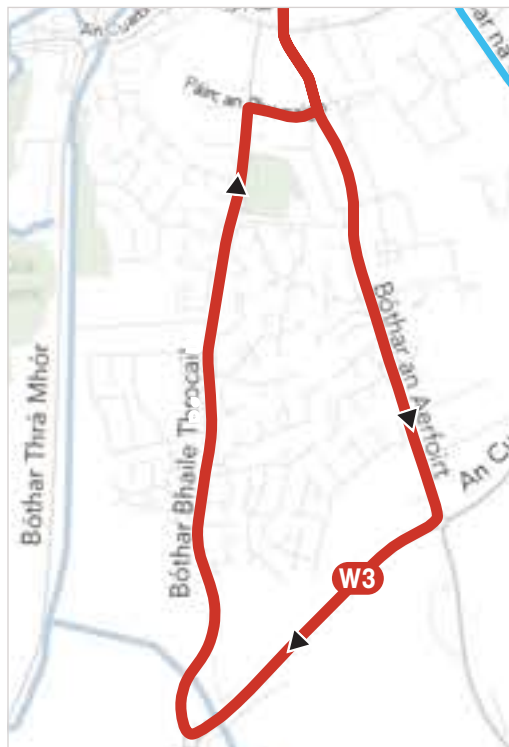
Tá ardmheascán úsáidí i bPort Láirge maidir lena limistéir stairiúla agus limistéir i lár na cathrach, ach tógadh na forbraíochtaí is déanaí ar mhaithe le húsáid aonair amháin. Mar shampla, forbraíodh Baile an Ghróntaigh, an Ghráinseach Uachtarach agus Cill Chuacháin mar limistéir chónaithe ar fad, ag a bhfuil cúpla páirc mhiondíola atá dírithe ar charranna in

aice láimhe. Is limistéir chónaithe ar fad, nach mór, iad an Claí Buí agus Gracedieu freisin. Is limistéir fostaíochta ar fad iad Páirc Thionsclaíoch Phort Láirge, agus Bóthar Chorcaí ar an taobh thiar, agus beag nasc acu le limistéir chónaithe in aice láimhe.

I gcodarsnacht leis sin, cuimsítear le forbraíochtaí Pháirc an Bhaile Bhig agus an Leasa Mhóir limistéir miondíola chomh maith le limistéir dlúthchónaithe, atá gar do pháirceanna tionsclaíocha, agus nasctha le OTOD, atá in aice láimhe, ag sráideanna agus cosáin.

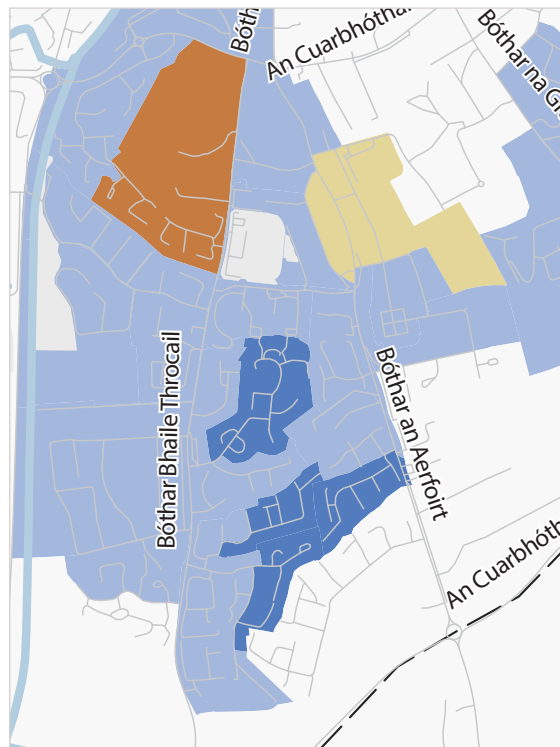
Líneacht, Leanúnachas agus Meascán Úsáidí i bPort Láirge

Mar a tuairiscíodh roimhe seo ar [Leathanach 42](#), cumhdaíonn Bealach W3 atá ann cheana Bóithre Bhaile an Trucaill agus Bóithre an Aerfoirt i lúb timpeallach aontreo (léirítear thíos). Is toradh í an tseirbhís lúbála seo ar an gcineál forbartha sa limistéar. Is limistéar ísealdlúis é den chuid is mó, a bhfuil forbraíocht chónaithe ar fad ann, nach mór, mar a léirítear sa léarscáil a bhfuil ina sliocht as Dlús Gníomhaíochta thíos, sa lár.

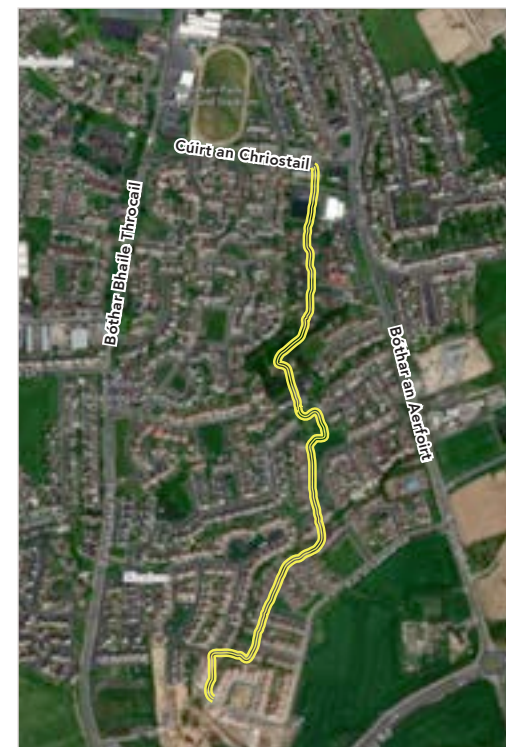
Tá droch-tréscailteacht choisithe ag an limistéar, rud a laghdaíonn an líon daoine atá ag siúl chuig stadanna bus ar na príomhbhóithre, mar a léirítear sa léarscáil thíos, ar dheis (bainte ó leathanach roimhe). Marcálann an líne buí an roinnteoir nach féidir le daoine siúl trasna.

Má tá dlúthfhorbraíocht, chomh maith le meascán d'úsáidí talún, comhchruinnithe feadh bóthair **áonair**, agus tréscailteacht mhaith do choisithe ag an mbóthar sin, ansin is éifeachtúil an rud é seirbhís líneach a

thagann go minic a sholáthar agus is furasta údar a thabhairt di. Sa limistéir sin, níl tithíocht ná gníomhaíochtaí an-dlúth feadh ceachtar den dá bhóthar – go deimhin, tá dlús na gcónaitheoirí beagáinín níos airde i lár na lúibe, *amach* ó na príomhbhóithre, rud a fhágann go mbíonn líon mór cónaitheoirí i bhfad ar shiúl de bhus. Agus ní mór don tseirbhís bus an dá bhóthar a chumhdach, ag cur san áireamh nach féidir siúl eatarthu.

Is bealach réasúnta é lúb aontreo chun an oiread sin ciliméadar de bhóthar a

---

sin tá sé le feiceáil i ndath bán ar an léarscáil uachtarach). Ó shin i leith, áfach, líonadh roinnt limistéir ar feadh Bhóthar Chorcaí le forbraíochtaí breise, agus tá tuilleadh forbraíochta ar tí tarlú.

5 An Dréacht-Ghréasán Nua

Conas na Léarscáileanna den Líonra a Léamh

Uimhreacha Bealaigh Nua

Tugadh uimhreacha uathúla do gach ceann de na bealaí atá beartaithe, gan an réimír “W”, chun idirdhealú a dhéanamh idir iad agus bealaí atá ann cheana.

Ní uimhreacha deiridh iad na huimhreacha atá beartaithe, agus is féidir go n-athrófar iad sula gcuirfear an Líonra Nua Deiridh i bhfeidhm.

Léirítear an Mhnicíocht le Leithead na Líne

Sna léarscáileanna ar an gcéad dá leathanach eile **léirítear minicíocht an bhealaigh le tiús na línte**. Is éard atá sna línte níos déine ná bealaí a thagann gach 15 nóiméad, Luan go Domhnach, agus is bealaí a thagann gach 30 nóiméad iad na línte níos tanaí.

Tuairiscí ar na Bealaí

Tugtar tuairiscí sráid ar shráid ar gach bealach atá beartaithe ag tosú ar [Leathanach 80](#).

Léirítear minicíochtaí uair-ar-uair do gach bealach atá beartaithe go

grafach ar [Leathanach 78](#) agus tugtar tuairiscí téacs maidir leis na minicíochtaí atá beartaithe san aguisín ag tosú ar [Leathanach 103](#).

Bealaí a Scoilteadh ina gCraobhacha

Dhéanfaí roinnt bealaí sa Dréacht-Líonra Nua a scoilteadh, mar a léirítear ar na léarscáileanna lena ngabhann an léaráid seo:

Cad a chiallaíonn sé nuair a thagann dhá bhealach le chéile ar an léarscáil?

Leanann na craobhacha bealaigh ar aghaidh ag minicíocht níos ísle

Ní cómhálartuithe iad sin. Leanann na busanna ar aghaidh ar na “craobhacha” is lú minice le chéile chun “trunca” níos minice a chruthú.

Tá an socrú stoic-agus-craoibhe seo beartaithe le haghaidh:

- Bealach 3 ag Páirc an Phiarsaigh
- Bealach 4 ag Port an Chalaigh agus ag an gCuarbhóthar Lasmuigh
- Bealach 5 ag an mBaile Beag

Tá sé beartaithe go mbeadh struchtúr comhchosúil ag Bealach 1, ach ní bheidh ach brainse amháin aige. Rachadh minicíocht ard seirbhíse chomh fada le hOspidéal Phort Láirge (agus Óstán Woodlands le linn buaicthráthanna tráchta) agus leanfadh minicíocht seirbhíse níos ísle ar aghaidh thar na limistéir sin go Dún Mór agus Baile Liam. Go bunúsach, rachadh gach dara bus ar aghaidh thar an ospidéal. Ní gá aon cómhálartú a dhéanamh idir an dá chuid den bhealach, ach leis an gcuid inmheánach, chuirfí minicíocht níos airde ar fáil ná mar a chuirfí leis an gcuid sheachtrach.

Seirbhísí Eile

Tá níos mó seirbhísí bus a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge ná mar atá léirithe ar na léarscáileanna sa tuarascáil seo.

Tá BusConnects dírithe ar cheantar uirbeach Phort Láirge, agus tá planáil do naisc idir cathracha, bailte agus ceantair thuaithe ar siúl trí phróiseas ar leith ar a dtugtar Connecting Ireland.

Seirbhís chuig Níos Mó Limistéar

Chuirfeadh an Dréacht-Líonra Nua seirbhís oibleagáide seirbhíse poiblí (OSP) ar fáil i réimsí áirithe nach ndéantar freastal orthu inniu. Tá siad marcáilte le buí ar an léarscáil thíos, agus áirítear leo:

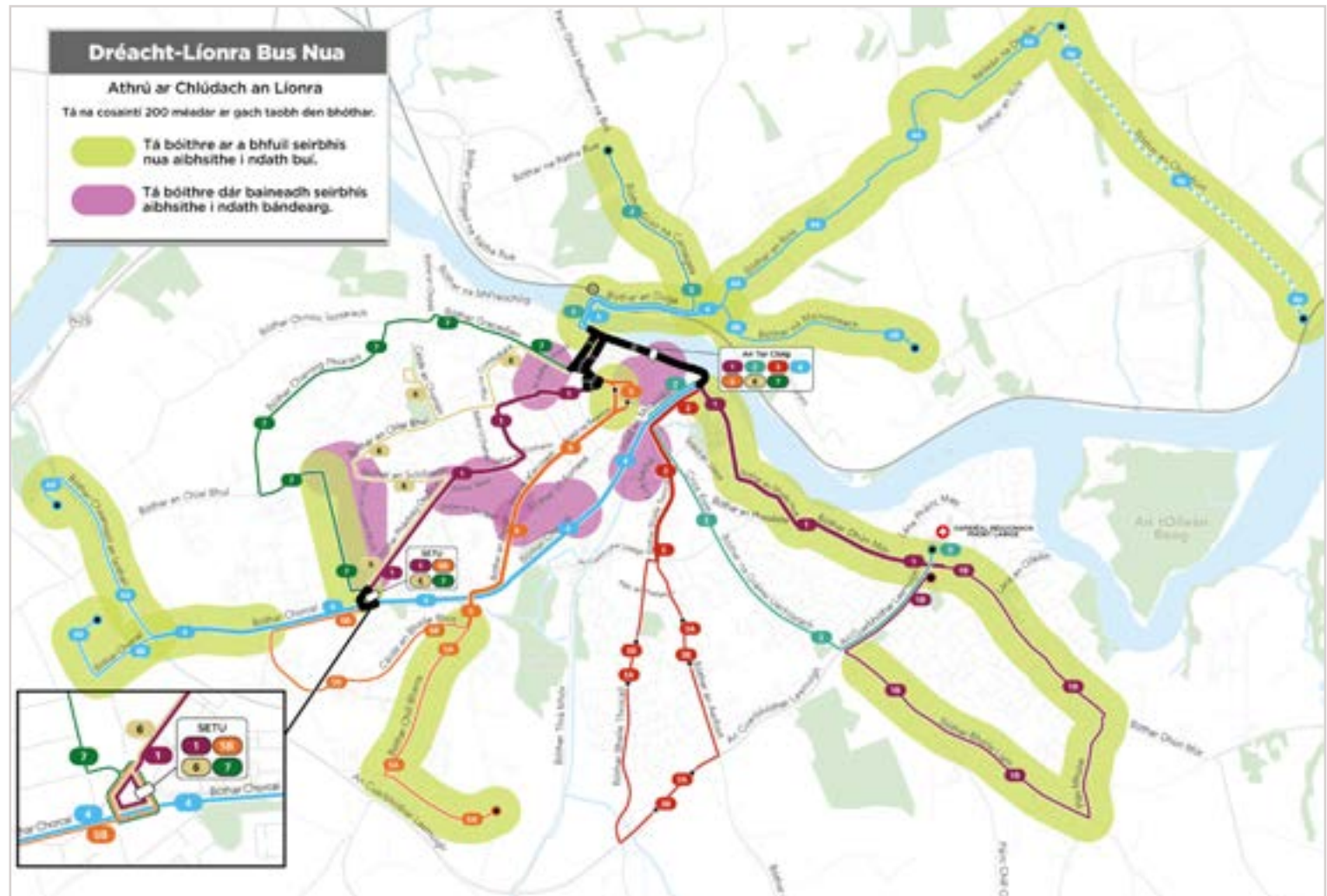
- Bóthar Chorcaí Lasmuigh agus an Bóthar Ceangail Thiar
- Bóthar Chill Chainnigh taobh ó dheas de Bhóthar Chorcaí
- Eastát Tionsclaíochta an UFT
- Bóthar an Dúin Mhóir, Plás Mhuire agus Bóthar Bhaile Liam
- Port an Chalaídh

Bhainfeadh an Dréacht-Líonra Nua seirbhís ar chúpla sráid freisin, atá marcáilte le bándearg ar an léarscáil thíos. Sna cásanna seo, is beag líon iomlán na ndaoine a rachadh i bhfeidhm orthu, agus chuirfí seirbhís fheabhsaithe ar fáil laistigh de shiúlóid ghairid ó na stadanna bus go léir atá ann cheana féin. Tá buntáiste ag baint leis an líon beag codanna beaga seo do chuid mhór daoine mar go gceadaíonn sé do bhealaí bus a bheith níos líneach agus níos díri agus an líonra a

bheith níos simplí.

Ar an iomlán mhéadódh sciar na gcónaitheoirí laistigh de 400 méadar ó stad bus (thart ar shiúlóid cúig nóiméad) ó 67% go 73% (ag tomhas i rith na seachtaine ag meán lae).

Thar gach grúpa déimeagrafach tomhaiste mhéadófaí an céatadán gar do sheirbhís leis an Dréacht-Líonra Nua. Thiocfadh méadú freisin ar an gcéatadán post agus rolluithe scoile in aice le seirbhís bus.

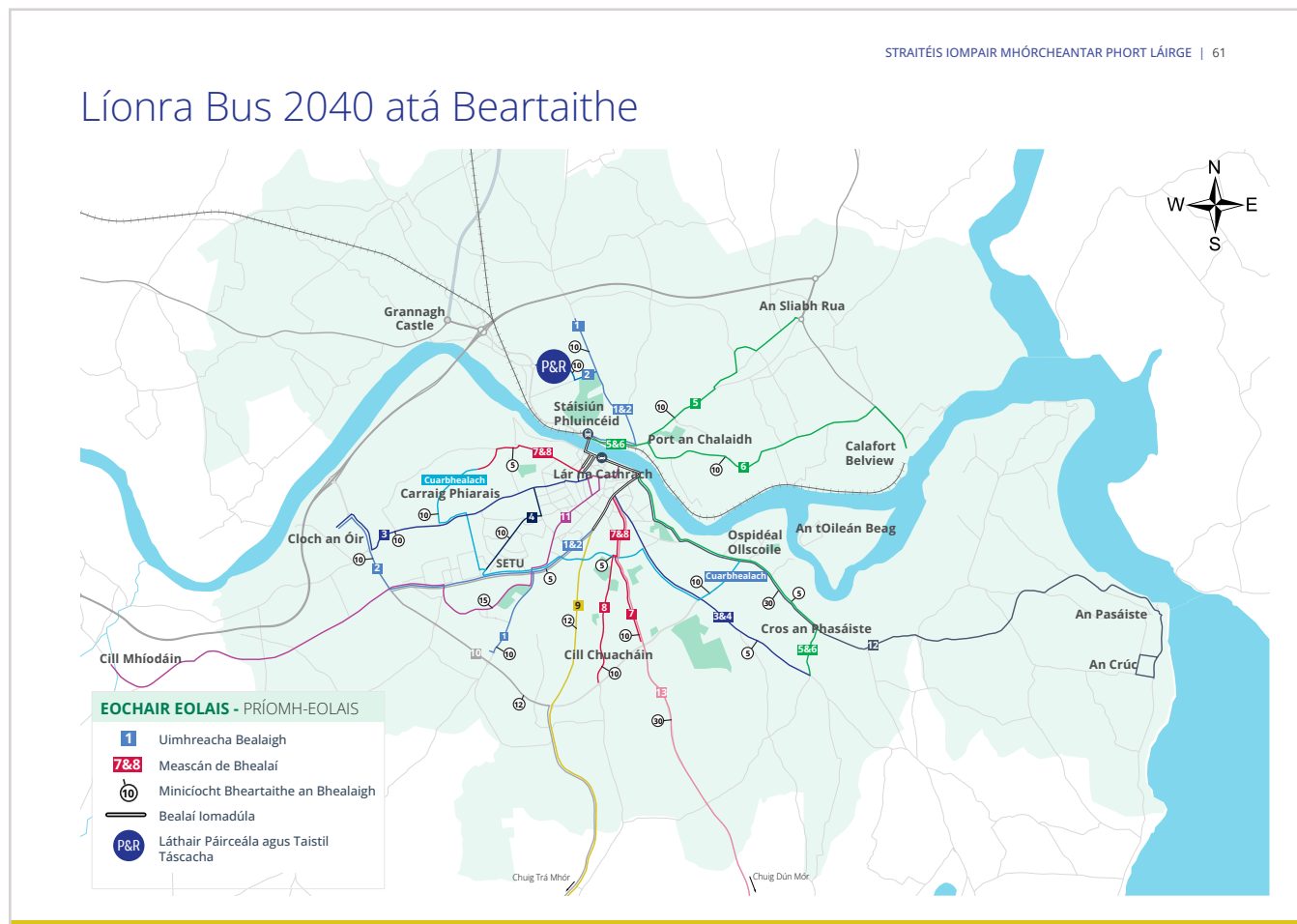
SICCPL a chur i bhFeidhm

Is céim é an Dréacht-Líonra Nua seo i dtreo chur i bhfeidhm an ghréasáin bus mar a leagtar amach sa Straitéis Iompair Cheantar Cathrach Phort Láirge (SICCPL) Forbraíodh an léarscáil ar dheis mar chuid de SICCPL agus taispeánann sí bealaí táscacha don bhliain 2040. Bhí SICCPL ag súil leis an bpleanáil mhionsonraithe seirbhíse atá ar siúl anois trí BusConnects.

Is bealaí dhá threo iad na bealaí uile atá beartaithe do 2040 in SICCPL, seachas na lúba aontreo atá coitianta sa líonra atá ann cheana. Ag teacht leis seo, tá an chuid is mó den tseirbhís sa Dréacht-Líonra Nua dhá threo.

Tá macalla freisin sa Dréacht-Ghréasán Nua ar phatrúin ghinearálta na mbealaí a shamhlaítear le SICCPL, le minicíochtaí arda ar thrucaíl a roinntear ina mbrainsí ar mhinicíocht níos ísle chun limistéir dlúis níos ísle a chlúdach. Tá bealaí an dá líonra sách líneach, agus is beag imeacht ó chonair dhíreach agus gathach isteach agus amach as an lár.

Áiríonn líonra SICCPL 2040 cuarbhealach (léirithe i ngorm éadrom ar dheis) ar an gCuarbhóthar Laistigh agus a théann trí Eastát Tionsclaíoch an UFT. Tá an patrún seo réadaithe go páirteach sa Dréacht-Ghréasán Nua ag Bealach 7 atá beartaithe a nascadh Carraig Phiarais, Eastát an

UFT agus OTOD. Agus tuilleadh fáis ar phátrúnacht agus infheistíocht i seirbhís, d'fhéadfaí an patrún fithiseach a leathnú soir sna blianta atá le teacht. Bheadh sé an-úsáideach dá bhféadfadh sé cosán níos líní a leanúint i dtreo Ospidéal na hOllscoile níos faide ó dheas ná an Cuarbhóthar Laistigh, ach níl sé seo indéanta faoi

láthair mar gheall ar easpa nasc sráide soir-siar.

Céim mhór a bheadh sa Dréacht-Ghréasán Nua i dtreo na seirbhíse a shamhlaítear in SICCPL 2040 a chur i bhfeidhm, agus ag freagairt do na riachtanais agus na deiseanna atá ar tí tarlú i bPort Láirge.

Tuairiscí ar na Bealaí

Tá cur síos mionsonraithe téacs ar gach bealach agus craobh beartaithe sa Dréacht-líonra Nua sa tábla ar an leathanach seo.

Déantar cur síos ar bhraintí bealaigh (le A nó B) lena n-áirítear an stoc, toisc go dtairgfeadh siad seirbhís leanúnach ar feadh an stoic agus an brainse gan idirmhalartaithe.

Meaitseálann na dathanna sa chéad cholún na dathanna do gach bealach ar an léarscáil.

Bealach	Ó	Via	Go	Cé Chomh Minic
1	OTOD	Bóthar Phádraig De Brún - Sráid an Tí Chorr - Bóthar Shlí Chaol - Ard na Gréine - An Bóthar Buí Uachtarach - An Bóthar Buí Íochtarach - Baile Uí Bhricín Glas - Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Ché - An Túr Cloig - An Meall - Sráid Liam - Bóthar an Bhaile Nua - Bóthar an Dúin Mhóir	Ospidéal Ollscoile	15 nóiméad
1 Buaicam	OTOD	Bóthar Phádraig De Brún - Sráid an Tí Chorr - Bóthar Shlí Chaol - Ard na Gréine - An Bóthar Buí Uachtarach - An Bóthar Buí Íochtarach - Baile Uí Bhricín Glas - Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Ché - An Túr Cloig - An Meall - Sráid Liam - Bóthar an Dúin Mhóir - Bóthar an Bhaile Nua - Bóthar an Dúin Mhóir - Ospidéal Ollscoile - Bóthar an Dúin Mhóir	Óstán Fhearann na Coille	Buaic-amanna 15 nóim
1B	OTOD	Bóthar Phádraig De Brún - Sráid an Tí Chorr - Bóthar Shlí Chaol - Ard na Gréine - An Bóthar Buí Uachtarach - An Bóthar Buí Íochtarach - Baile Uí Bhricín Glas - Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Ché - An Túr Cloig - An Meall - Sráid Liam - Bóthar an Dúin Mhóir - Bóthar an Bhaile Nua - Bóthar an Dúin Mhóir - Ospidéal Ollscoile - Bóthar an Dúin Mhóir - Plás Mhuire - Baile Gunnair - Bóthar Bhaile Liam - An Cuarbhóthar Lasmuigh	Ard Caoin	30 nóiméad
2	Ospidéal Ollscoile	an Cuarbhóthar Lasmuigh - Bóthar na Gráinsí Uachtarach - Cnoc Eoin - Sráid Eoin - Sráid Parnell - An Meal - Cé Uí Mheachair - Sráid an Droichid - Bóthar na nDuganna - Bóthar Scair na Carraige	Bóthar Scair na Carraige	30 nóiméad
3	Na Céanna	An Meal - Sráid Parnell - Sráid Eoin - Bóthar Bhaile Throcail - Bóthar na Gráinsí Íochtarach	An Cuarbhóthar Laistigh	15 nóiméad
3A	Na Céanna	An Meal - Sráid Parnell - Sráid Eoin - Bóthar Bhaile Throcail - Bóthar na Gráinsí Íochtarach - an Cuarbhóthar Laistigh - Bóthar Bhaile Throcail - an Cuarbhóthar Lasmuigh - Bóthar an Aerfoirt - (ar ais go dtí an láir)	Bóthar Bhaile Throcail agus Bóithre Aerfoirt	30 nóiméad
3B	Na Céanna	An Meal - Sráid Parnell - Sráid Eoin - Bóthar Bhaile Throcail - Bóthar na Gráinsí Íochtarach - Bóthar an Aerfoirt - an Cuarbhóthar Lasmuigh - Bóthar Bhaile Throcail - (ar ais go dtí an láir)	Bóthar an Aerfoirt agus Bóthar Bhaile Throcail	30 nóiméad
4	An Cuarbhóthar Lasmuigh	Bóthar Chorcaí - Príomhchamps OTOD - Bóthar Chorcaí - Sráid an Mhainéir - Sráid Parnell - An Meal - Na Céanna - Droichead Éamainn Rís - Bóthar na nDuganna - Bóthar an Fhuaráin	Port an Chalaidh	15 nóiméad
4A	Airéine OTOD	Nascbhóthar an Iarthair - an Cuarbhóthar Lasmuigh - Bóthar Chorcaí - Príomhchamps OTOD - Bóthar Chorcaí - Sráid an Mhainéir - Sráid Parnell - An Meal - Na Céanna - Droichead Éamainn Rís - Bóthar na nDuganna - Bóthar an Fhuaráin - Bóthar Ros Mhic Thriúin - Réileán na dTarbh	An Sliabh Rua	30 nóiméad
4B	Ospidéal Baile an Fhuitialaigh	Páirc Gnó & Teicneolaíocht Phort Láirge UFT - Bóthar Chorcaí - Príomhchamps OTOD - Bóthar Chorcaí - Sráid an Mhainéir - Sráid Parnell - An Meal - Na Céanna - Droichead Éamainn Rís - Bóthar na nDuganna - Bóthar an Fhuaráin	Páirc na Mainistreach	30 nóiméad
4 Buaicam	An Sliabh Rua	N29	Calafort Belview	Buaic-amanna amháin 30 nóim
5	Na Céanna	Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Gleann - Baile Bhricín - Sráid Stiabhna (Amach) - Siúlán an Mhéara (Isteach) - Sráid na Bearrice - Sráid na gCanónach - Sráid Áis - Bóthar Chorcaí - Céide an Bhaile Bhig	Céide an Bhaile Bhig	15 nóiméad
5A	Na Céanna	Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Gleann - Baile Bhricín - Sráid Stiabhna (Amach) - Siúlán an Mhéara (Isteach) - Sráid na Bearrice - Sráid na gCanónach - Sráid Áis - Bóthar Chorcaí - Céide an Bhaile Bhig - Bóthar Chill Bharra	An Leacain	30 nóiméad
5B	Na Céanna	Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Gleann - Baile Bhricín - Sráid Stiabhna (Amach) - Siúlán an Mhéara (Isteach) - Sráid na Bearrice - Sráid na gCanónach - Sráid Áis - Bóthar Chorcaí - Céide an Bhaile Bhig - Bóthar Chorcaí	OTOD	30 nóiméad
6	Na Céanna	Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Gleann - Sráid Uí Mhuireagáin - Bóthar Gracedieu - Plás Dhoimínic - Plás na Comhdhála - An Bóthar Buí Uachtarach - Bóthar an Chlaí Bhuí - Céide an Chorráin - Coill Darach - Bóthar an Chlaí Bhuí - Bóthar an Sciobairín - Bóthar Phádraig de Brún	OTOD	30 nóiméad
7	Na Céanna	Sráid San Tomás (Amach) - Lána Penrose (Isteach) - An Gleann - Sráid Uí Mhuireagáin - Bóthar Gracedieu - Bóthar Thigh an Chnoic - Bóthar Charraigh Phiarais - Seanbhóthar Chill Mhíodáin - Eastáit Tionsclaíochta - Bóthar Phádraig de Brún	OTOD	30 nóim don lá ar fad 15 nóim buaic-amanna

Moil Nua agus Feabhsaithe

D'fhéadfaí idirmhalartú a dhéanamh idir seirbhísí aon áit a dtrasnaíonn dhá bhealach (agus go háirithe éasca nuair a thrasnaíonn dhá bhealach le minicíocht 15 nóiméad). Bheadh an-tóir agus tábhacht ar leith ag baint le hidirmhalartú ag dhá mhol nua, áfach: ceann ar na Céanna, in aice le Túr an Chloig; agus an ceann eile in aice le príomhchampas OTOD.

Is athrú céime é an t-athrú ag na Céanna, mar is mór-mhol é don ghréasán atá ann cheana féin. Toisc go léiríonn an gréasán seo méadú ar sheirbhís, thiocfadh méadú ar líon na mbusanna a rachadh fud fad na gCéanna. Dhéanfaidh go leor

daoine aomhal freisin idir bealaí ó thaobhanna éagsúla den chathair, agus is ar na Céanna an áit ab fhearr d'fhormhór na n-acomhal sin. Bheadh gá le bonneagar feabhsaithe chun compord na bpaisinéirí feithimh a fheabhsú agus chun freastal ar roinnt busanna eile ag stadanna. Ina theannta sin, chríochnódh roinnt bealaí ag na Céanna, mar sin níor mhór spás a chur ar fáil chun busanna a pháirceáil idir thurais ar an mbealach agus fad a thógann an tiománaí sos.

Ní hamháin gur méadú ar sheirbhís atá san athrú ag OTOD ach tugadh isteach mol go hiomlán nua chun tacú leis an struchtúr líonra nua. Is ceann scríbe mór ann féin é OTOD Tá sé suite freisin ag an gcrosbhothar idir go leor cinn scríbe eile, rud a fhágann gur

áit nádúrtha é ina mbeidh daoine ag iarraidh malartú a dhéanamh idir bealaí bus. Má chuirtear idirmhalartú maith ar fáil ar thaobh theas na cathrach, cabhrófar le daoine ceann scríbe áirithe a bhaint amach níos tapúla, trí mhaolú a dhéanamh orthu ón ngá atá le taisteal an bealach ar fad ó thuaidh tríd an lár.

Rachadh Bealaí Molta 1, 4, 5B, 6 agus 7 thar an bPríomhchampas OTOD ag Bóthar Chorcaí agus Bóthar Phádraig de Brún. Tá mol eis-sráide molta againn i gcúinne thiar theas champas OTOD, áit a gcuirfí deireadh le ceithre cinn de na bealaí sin. Chuirfeadh an mol spás deireadh líne agus áiseanna ar fáil do na ceithre bhealach atá le críochnú, agus timpeallacht dheas do dhaoine ag malartú eatarthu.

D'fhéadfadh Bealach 4, nach gcríochnódh ag OTOD, fanacht ar Bóthar Chorcaí ag tairiscint seirbhís dhíreach agus thapa chuig an iarthar, chomh fada agus a cuireadh siúlóidí gearra agus trasbhealaí compordacha ar fáil do dhaoine ar mhian leo malartú a dhéanamh idir Bealach 4 agus na bealaí eile (chomh maith le don iliomad daoine a bheidh ag iarraidh foirgnimh OTOD a bhaint amach iad féin ó stadanna Bealach 4).

Bealach 1 (Buaic 1B agus Buaic 1 San Áireamh)

Thaistealódh Bealach 1 ar shráideanna a bhfreastalaíonn Bealaí W2, W5 orthu agus Bealaí tráchtála J.J. Bealaí Kavanagh & Sons 607, 617 agus 627.

Cheanglódh sé OTOD, Baile Uí Bhricín, lár na cathrach, Ospidéal Phort Láirge, Baile Gunnair, Baile Liam agus Ard Caoin.

Bheadh trí mhír de Bhealach 1 ann:

- Bheadh seirbhís ar fáil gach 15 nóiméad, an lá ar fad agus gach lá, ar an mbealach idir OTOD agus Ospidéal Phort Láirge.
- Le linn uaireanta ráithiúla amháin (buaiceanna), leathnófaí an mhinicíocht 15 nóiméad sin níos faide ná an t-ospidéal ar feadh Bhóthar Dhún Mór chomh fada le hÓstán Fhearann na Coille.
- I rith an lae, leanfadh gach dara bus Bealach 1 ar aghaidh thar Ospidéal Phort Láirge, go Baile Gunnair agus ar ais go Baile Liam agus Ard Caoin. Tá sé seo lipéadaithe 1B ar an léarscáil agus d'oibredh an síneadh seo gach 30 nóiméad, sa dá threo (isteach agus amach).

Ní bheadh gá le hidirmhalartú le go sroichfeadh daoine ag aon

chuid de Bhealach 1 an t-ospidéal, lár na cathrach agus OTOD. Tá na trí mhíreanna ar leith ina gcuid minicíochtaí, ach oibríonn siad mar bhealach leanúnach amháin.

Ag an taobh thoir theas de, nascfadh Bealach 1B limistéir chónaithe leis an ospidéal, leis an ionad agus le OTOD, ach cheadódh sé taisteal idir na ceantair chónaithe sin freisin. Thairgfeadh sé seirbhís dhá threo thart ar an lúb a thaispeántar ar an léarscáil, ionas go bhféadfadh duine (mar shampla) turas ó Bhaile Liam go dtí Óstán Fhearann na Coille, agus ar ais arís; nó idir Plás Mhuire agus Ionad Siopadóireachta Ard Caoin, agus ar ais arís.

Ar an taobh thiar di, i gceantar Pháirc an Leasa Mhóir, thairgfeadh Bealach 1 seirbhís dhá threo go minic in ionad na seirbhíse aontreo a thairgeann W2 agus W5 sa limistéar sin inniu. Chuirfí stadanna bus ar an taobh eile de na sráideanna ionas gur féidir le daoine an bus a úsáid sa dá threo.

Bealach 2

Bheadh Bealach 2 ag feidhmiú gach 30 nóiméad idir Bóthar Scair na Carraige i gContae Chill Chainnigh agus Ospidéal na hOllscoile, Port Láirge.

Cheanglódh sé leis an stáisiún traenach nua i mBruach an Chalaisidh agus ansin rachadh sé trí lár na cathrach agus ar fud Bhóthar na Gráinsí Uachtaracha sula n-íompódh sé soir ar an gCuarbhóthar Amuigh chuig an ospidéal.

Bealach 3 (3A agus 3B san áireamh)

Chuirfeadh Bealach 3 seirbhís mhinic ar fáil, gach 15 nóiméad, idir na Céanna, Bóthar Bhaile Trucail agus Páirc an Phiarsaigh.

Leanfadh busanna Bhealach 3 ar aghaidh ó dheas de Pháirc an Phiarsaigh, le busanna ailtéarnacha ag dul deiseal agus ansin tuathal timpeall lúb Bhóthar an Aerfoirt, an Cuarbhóthar Lasmuigh agus Bóthar Bhaile an Trucail. Thabharfaí Bealach 3A ar an lúb tuathal agus Bealach 3B a thabharfaí ar an lúb deiseal.

Do dhaoine atá ina gcónaí feadh na lúba 3A agus 3B, más mian leo dul go lár na cathrach nó áit ar bith eile lastuaidh de Pháirc an Phiarsaigh, d'fhéadfaidís lúb a thógáil i gceachtar treo, cibé acu atá ag teacht. Beidh a mhinicíocht seirbhíse, le haghaidh turais den sórt sin, thart ar gach 15 nóiméad.

Bheadh daoine in ann na lúba 3A agus 3B a úsáid freisin chun taisteal laistigh den cheantar, mar shampla chuig agus ón Spar ar Bhóthar Bhaile an Trucail, le minicíocht gach 30 nóiméad. Níl sé seo indéanta faoi láthair leis an lúb aontreo a thairgeann Bealach W3, ar a laghad gan idirmhalartú nó turas an bealach ar fad go lár na cathrach agus ar ais.

Bealach 4 (4A, 4B agus Buaic 4 San Áireamh)

Bealach traschathrach a bheadh i mBealach 4 ag nascadh taobh theas agus thuaidh na habhann.

Thairgfeadh an croí-chuid stoic de Bhealach 4 minicíocht dhá bhealach 15 nóiméad ar feadh an lae agus an tseachtain ar fad. Rachadh an croí-chuid seo idir acomhal Chorcaigh & Cuarbhóithre Lasmuigh sa deisceart, go Port an Chalaidh sa tuaisceart.

Ag foirceann thiar theas an bhealaigh, chasfadh busanna ailtéarnacha treoracha difriúla, chun seirbhís a thairiscint gach 30 nóiméad chuig dhá áit dhifriúla:

- Dhéanfadh leath de na busanna freastal ar Ospidéal Bhaile an Fhuitialaigh UPMC agus ar pháirceanna gnó in aice láimhe (an brainse 4B).

- Rachadh an leath eile de na busanna go dtí an réimse OTOD (an brainse 4A).

(D'fhéadfadh ceachtar de na críochfoirt seo a bheith ina suíomhanna maithe Páirceála & Taistil sa todhchaí.)

Ó thuaidh den abhainn, d'iompódh busanna ailtéarnacha treoracha difriúla i mBruach an Chalaidh, chun seirbhís a thairiscint gach 30 nóiméad ar an dá bhainse:

- Dhéanfadh leath de na busanna freastal ar Bhóthar na Mainistreach (an brainse 4B).
- Dhéanfadh leath eile na mbusanna freastal ar Shliabh Rua (an brainse 4A).

Tá sé dúshlánach Calafort Belview a shroicheadh le seirbhís bus mar tá an bóthar is díri neamh-inoibrithe ag busanna (Bóthar na Mainistreach) agus níl aon soláthar ag an mbóthar ar féidir le busanna a thiomáint (an N29) do stadanna bus. Níl aon soláthar ag an N29 freisin do thrasrianta coisithe, do chosáin ná do naisc sráide chuig láithreacha fostaíochta a cheadódh d'oibrithe an Chalafoirt stadanna bus a bhaint amach ar an mbóthar.

Ba cheart go bhfeabhsódh oibreacha amach anseo an fhéidearthacht seirbhís iompair phoiblí rialta a thairiscint don

chalafoirt. Go dtí sin, tá sé beartaithe nasc a dhéanamh le linn uaireanta luaith i rith na seachtaine ag Sliabh Rua, atá marcáilte mar Bealach 4P ar an léarscáil. D'fhéadfaí an nasc seo a sholáthar mar tointeálaí ar leith nó mar shíneadh ar bhainse Thuaisceart 4A trí Sliabh Rua.

Bealach 5 (5A agus 5B san áireamh)

Tá sé beartaithe seirbhís dhá bhealach a thairiscint do Bhealach 5, gach 15 nóiméad, an tseachtain ar fad, idir lár na cathrach, Baile Uí Bhricín, Sráid na gCanónach, Bóthar an Ásaigh, agus an Baile Beag. Tá na Bealaí aontreo W1 agus W2 ag freastal ar na ceantair seo faoi láthair. In áiteanna áirithe, tagann an W1 agus W2 le chéile chun seirbhís dhá threo a thairiscint, ach in áiteanna eile bíonn daoine laistigh d'achar siúil ón tseirbhís i dtreo amháin, ach ní sa treo eile.

Go ginearálta, tá an socrú reatha de lúba aon-bhealach déanta ag an W1, W2, W4 agus W5 casta. Cuirfidh Bealaí 1, 4, 5 agus 6 atá beartaithe seirbhísí débhealaigh ar fáil gar do gach paisinéir bus atá ann cheana féin. Tá sé i gceist líonra i bhfad níos simplí a thairiscint a bheidh níos éasca do

mhuintir Phort Láirge a fhoghlaim agus a mheabhruí.

Ag an mBaile Beag, d'iompódh busanna ailtéarnacha treoracha difriúla, ag tabhairt minicíochta gach 30 nóiméad ar an dá bhrainte:

- Rachadh leath de na busanna ar aghaidh feadh Céide an Bhaile Bhig agus ansin thioctadh ar ais thart ar Bhóthar Chorcaí chun críochnú ag príomhchampas OTOD (an brainse 5B).
- Rachadh an leath eile de bhusanna ar aghaidh ó dheas ar Bhóthar Chill Barra (an brainse 5A).

Murab ionann agus an gréasán atá ann cheana féin, bheadh seirbhís dhá threo ag cónaitheoirí an Bhaile Bhig á nascadh le OTOD i dtreo amháin nó lár na cathrach sa treo eile.

Bealach 6

Thairgfeadh Bealach 6 minicíocht 30 nóiméad, gach lá, idir lár na cathrach, an Bóthar Buí Uachtarach, Céide an Chorráin, Bóthar an Chlaí Bhuí, Páirc an Leasa Mhóir agus OTOD. Tá sé cosúil leis an W4 atá ann cheana féin.

D'fheidhmeodh an tseirbhís dhá bhealach (neamhchosúil leis an W5 atá ag freastal ar an gceantar). Ligfeadh sé seo do dhaoine taisteal i measc

áiteanna ar Bhealach 6 gan acomhal nó turas fada tríd an ionad, rud nach féidir ar an W5 atá ann cheana féin.

Bheadh naisc le bealaí bus eile, lena n-áirítear Bealaí rialta 1 agus 4, ar fáil ag príomhchampas OTOD agus san ionad chomh maith.

Bealach 7

Cheanglódh Bealach 7 lár na cathrach, Bóthar Gracedieu, Bóthar Charraig Phiarais, Páirc Ghnó an UFT agus príomhchampas OTOD ar Bhóthar Chorcaí.

Ba mhinicíocht Bhealach 7 gach 30 nóiméad, i rith na seachtaine agus ag an deireadh seachtaine araon. Le linn uaireanta luaith i rith na seachtaine, thairgfeadh Bealach 7 minicíocht 15 nóiméad.

Chuirfí trí athrú in ionad Bhealach 7 atá beartaithe in ionad Bhealach reatha an W4:

- An minicíocht níos airde (15 nóiméad) le linn uaireanta nuair is mó an brú tráchta.
- Seirbhís trí Pháirc Ghnó an UFT, ag críochnú ag OTOD ar Bhóthar Phádraig de Brún.
- Seirbhís dhá threo ar Bhóthar Gracedieu gan an lúb aontreo sa W4 atá ann faoi láthair.

Déantar an lúb aontreo sa W4 atá ann mar go dtéann busanna isteach chuig an ionad trí Phlás na Comhdhála, an Bóthar Buí Íochtarach agus an Bóthar Míleata, cé nach bhfreastalaíonn busanna amach ar an lúb sin. Bheadh daoine a úsáideann an W4 feadh an lúb sin faoi láthair in ann Bealaí 1 nó 6 atá beartaithe a úsáid ina ionad sin, agus bheadh seirbhís in aice láimhe don dá threo dá dturas (seachas treo amháin, mar a fhoráiltear faoi láthair). I gcás na bpaisinéirí eile den W4 a thagann ó gach limistéar eile, bheadh an bealach níos díri agus níos tapúla isteach sa lár mar gheall ar an lúb a bhaint.

Bheadh áitritheoirí Pháirc an Leasa Mhóir gar do Bhealach 7 atá molta (chomh maith le Bealaí 1 agus 6 atá molta) a bhuíochas do nasc cosán nua do choisithe atá beartaithe ag Comhairle Phort Láirge ó Pháirc an Leasa Mhóir isteach i bPáirc Ghnó an UFT.

Bheadh roinnt cónaitheoirí in aice leis an gCorrán ag siúl go Bealach 7 (agus a mhinicíocht 15 nóiméad le linn uaireanta ráithiúla) ar Bhóthar Charraig Phiarais. Mar sin féin, cuirfidh easpa nasc coisithe le Bóthar Charraig Phiarais cosc ar dhaoine sa Chorrán siúl chuig an tseirbhís.

6 Comparáid idir an Gréasán atá ann cheana agus an Dréacht- Ghréasán Nua

---

Iompar Poiblí agus Rochtain ar Dheiseanna

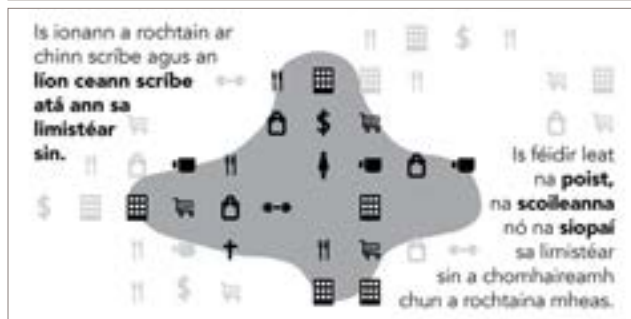
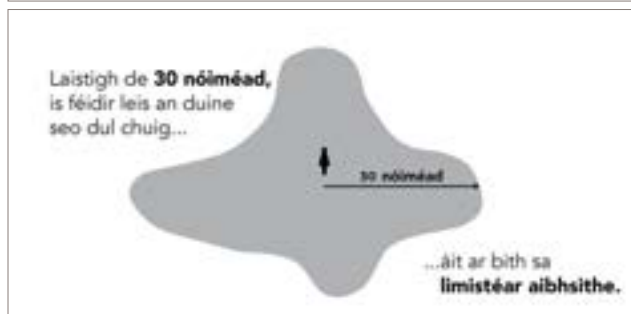
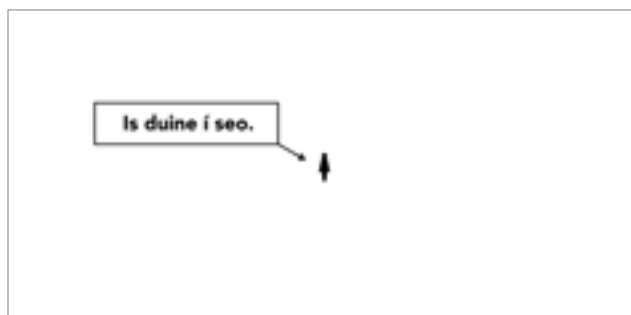
Mar a thuairiscítear sa chaibidil Achoimre den tuarascáil seo, ní féidir a thuar go beacht cé mhéad duine a d'fhéadfadh líonra feabhsaithe bus a úsáid. Ní féidir an todhchaí a thuar go bunúsach.

In ainneoin an méid sin neamhchinnteachta, is féidir linn brath ar bhearta níos simplí a dhíríonn ar iarmhairtí gearrthéarmacha an athraithe, agus a bhfuil níos lú barúlacha faoin todhchaí ag teastáil uathu.

Beart tábhachtach a úsáidtear i bpleanáil iompair poiblí is ea “rochtain”, ar a dtugtar “inrochtaineacht” uaireanta. Déanann rochtain tomhas ar úsáid líonra iompair poiblí d'aon duine a bhfuil teorann ama acu chun bheith ag taisteal.

Tá an t-iompar poiblí úsáideach a mhéid a chuireann sé ar chumas daoine dul chuig na háiteanna a dteastaíonn uathu dul chucu, agus déanamh amhlaidh laistigh de thréimhse réasúnach ama. **Dá mhéad cinn scríbe is féidir a shroicheadh i dtréimhse ama réasúnta, is ea is mó an rochtain atá agat ar dheiseanna.**

Bealach iontaofa chun pátrúnacht a mhéadú is ea cathracha agus a líonraí

Cad a théann i bhfeidhm ar rochtain ar iompar poiblí?

Déanann na nithe seo a leanas difear don rochtain ar dheiseanna trí iompar poiblí:

- **Cá mhéad ceann scríbe atá gar don iompar poiblí**
- **Cá fhad is gá do dhuine taisteal de shiúl na gcos** chuig an tseirbhís agus ón tseirbhís.
- **Cá fhad is gá do dhuine feitheamh** le haghaidh na seirbhíse
- **Cá fhad is gá do dhuine taistealar** iompar poiblí.
- **Luas** na seirbhíse
- **Cá fhad is gá do dhuine feitheamh chun cómhgartú** idir seirbhísí.

Cuireadh na foinsí ama taistil seo go léir agus rochtain ar cheann scríbe san áireamh le haghaidh anailíse ar an Dréacht-Líonra Nua, mar a tuairiscíodh ar na leathanaigh seo a leanas.

Agaí Turais a Mheas

Nuair a labhraíonn daoine faoi agaí turais iompair poiblí, is minic a dhíríonn siad ar an am a chaitear ar an mbus. Áirítear le turais iompair poiblí freisin an t-am a chaitear ag siúl agus ag feitheamh, ar mó é uaireanta ná an t-am a chaitear ar an bhfeithicil féin.

Siúl chuig an stad agus uaidh araon

Is trí shiúl a thosaítear agus a chríochnaítear formhór na dturas iompair poiblí.

Feitheamh leis an gcéad bhus eile

Ní bhíonn ort feitheamh i dtús do thurais amháin, bíonn ort feitheamh ag deireadh an turais freisin. Cé gur féidir leat an baile a fhágáil tamaillín sula n-imíonn do bhus, tarlaíonn sé, má thagann do bhus go hainmhínic, gur minic gur gá duit do cheann scríbe a shroicheadh go róluath ionas nach mbeidh tú mall.

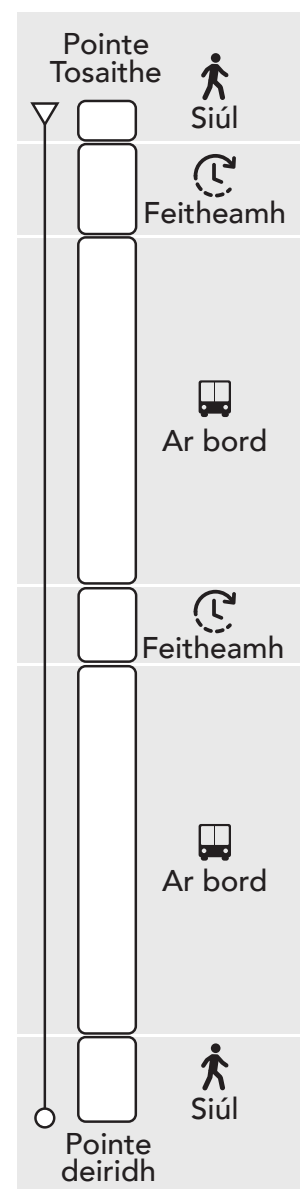
Más gá duit cómhgartú, beidh ort feitheamh uair amháin eile.

Tarlóidh sé ar an meán go gcaithfidh gach paisinéir thart ar aon leath de mhínicíocht na mbealaí atá i gceist a chaitheamh ag feitheamh.

Ar bhord na feithicle

Déanann an fad agus an luas difear don am a chaitear ar bord. Agus agaí taistil ar an Dréacht-Ghréasán Nua á suimiú againn, d'úsáidamar toimhdí coimeádacha (malla) agus níor chuireamar na luasanna níos tapa san áireamh. Thiocfadh sé sin as Nasc Traschathrach. Is é an toradh a bheidh ar fheabhsuithe ar luasanna ná go dtiocfaidh méadú ar an rochtain atá ag tuilleadh daoine ar phoist.

Gnóthachain Rochtana ar fud na Cathrach

Rinneadh anailísiú ar fheabhsuithe rochtana ón Dréacht-Líonra Nua le haghaidh an méid seo a leanas:

- Turais doras go doras 30- nó 45-nóiméad nó níos lú.
- Broidtráthanna agus Meán lae.
- Laethanta na seachtaine, Sathairn, Domhnaí.
- Go poist agus chuig oideachas (bunleibhéal, meánleibhéal agus tríú leibhéal).
- Do gach cónaitheoir, agus do chónaitheoirí limistéir faoi dhíothacht shóisialta; cónaitheoirí dífhostaithe, cónaitheoirí óga agus sinsearacha¹.

Tuairiscítear leis na táblaí ar an gcéad leathanach eile an t-ardú meánach²

¹ Tomhaiseadh rochtain ar phoist do chónaitheoirí sinsearacha ní toisc gur dócha go mbeadh post ag daoine scothaosta, ach toisc gur minic a léiríonn suíomhanna fostaíochta ceantair ina bhfuil siopaí, seirbhísí agus deiseanna sóisialta. D’fheabhsódh rochtain do sheanáirí gach lá, agus go háirithe ar an Domhnach.

² Tá “Airmheán” cosúil le “meán” ach léiríonn sé an pointe i lár raon na n-eispéireas go léir, seachas a bheith ina mheán uimhriúil de gach eispéireas. Is léiriú níos fearr é *an t-airmheán* ar an eispéireas is coitianta a bheadh ag cónaitheoirí Phort Láirge leis an

ar an rochtain a chuirfí ar fáil, do gach cónaitheoir agus de réir grúpa déimeagrafach, laistigh de 30 agus 45 nóiméad taistil, agus chuig poist nó oideachas.

Mhéadóidh an Dréacht-Ghréasán Nua rochtain na gcónaitheoirí ar phoist faoi +36% i rith na seachtaine i rith an lae, agus +47% i rith na seachtaine le linn uaireanta an chloig, laistigh de 30 nóiméad taistil. Ar an Domhnach, tá na harduithe an-mhór, le +67% níos mó post inrochtana laistigh de 30 nóiméad.

D’fheabhsófaí rochtain ar phoist laistigh de 45 nóiméad taistil do gach grúpa, ach go ginearálta bheadh feabhas níos lú ná rochtain laistigh de 30 nóiméad. Cé go gceapfa go bhfuil 45 nóiméad am comaitéireachta fada do chathair bheag cosúil le Port Láirge, tá sé riachtanach roinnt turais traschathrach a dhéanamh nuair a thugann duine cuntas ar an am siúil agus feithimh ar fad, agus nuair a smaoiníonn duine ar chónaitheoirí ceantair níos faide i gcéin amhail Trá Mhór san áireamh sa bheart seo).

Chun rochtain ar oideachas a

Dréacht-Líonra Nua ná mar a bhíonn ar an *meán*.

thomhas, rinneamar amanna taistil ó chónaitheoirí go bunscoileanna, meánscoileanna, coláistí agus ollscoileanna a thomhas, agus tugadh cuntas ar líon na rolluithe a bhí ar fáil ag gach foirgneamh. D’fheabhsófaí rochtain ar rolluithe oideachais do gach cónaitheoir agus go háirithe do dhaoine óga.

Is féidir léarscáileanna a thaispeánann athruithe ar rochtain laistigh de thurais 30 nó 45 nóiméad, d’aon láthair ar leith i bPort Láirge, a dhéanamh ag baint úsáide as an léarscáil idirghníomhach ar líne atá nasctha ó busconnects.ie.

Is áiteanna oibre iad chomh maith go leor áiteanna a dtugann daoine cuairt orthu (ar nós ionaid siopadóireachta, scoileanna, bialanna, seirbhísí leighis), mar sin, téann rochtain níos mó ar phoist le rochtain ar níos mó cinn scríbe.

Athruithe ar Rochtain ar Phoist laistigh de 30 nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar an Satharn ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar an Domhnach ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil
Iomlán	+36%	+47%	+30%	+67%
Cónaitheoirí i gCeantair faoi Mhíbhuntáiste	+12%	+15%	+13%	+37%
Cónaitheoirí Dífhostaithe	+23%	+40%	+15%	+69%
Cónaitheoirí Óga	+41%	+46%	+36%	+56%
Cónaitheoirí Scothaosta	+15%	+17%	+17%	+35%

Athruithe ar Rochtain ar Phoist laistigh de 45 nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar an Satharn ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar an Domhnach ar phoist is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil
Iomlán	+18%	+19%	+23%	+28%
Cónaitheoirí i gCeantair faoi Mhíbhuntáiste	+19%	+12%	+20%	+4%
Cónaitheoirí Dífhostaithe	+15%	+15%	+22%	+32%
Cónaitheoirí Óga	+21%	+16%	+23%	+11%
Cónaitheoirí Scothaosta	+20%	+15%	+24%	+18%

Athruithe ar Rochtain ar Oideachas laistigh de 30 nó 45 Nóiméad

Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 30 nóiméad taistil	Cónaitheoirí i gceantar Phort Láirge, de réir déimeagrafach	Méadú meán lae i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil	Méadú ar uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine ar oideachas is féidir a bhaint amach laistigh de 45 nóiméad taistil
Iomlán	+19%	+19%	Iomlán	+6%	+19%
Cónaitheoirí Óga	+15%	+17%	Cónaitheoirí Óga	+18%	+20%

Rochtain Fheabhsaithe ó Láithreacha Samplacha

Léiríonn léarscáileanna ar na leathanaigh seo a leanas an chaoi a n-athródh rochtain leis an Dréacht-Líonra Nua, ó shé ionad shamplacha, i rith na seachtaine.

Cad a Thaispeánann na Léarscáileanna Seo

Is mian leis na léarscáileanna na ceisteanna seo a leanas a fhreagairt:

- *Cé mhéad áit a d'fhéadfainn a bhaint amach as gach áit, laistigh de mhéid réasúnta ama?*
- *Conas a bheadh an méid sin éagsúil ón áit a bhféadfainn dul inniu?*

Moltar don léitheoir a léarscáil féin a dhéanamh d'áit ar bith i gceantar uirbeach Phort Láirge ag baint úsáide as an léarscáil ar líne atá nasctha le [láithreán gréasáin an tionscadail](#).

Toimhdí

Tá tú ag siúl agus ag baint úsáid as aon iompar poiblí atá ar fáil. Léiríonn na léarscáileanna seo feabhsúchán sa líonra bua, an Dréacht-Líonra Nua agus an Líonra Atá Ann Anois á gcur i gcomparáid. Níl siad ag déanamh comparáid idir iompar poiblí agus carr nó rothar.

I líonraí eile, áirítear gach líne iompair phoiblí, ní hamháin na bealaí uirbeacha ach freisin Bealaí 360, 360a, 40, 354,

srl., agus an t-iarnród. Mar sin tá cuid de na háiteanna inrochtana a thaispeántar ar na léarscáileanna taobh amuigh den limistéar fócais don staidéar seo.

Siúlfaidh tú ar luas measartha. Glacann na léarscáileanna le luas siúil 1 méadar in aghaidh an tsoicind, atá píosa beag níos moille do dhuine fásta ábalta agus nach bhfuil bac orthu. Léirítear leis sin gnéithe a chuireann moill ar dhaoine, amhail trasbhealaí sráide.

Ní bheifeá ag siúl ar feadh níos mó ná 30 nóiméad ar an iomlán, ar aon turas aon-bhealach. Áirítear turais siúlóide, fiú an bealach ar fad chuig ceann scríbe má tá sé níos tapúla an ceann scríbe sin a bhaint amach de shiúl na gcos ná ar bhus, agus mura dtéann an tsiúlóid thar 30 nóiméad.

Beidh formhór na stadanna bus suite sna háiteanna céanna ina bhfuil siad anois. I gcásanna a dhéantar freastal ar shráideanna nua, tá roinnt toimhdí déanta againn maidir le cá háit ina mbeidh na stadanna lonnaithe. Déanfar cinneadh níos cruinne ar láithreacha stad le linn chur i bhfeidhm an líonra deiridh.

Ar an meán, beidh tú ag fanacht ar bhus ar feadh achar ama arb ionann é agus leath a mhinicíocht, ar na cúiseanna a mhínítear ar an leathanach roimhe seo [Leathanach 87](#). Mar shampla, má thagann an bus gach 15 nóiméad, beidh tú ag fanacht 7.5 nóiméad ar an meán air. Má thagann sé

gach 30 nóiméad, beidh tú ag fanacht 15 nóiméad ar an meán. Ní gá go gcaithfeá an t-am feithimh seo ag stad an bhus, ach is minic a chaithfidh tú é ag do cheann scríbe, agus mar sin tá sé curtha san áireamh againn san am iomlán is gá chun an bus a úsáid.

Beidh na busanna ag taisteal ar luasanna cosúil leis na luasanna ar a mbíonn siad ag taisteal faoi láthair.

Méadóidh BusConnects luasanna bus, ach don anailís seo táimid tar éis glacadh le luasanna bus 2023. Mar thoradh ar aon fheabhsuithe ar luasanna ó BusConnects beidh méadú níos mó ar rochtain ná mar a léirítear anseo.

Cómhalartóidh tú má dhéanann sé do thuras níos tapúla ar an iomlán.

Áireoidh BusConnects Phort Láirge deireadh a chur le táillí cómhalartaithe idir busanna.

Má dhéanann tú aistriú, beidh ort fanacht ar an dara bus freisin. Mar an gcéanna leis an gcéad bhus, beidh d'am feithimh ionann le leath mhinicíocht an dara bealach bus ar an meán.

Tá tú ag taisteal ar lá i rith na seachtaine, i rith an lae. Bheadh rochtain níos fearr ar fáil ag uaireanta nuair is mó an brú tráchta i rith na seachtaine. Bheadh rochtain chomhchosúil ar fáil ag an deireadh seachtaine mar go mbeadh na minicíochtaí céanna á dtairiscint ar gach bealach ar feadh na seachtaine.

An Túr Cloig

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

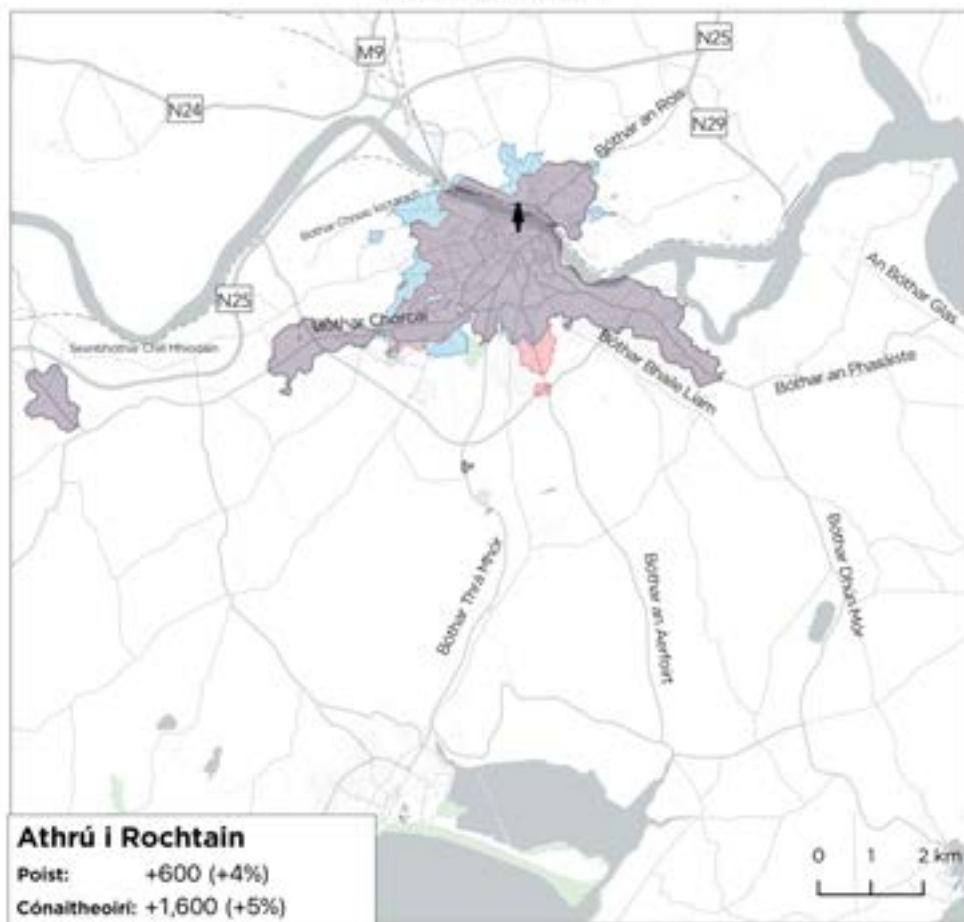
⚡ An Túr Cloig

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

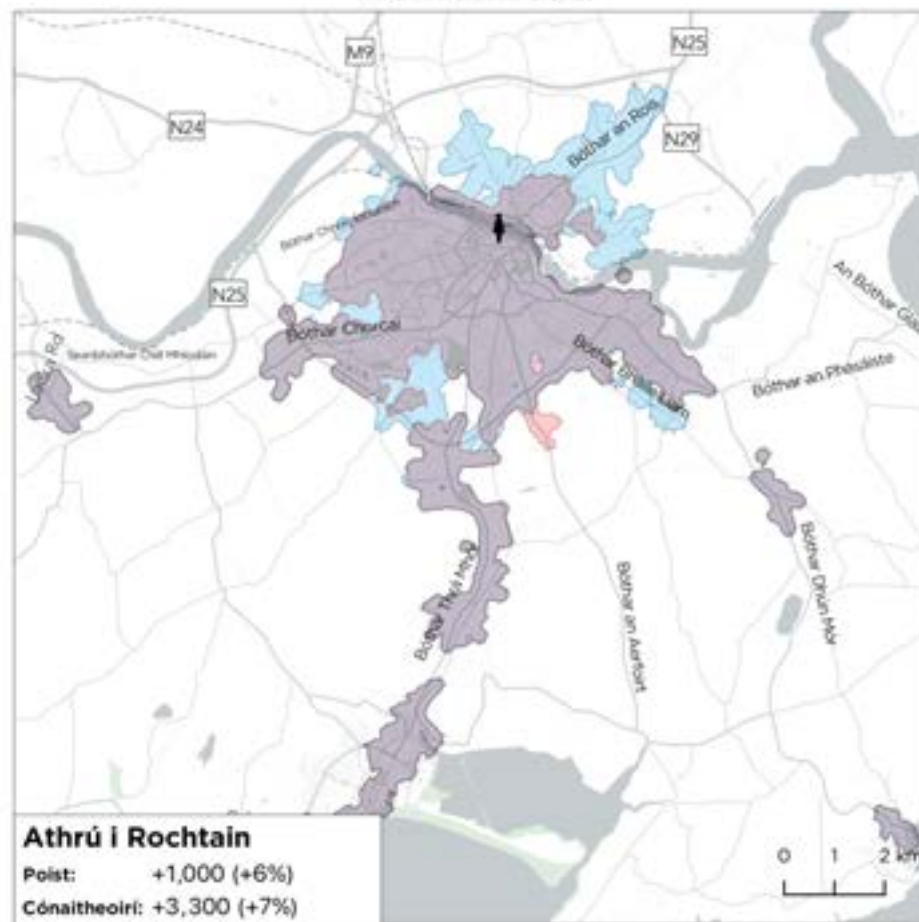
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

Baile Bhricín Glas

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

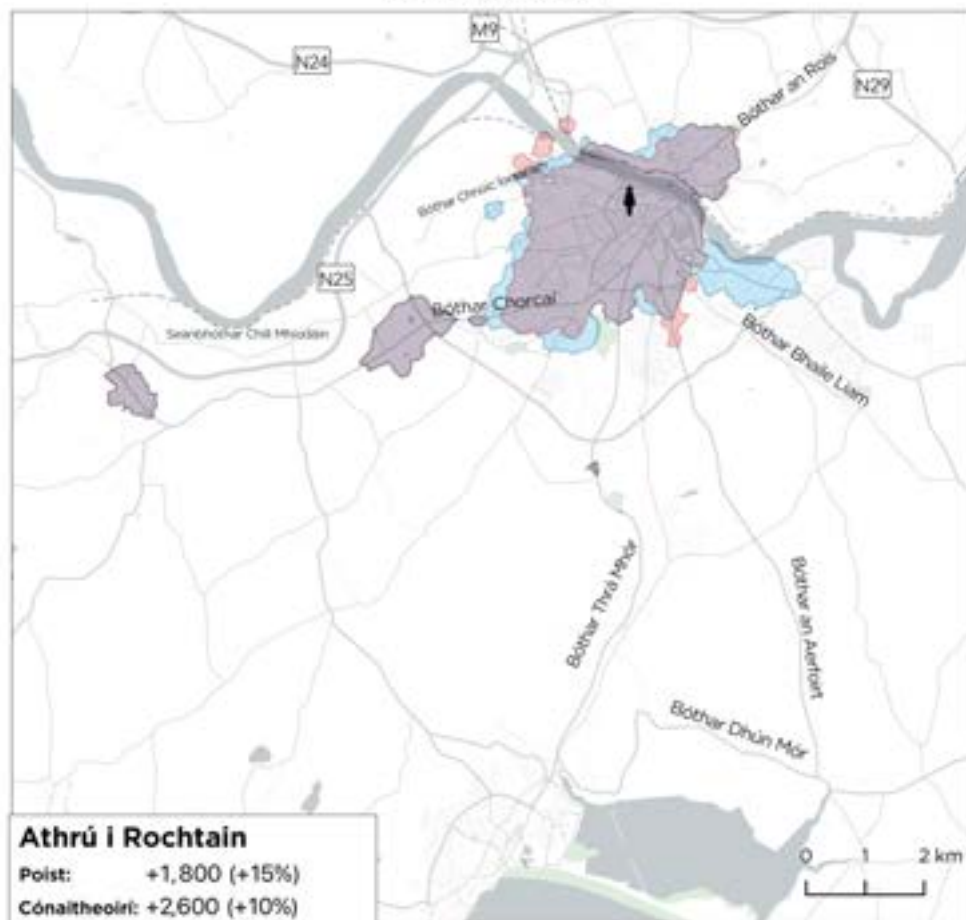
⬇️ **Baile Bhricín Glas**

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

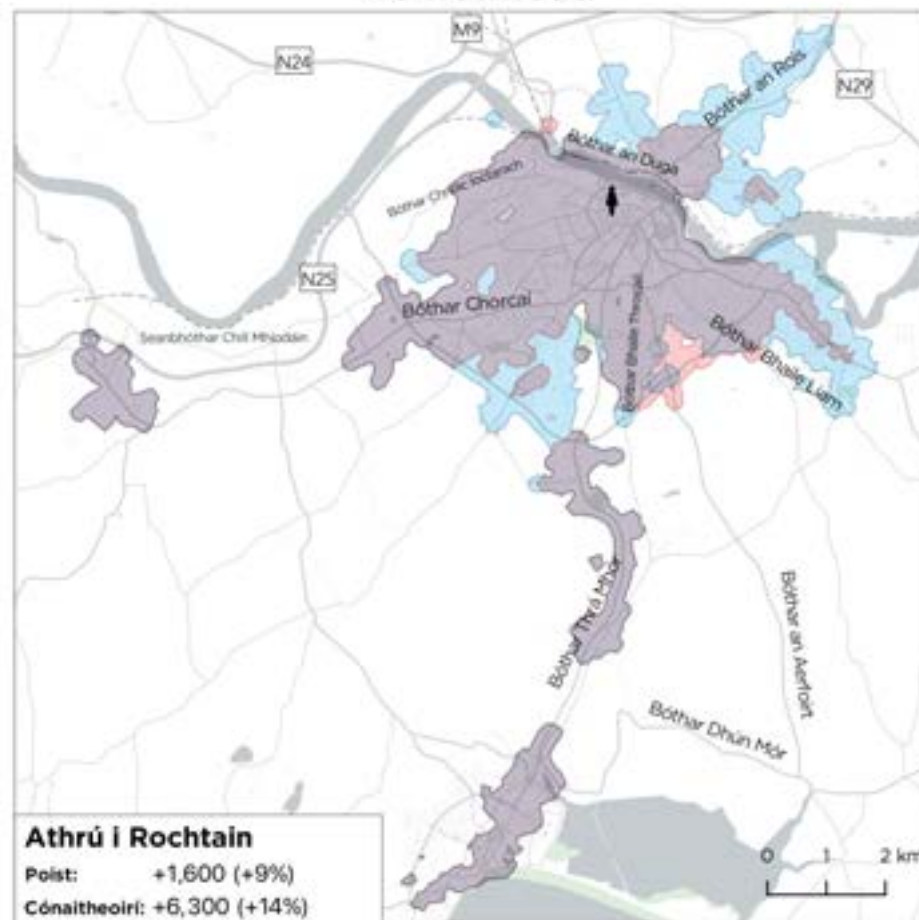
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

Príomhchampas OTOD

Baile Bhricín Glas

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

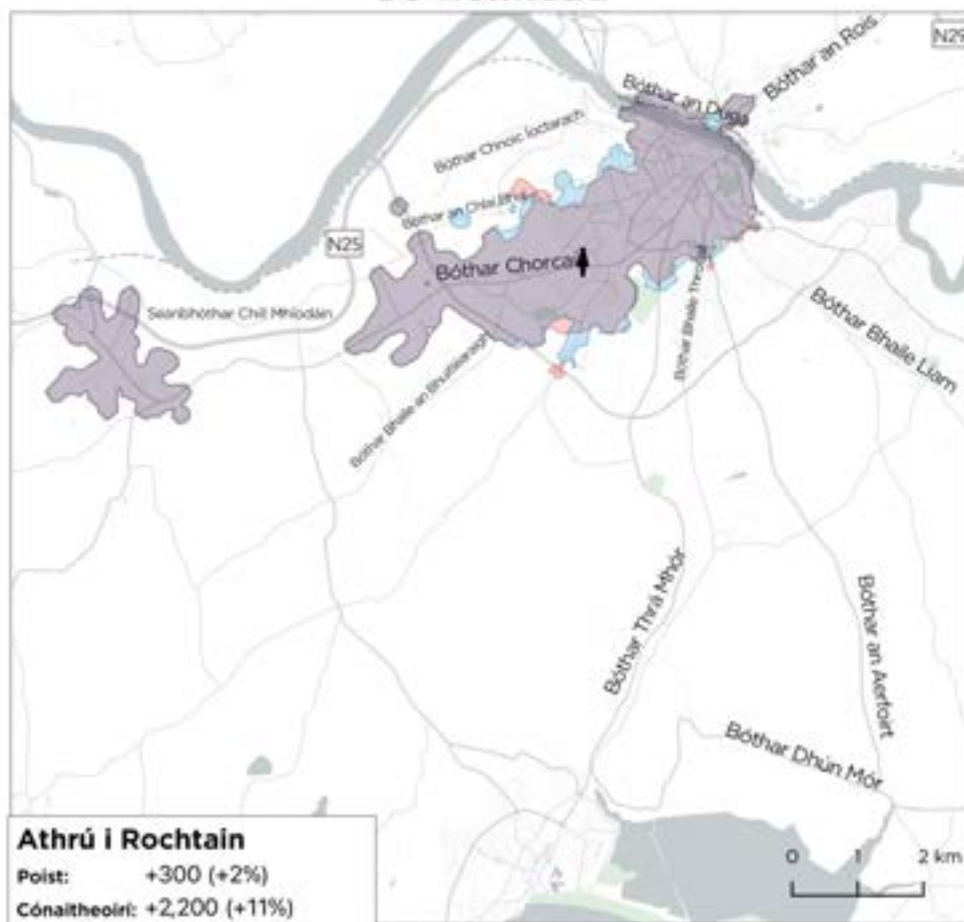
Príomhchampas

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

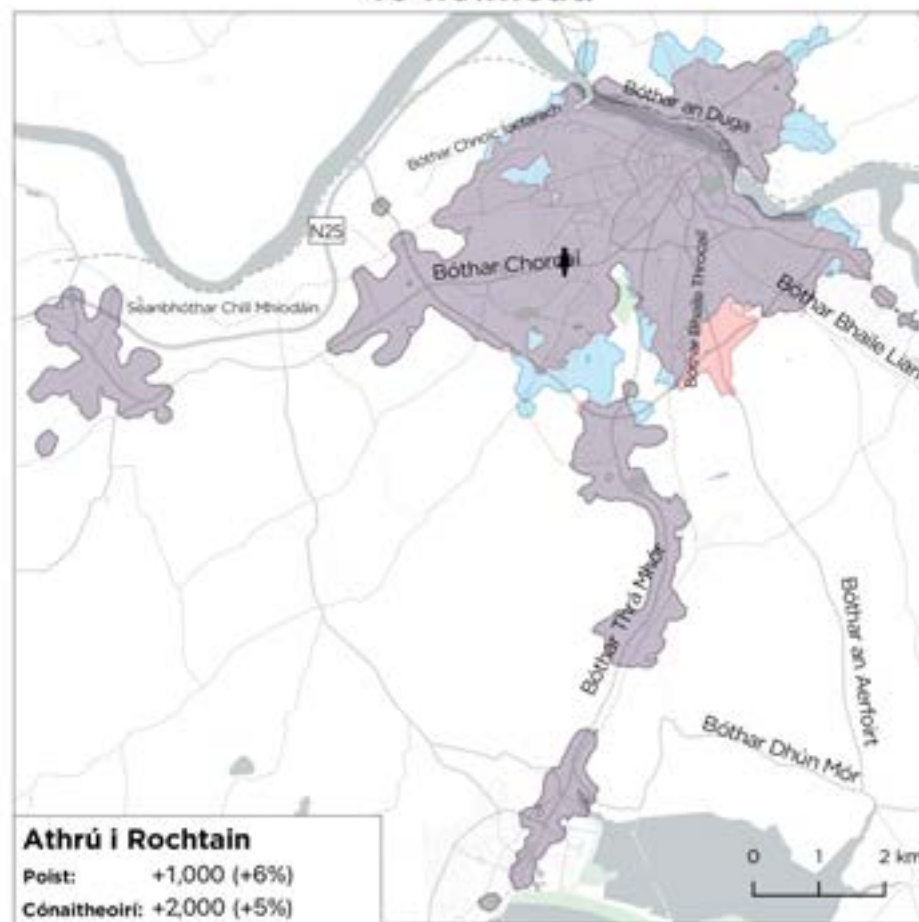
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

Ospidéal Ollscoile

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

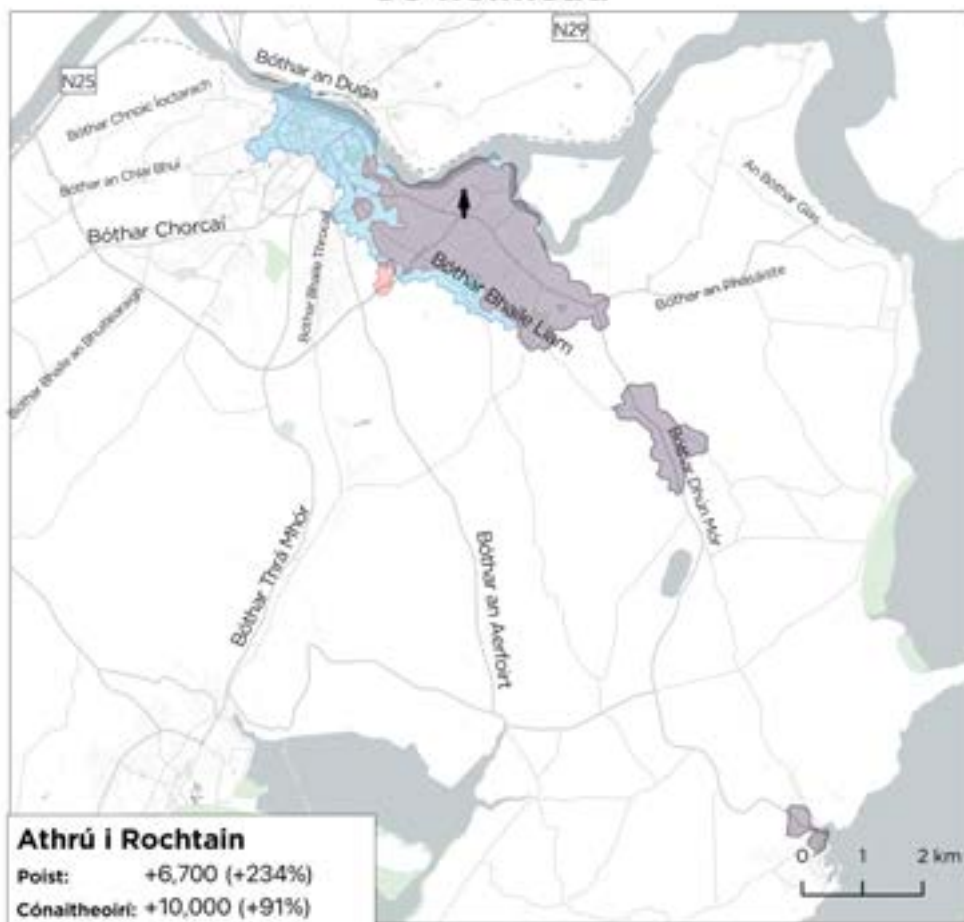
↑ Ospidéal Ollscoile

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

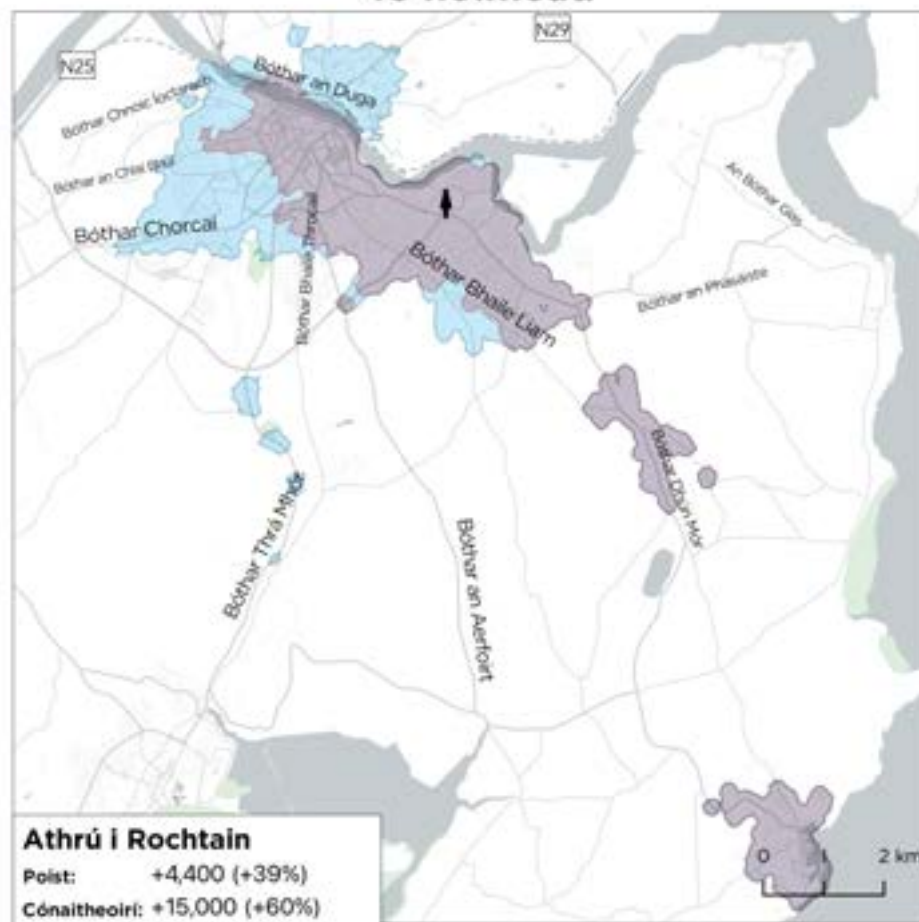
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

CLG De La Salle

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

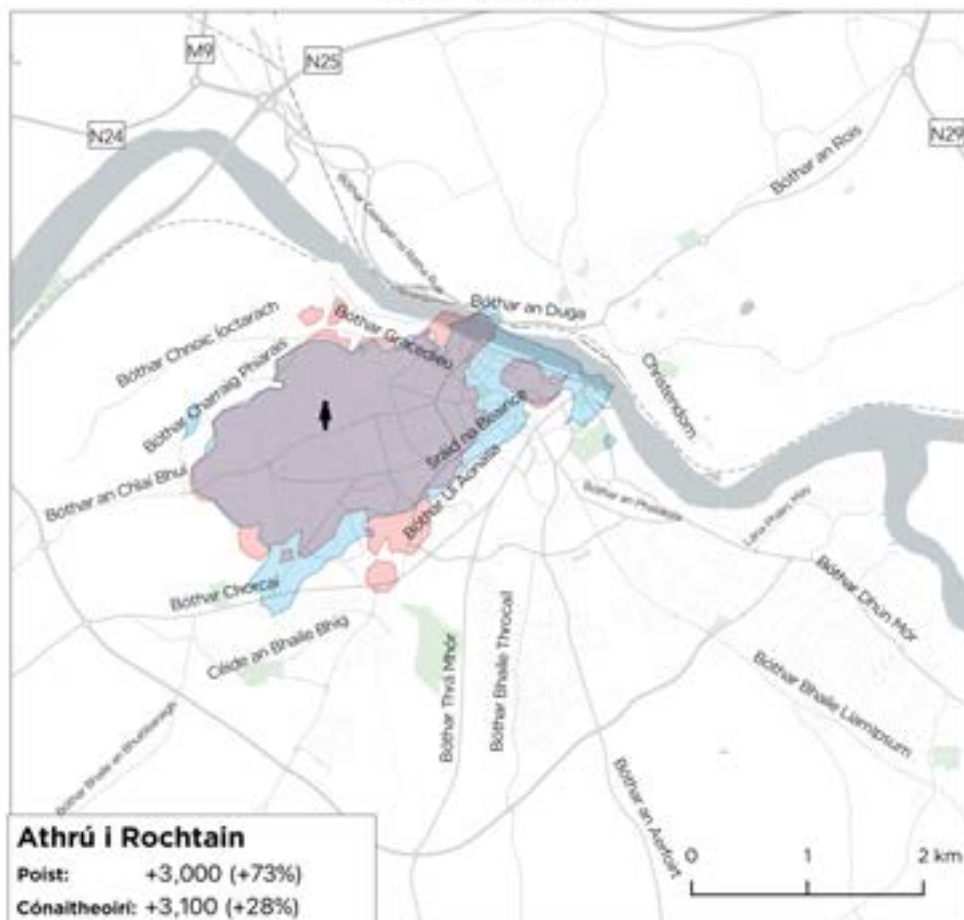

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

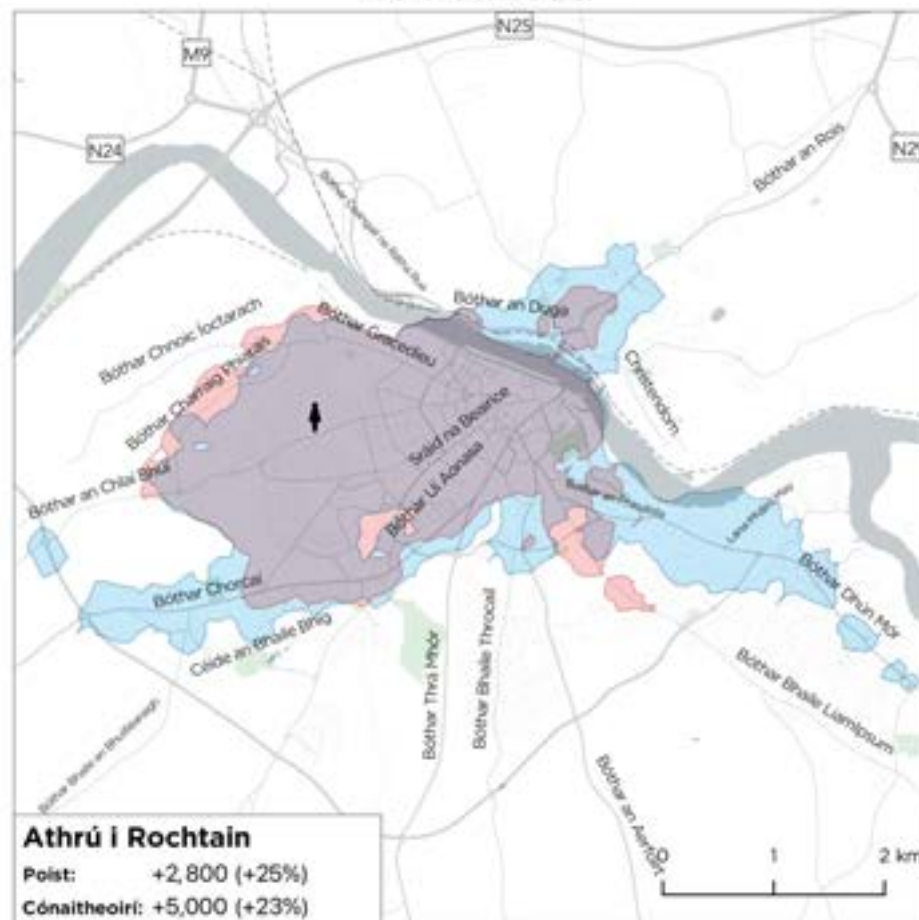
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

Páirc Ghnó an UFT

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó

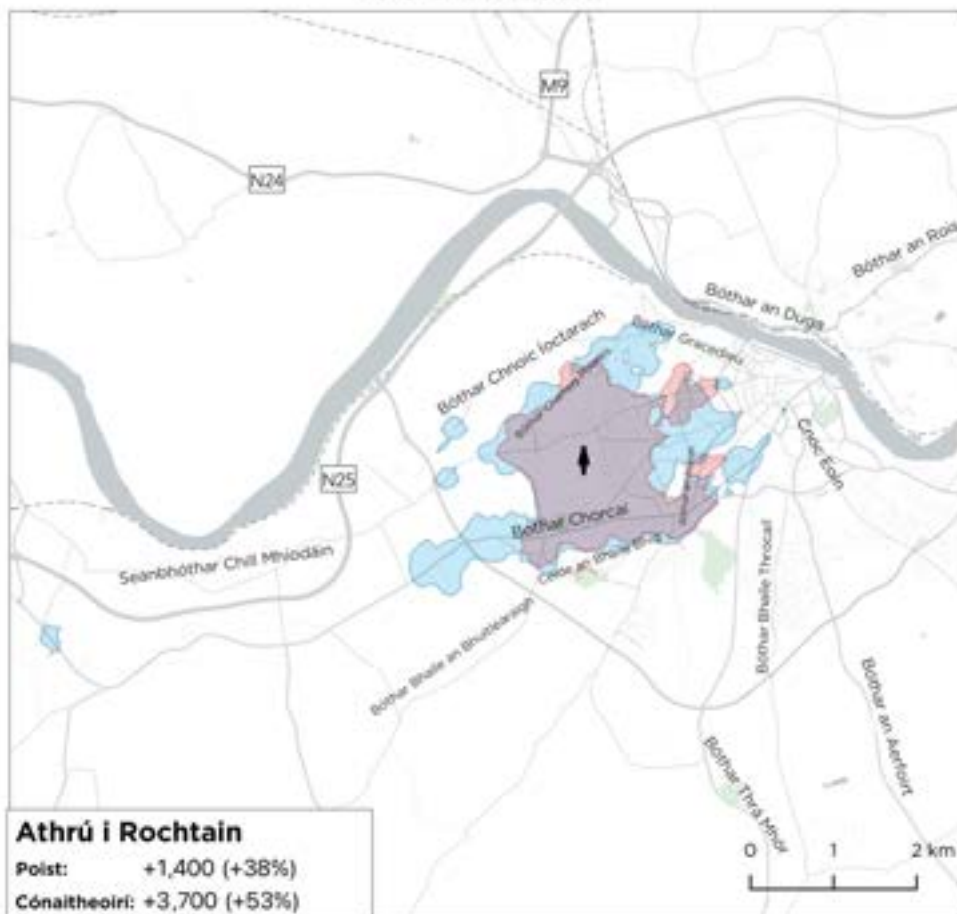
↑ Páirc Ghnó an UFT

laistigh de thréimhse réasúnach ama?

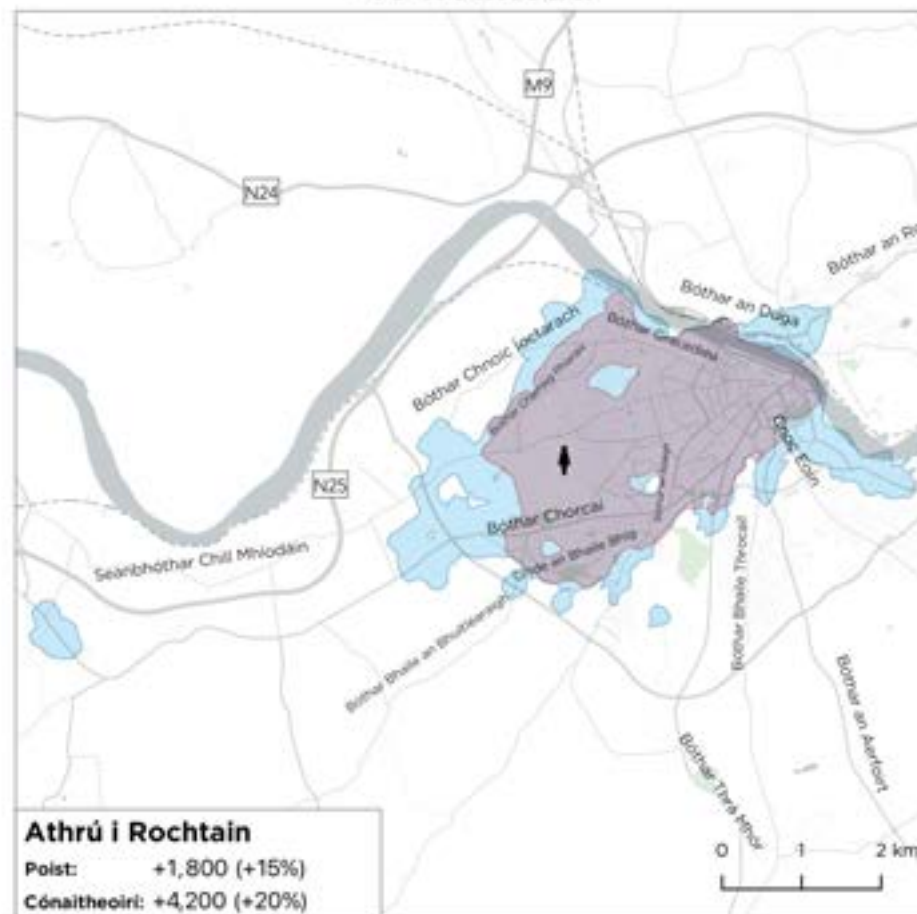
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

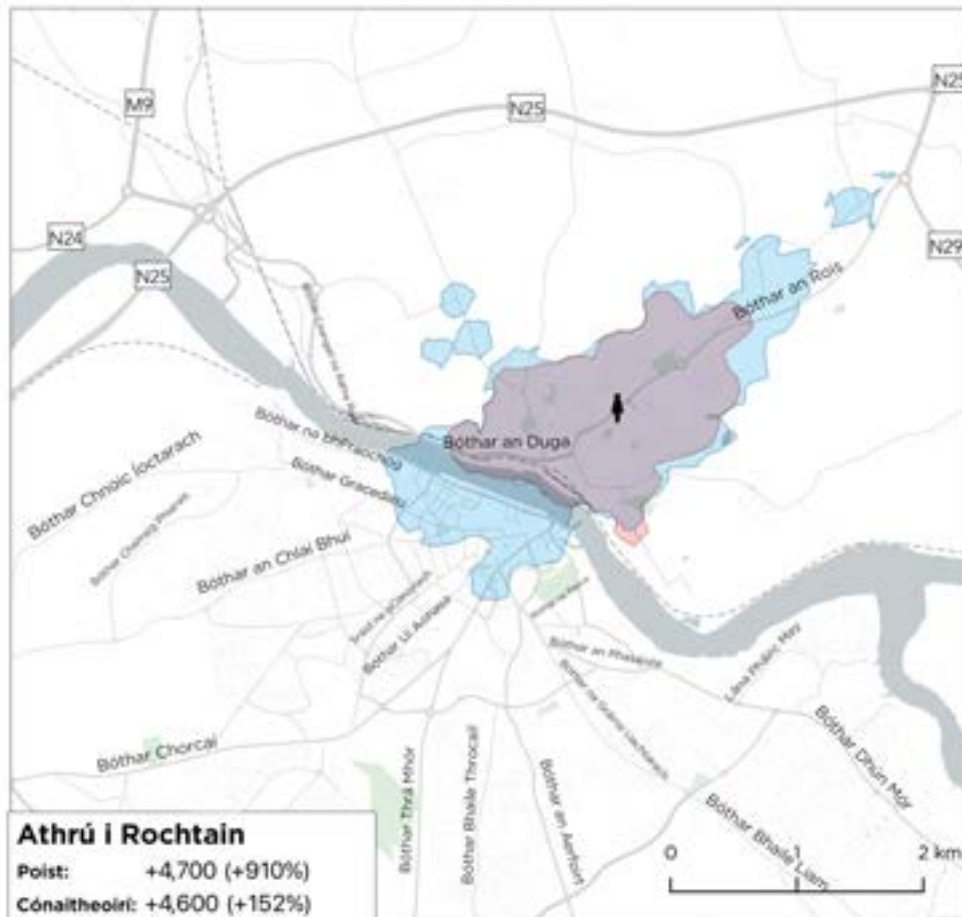
Leabharlann Chill Chainnigh, Port an Chalaigh

Cé chomh fada agus a d'fhéadfainn dul ó
 ↓ **Leabharlann Chill Chainnigh, Port an Chalaigh**
 laistigh de thréimhse réasúnach ama?

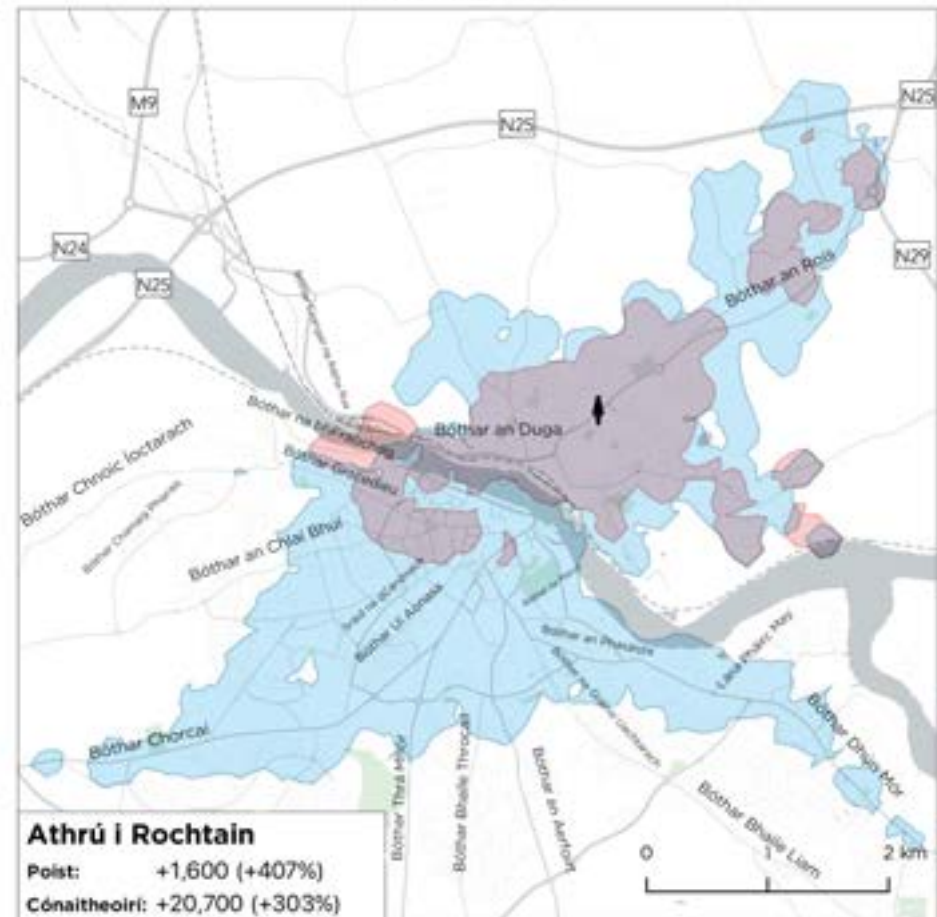
Am lae ar Laethanta le linn na Seachtaine

30 nóiméad

45 nóiméad

Gaireacht do Sheirbhís de Mhinicíochtaí Éagsúla

Mhéadóidh an Dréachtghríasán Nua líon na gcónaitheoirí, na bpost agus na rolluithe scoile in aice leis an tseirbhís bus. I measc áitritheoirí cheantar Phort Láirge, tá 67% inniu laistigh de shiúlóid 400m de sheirbhís bus an lá ar fad i rith na seachtaine, ach bheadh 73% sa Dréachtghríasán Nua. Do scoileanna agus do phoist, thiocfadh méadú ceithre agus cúig phointe céatadáin ar an líon in aice leis an tseirbhís bus, faoi seach.

Ar na ceithre leathanach eile, taispeánann na grafaicí an chaoi a n-athróidh cóngarach daoine do sheirbhís bus leis an Dréacht-Ghríasán Nua ag ceithre huairé éagsúla den tseachtain. Rinneadh an anailís seo do gach post, do gach scoil (bunleibhéal go tríú leibhéal) agus do gach cónaitheoir, agus do chónaitheoirí atá ina gcónaí i gceantair ard-díothachta, daoine scothaosta agus daoine óga. Tá gach seirbhís bus i gceantar Phort Láirge san áireamh, idir na bealaí OSP uirbeacha agus na seirbhísí achar níos faide agus tráchtála.

Fad Siúil

Meastar go bhfuil duine “cóngarach” má tá siad faoi fhad siúil 400m de stad bus. Déantar an siúlóid a thomhas feadh an líonra coisí, agus mar sin tá sé íogair do constaicí amhail

mótarbhealaí, cul-de-sacanna nó fallaí.

Is féidir le formhór na ndaoine siúl 400m taobh istigh de 5 nóiméad. Ní féidir le roinnt daoine an fad sin a shiúl, i gcónaí nó i gcásanna áirithe (amhail pacáistí leanaí óga á n-iompar). Siúlann daoine eile níos mó ná 5 nóim go rialta, agus bheidís lánsásta siúl níos faide chun iompar poiblí a bhaint amach, go háirithe má tá sé minic, tapa agus iontaofa.

Ní féidir teorann fad siúil amháin nó fiú níos mó a léiríonn an éagsúlacht mhór idir cumas agus fonn siúil i measc mhuintir Phort Láirge. Chun críche anailís a dhéanamh ar an Dréachtghríasán Nua, glactar leis go mbeidh siúlóid 5 nóiméad ann.

Minicíocht de réir Am sa Lá agus sa tSeachtain

Rinneadh líon na gcónaitheoirí agus líon na bpost taobh istigh de 400m seirbhíse a thomhas ag na hamanna seo a leanas do na Líonraí Reatha agus Dréachta Nua:

- Laethanta na seachtaine ag meán lae, léirítear an tseirbhís a chuirtear ar fáil idir AM agus PM agus na broidtráthanna. Do go leor bealaí tá an leibhéal céanna seirbhíse seo á chur ar fáil go luath ar maidin agus sa tráthnóna.

- Laethanta na seachtaine ag broidtráth. Tairgeann an chuid is mó de na bealaí reatha agus beartaithe minicíochtaí comhsheasmhacha ar feadh an lae ar fad. Thabharfadh dhá bhealach molta minicíocht níos fearr ag uaireanta luath ná mar a bheadh sa chuid eile de lá na seachtaine.
- Ar an Satharn ag meán lae, léirítear an tseirbhís a chuirtear ar fáil ar feadh formhór an lae.
- Ar an Domhnach ag meán lae, léirítear an tseirbhís a chuirtear ar fáil ar feadh formhór an lae.

Léiríonn Dathanna na Léarscáile an Mhinicíocht

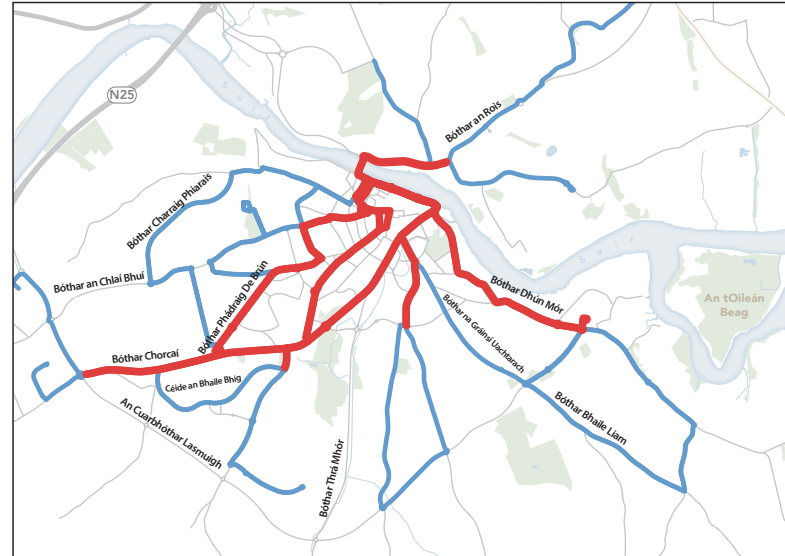
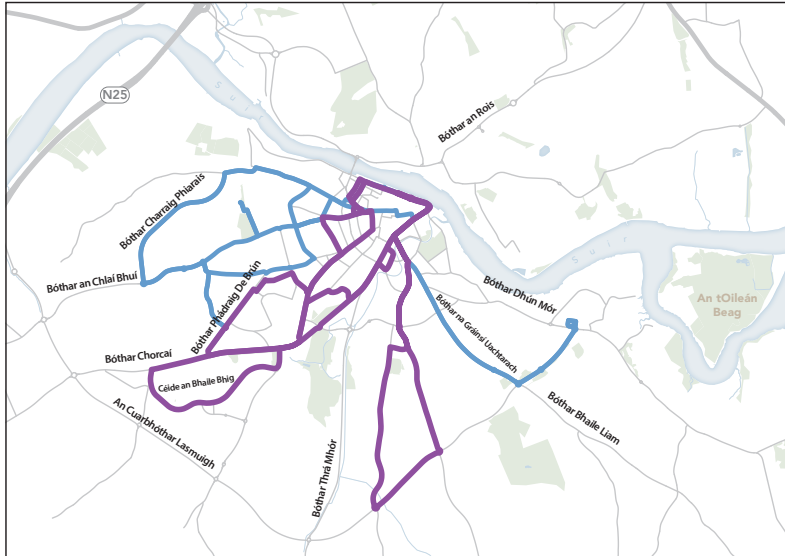
Tá léarscáileanna beaga in éineacht leis na cairteacha ar gach leathanach. Úsáideann na léarscáileanna seo dathchódú ar bhealaí OSP uirbeacha Phort Láirge chun léargas amhairc a thabhairt ar mhinicíocht na ngríasán le linn gach ceann de na ceithre lá agus amanna seo.

- Léiríonn línte **dearga** seirbhís mhinic, gach 15 nóiméad.
- **Léiríonn línte corcra** bealaí ina dtagann bus gach 20 nóiméad.
- **Léiríonn línte dúghorma** bealaí ina dtagann bus gach 30 nóiméad.
- **Léiríonn línte bánghorma** bealaí ina dtagann bus gach 60 nóiméad.

Laethanta na seachtaine, i rith an lae

Bíonn ar go leor daoine taisteal i rith an lae, mar aon i rith broidtrátha, más ag teacht abhaile luath ó seal oibre nó an obair nó an scoil a fhágáil go luath, chun freastal ar chruinniú nó teachtaireachtaí a dhéanamh.

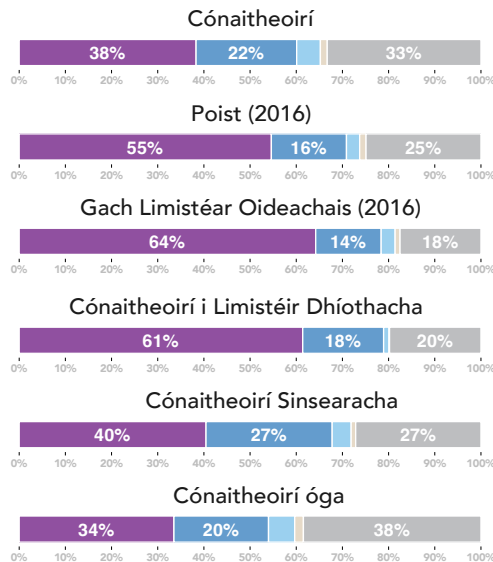

Eochair Eolais na Léarscáile

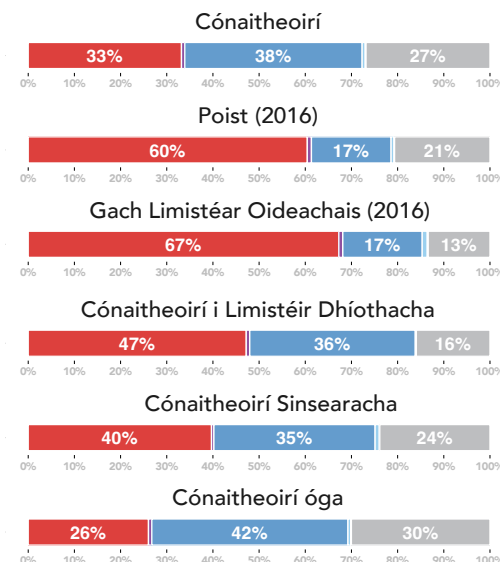
Gnáth-mhínicíocht Seirbhíse:

- 15 nóiméad
- 20 nóiméad
- 30 nóiméad
- 60 nóiméad
- Tréimhse is faide ná 60 nóiméad

Lá na seachtaine, i rith an lae sa Líonra atá ann cheana

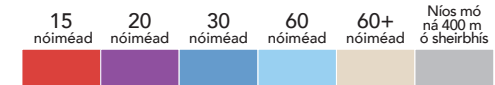

Lá na Seachtaine, i rith an Lae sa Dréacht-Líonra Nua

Eochair Eolais na Léaráide

Laistigh de 400 m siúlóid seirbhíse gach:

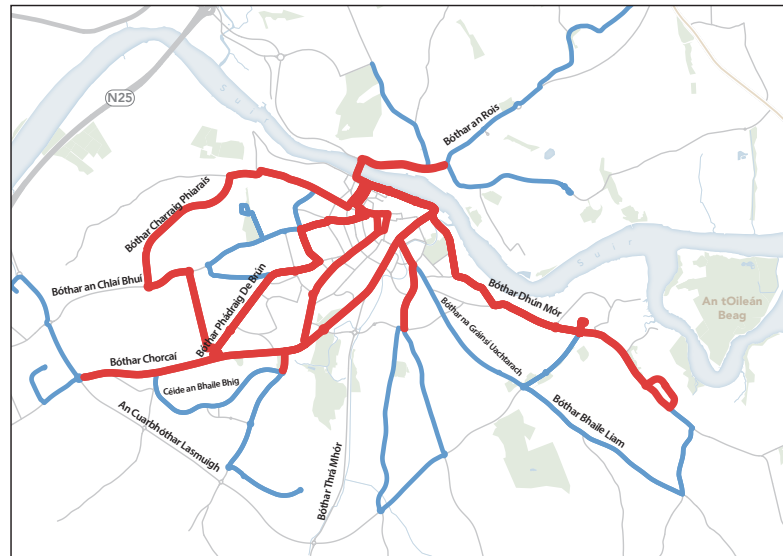
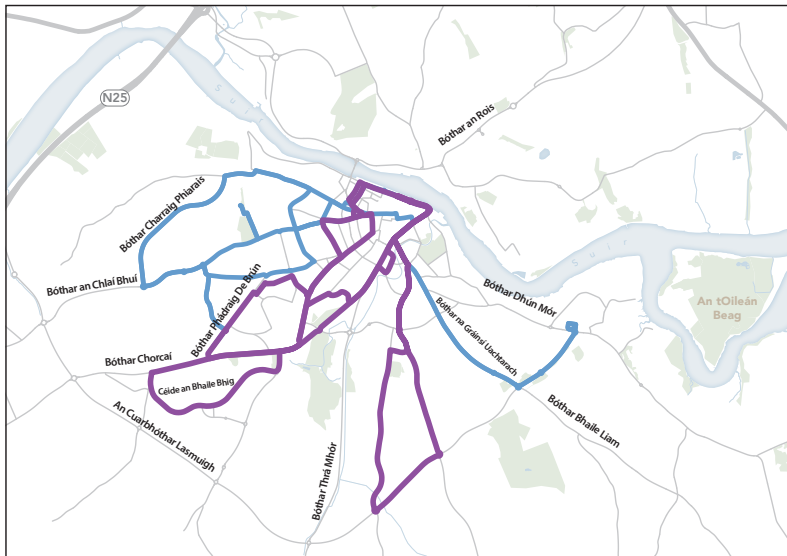
Léiríonn na graif seo an chuid de chónaitheoirí, poist agus láithreacha oideachais i gceantar Phort Láirge atá laistigh de shiúlóid 400 méadar d'iompar poiblí, agus cé chomh minic, ag an am áirithe seo den tseachtain.

Áiríonn an anailís seo *gach* seirbhís iompair a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge, ach ní léiríonn na léarscáileanna beaga thuas ach na bealaí bus OSP uirbeacha.

Laethanta na seachtaine, Broidtráth.

Is minic a chomhfhreagraíonn broidtráthanna go buaic-thaisteal, mar go cómhartaíonn go leor oibríthe oifige go dtí an baile nó ón mbaile. Déanann go leor daoine teachtaireachtaí freisin ar a mbealach ar scoil nó ag obair nó ar an slí ar ais.

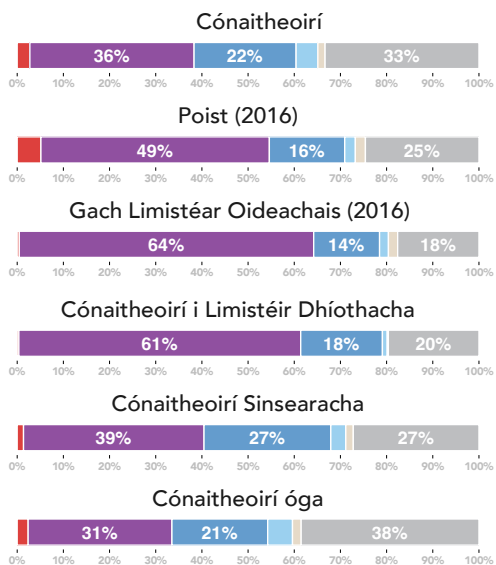

Eochair Eolais na Léarscáile

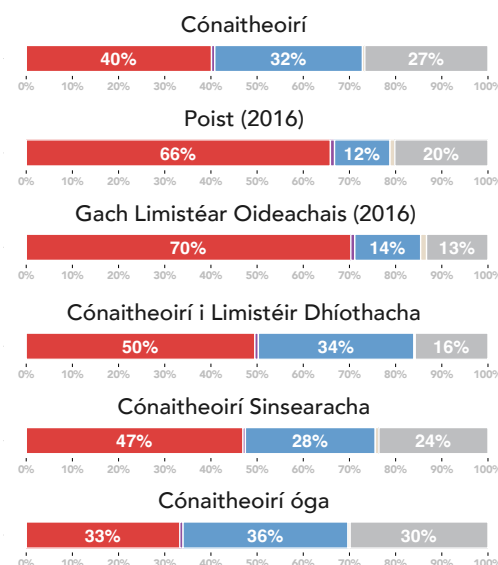
Gnáth-mhínicíocht Seirbhíse:

- 15 nóiméad
- 20 nóiméad
- 30 nóiméad
- 60 nóiméad
- Tréimhse is faide ná 60 nóiméad

Lá na seachtaine, i rith an lae sa Líonra atá ann cheana

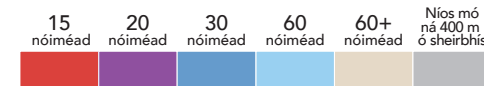

Lá na Seachtaine, i rith an Lae sa Dréacht-Líonra Nua

Eochair Eolais na Léaráide

Laistigh de 400 m siúlóid seirbhíse gach:

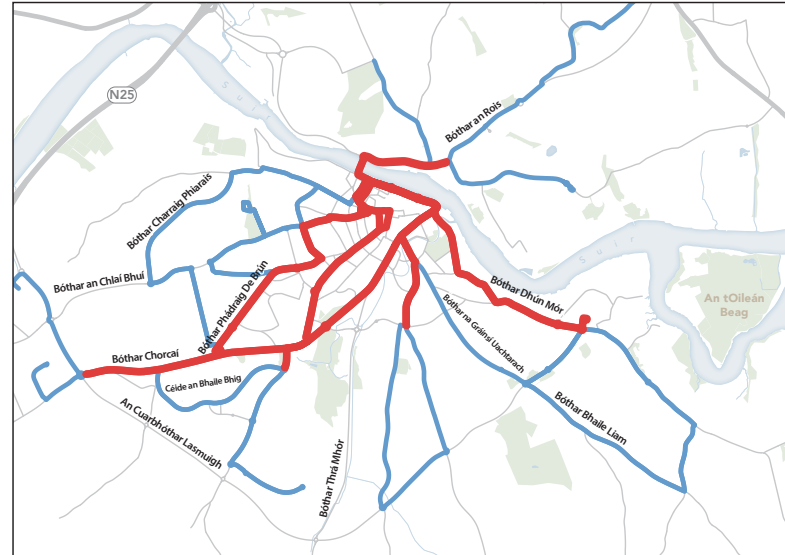
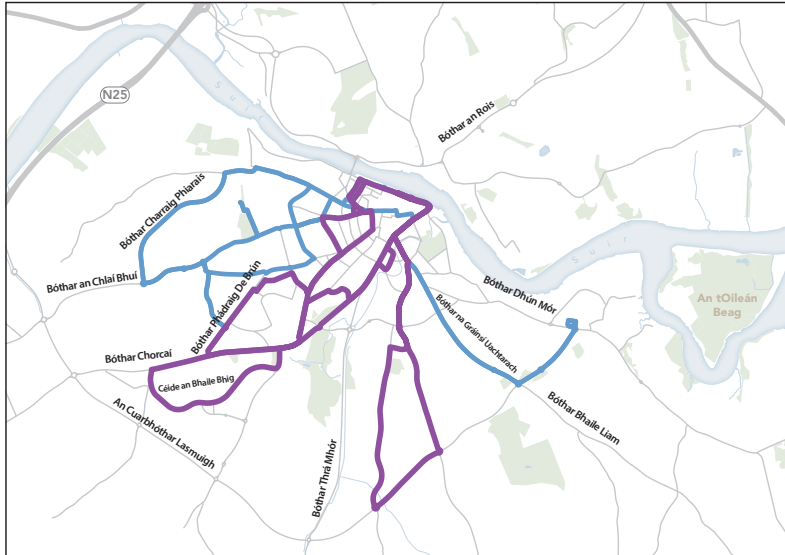
Léiríonn na graif seo an chuid de chónaitheoirí, poist agus láithreacha oideachais i gceantar Phort Láirge atá laistigh de shiúlóid 400 méadar d'iompar poiblí, agus cé chomh minic, ag an am áirithe seo den tseachtain.

Áiríonn an anailís seo *gach* seirbhís iompair a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge, ach ní léiríonn na léarscáileanna beaga thuas ach na bealaí bus OSP uirbeacha.

Ar an Satharn, i rith an lae

Tá taisteal ag an deireadh seachtaine tar éis fás le cúpla scór bliain anuas. Mar aon le taisteal do theachtairachtai agus bualadh le daoine, cómhalartaíonn go leor oibríthe miondiola, seirbhíse agus fáilteachais ag an deireadh seachtaine

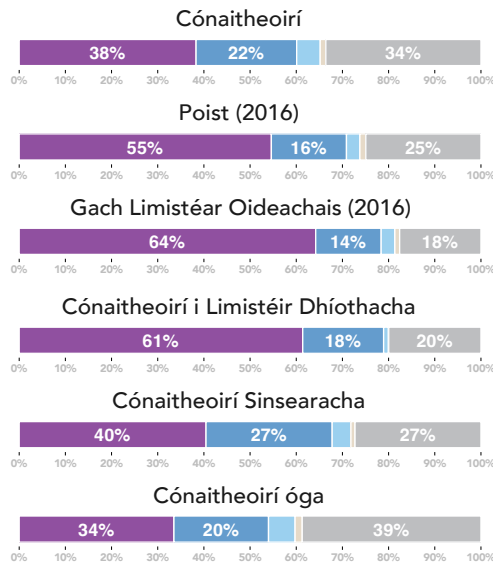

Eochair Eolais na Léarscáile

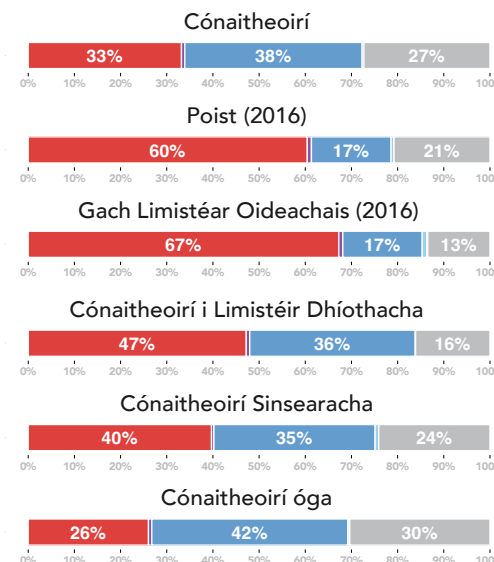
Gnáth-mhínicíocht Seirbhíse:

- 15 nóiméad
- 20 nóiméad
- 30 nóiméad
- 60 nóiméad
- Tréimhse is faide ná 60 nóiméad

Lá na seachtaine, i rith an lae sa Líonra atá ann cheana

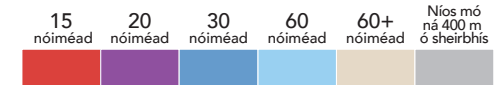

Lá na Seachtaine, i rith an Lae sa Dréacht-Líonra Nua

Eochair Eolais na Léaráide

Laistigh de 400 m siúlóid seirbhíse gach:

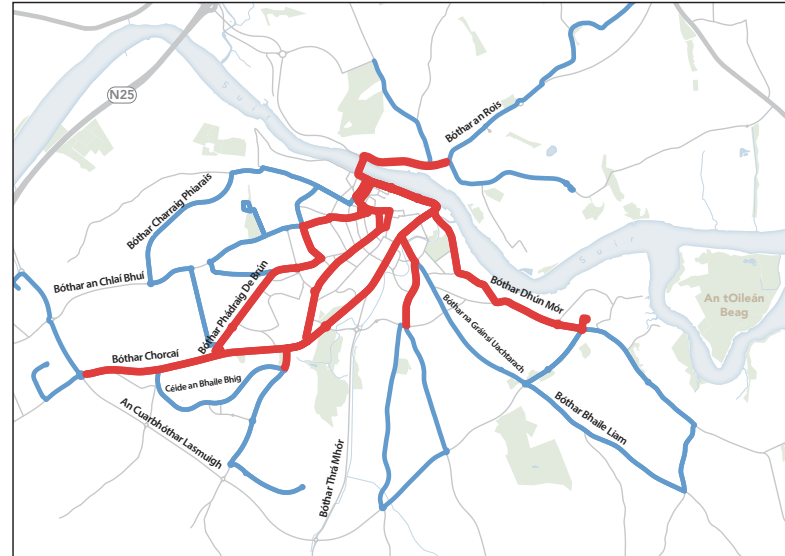
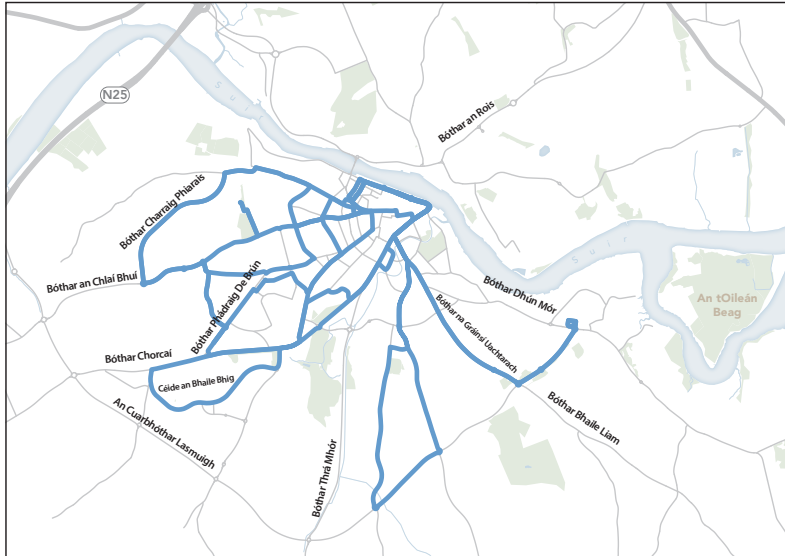
Léiríonn na graif seo an chuid de chónaitheoirí, poist agus láithreacha oideachais i gceantar Phort Láirge atá laistigh de shiúlóid 400 méadar d'iompar poiblí, agus cé chomh minic, ag an am áirithe seo den tseachtain.

Áiríonn an anailís seo *gach* seirbhís iompair a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge, ach ní léiríonn na léarscáileanna beaga thuas ach na bealaí bus OSP uirbeacha.

Ar an Domhnach, i rith an lae

De réir mar a athraíonn traidisiúin a bhaineann leis an Domhnach, teastaíonn ó níos mó daoine a bheith ag taisteal ar chúiseanna éagsúla. Éilíonn poist tionsclaíocha sealanna deireadh seachtaine freisin.

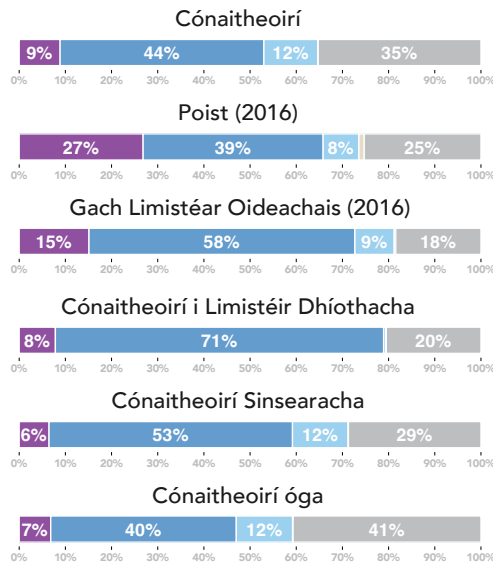

Eochair Eolais na Léarscáile

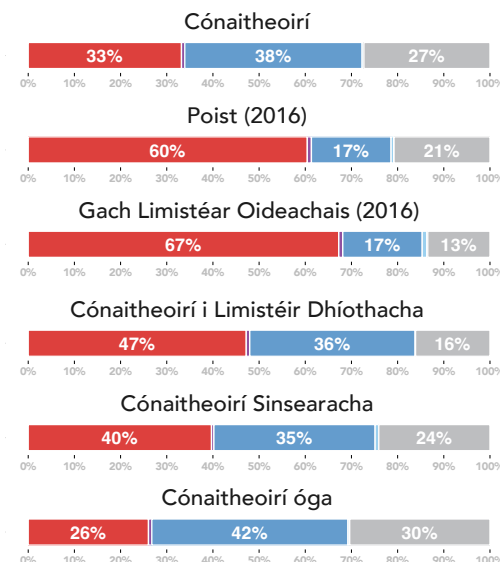
Gnáth-mhínicíocht Seirbhíse:

- 15 nóiméad
- 20 nóiméad
- 30 nóiméad
- 60 nóiméad
- Tréimhse is faide ná 60 nóiméad

Lá na seachtaine, i rith an lae sa Líonra atá ann cheana

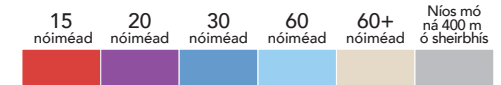

Lá na Seachtaine, i rith an Lae sa Dréacht-Líonra Nua

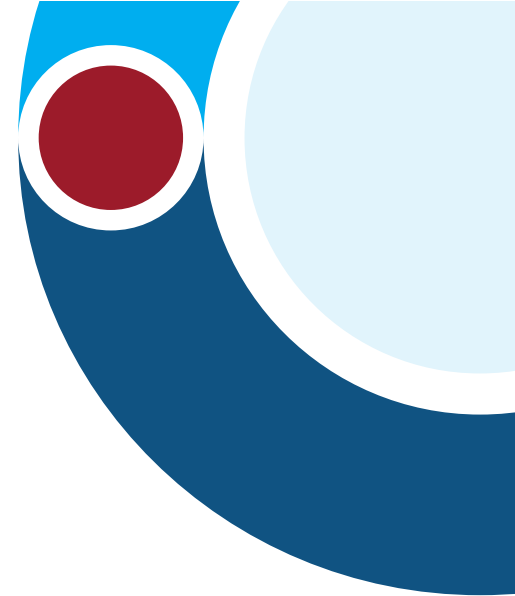
Eochair Eolais na Léaráide

Laistigh de 400 m siúlóid seirbhíse gach:

Léiríonn na graif seo an chuid de chónaitheoirí, poist agus láithreacha oideachais i gceantar Phort Láirge atá laistigh de shiúlóid 400 méadar d'iompar poiblí, agus cé chomh minic, ag an am áirithe seo den tseachtain.

Áiríonn an anailís seo *gach* seirbhís iompair a fhaigheann tacaíocht phoiblí i gceantar Phort Láirge, ach ní léiríonn na léarscáileanna beaga thuas ach na bealaí bus OSP uirbeacha.

Aguisín A

**Táblaí Téacs bhunaithe maidir le Minicíocht
Bealaigh de réir Am sa Lá**

Minicíochtaí agus Raonta an Ghréasáin 2023 atá ann cheana (Téacs)

Bealach atá ann Cheana	Laethanta le linn na seachtaine	Dé Sathairn	Dé Domhnaigh	Nótaí
Bealach W1 idir Túr an Chloig agus An Baile Beag	Gach 20 nóiméad ó 6rn go dtí 7in, agus ansin gach 30 nóiméad 7in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 9rn, ansin gach 20 nóiméad ó 9rn go 7in, ansin gach 30 nóiméad ó 7in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 9rn go meán oíche.	Is lúb aontreo é an bealach iomlán.
Bealach W2 idir Túr an Chloig agus OTOD	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 9rn, ansin	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 9rn, ansin gach 20 nóiméad ó 9rn go 7in, ansin gach 30 nóiméad ó 7in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 9rn go meán oíche.	Is lúb aontreo é an bealach iomlán.
Bealach W3 idir An Túr Cloig agus an Cuarbhóthar Lasmuigh trí Bhaile an Trucail	Gach 20 nóiméad ó 6rn go dtí 6in, agus ansin gach 30 nóiméad 6in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 8rn go dtí 10rn, ansin gach 20 nóiméad ó 10rn go 7in, ansin gach 30 nóiméad ó 7in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 8rn go meán oíche.	Tá seirbhís ar Bhóithre Aerfoirt agus Bhaile an Trucail i dtreo amháin.
Bealach W4 idir Lár na Cathrach agus Bóthar an Bhrúnaigh trí Charraig Phiarais	Gach 30 nóiméad ó 7rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 9rn go meán oíche.	Cuimsíonn an bealach amach lúb aontreo ar Shráideanna Míleata agus Comhdhála, ach léimeann an bealach isteach na sráideanna sin.
Bealach W5 idir Ospidéal na hOllscoile agus Coill na Darach	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 8rn go meán oíche.	Seirbhís aontreo amháin atá ar Bhóithre an Chlaí Bhuí agus an Sciobairín.

Minicíochtaí agus Raonta an Dréacht-Ghréasáin Nua (Téacs)

Bealach nó Brainse Beartaithe	Laethanta le linn na seachtaine	Dé Sathairn	Dé Domhnaigh	Nótaí
Stoc Bhealach 1 idir Ospidéal na hOllscoile agus OTOD trí Lár na Cathrach	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Leanann busanna thar deireadh an stoic. Le linn buaic-thréimhsí, rachadh busanna chomh fada le hÓstán Fhearann na Coille gach 15 nóiméad. An lá ar fad, leanfadh busanna ar aghaidh feadh an 1B gach 30 nóiméad.
Síneadh Bealach 1B ó Ospidéal na hOllscoile go Plás Mhuire	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Seirbhís débhealaigh, agus ní gá aon idirmhalartú chun leanúint ar aghaidh mar Bhealach 1 isteach sa lár.
Síneadh seirbhíse buaic-thréimhse Bhealach 1 chuig Óstán Fhearann na Coille	Gach 15 nóiméad ó 7rn go 10rn agus 3in go 7in.	Freastalaíonn Bealach 1B ar an deireadh seachtaine.	Freastalaíonn Bealach 1B ar an deireadh seachtaine.	Níl gá le hidirmhalartú le taisteal ó cheantar Óstán Fhearann na Coille isteach i lár na cathrach.
Bealach 2 idir Bóthar na Gráinsí Uachtarach agus Bóthar Scair na Carraige trí Lár na Cathrach	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	
Stoc bhealach 3 idir an Cuarbhóthar Laistigh agus Stáisiún Bus Phort Láirge	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 15 nóiméad ó 7rn go dtí 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Tagann craobhacha 3A agus 3B le chéile chun minicíochtaí 15 nóiméad a sholáthar ar feadh an stoic.

Bealach nó Brainse Beartaithe	Laethanta le linn na seachtaine	Dé Sathairn	Dé Domhnaigh	Nótaí
Bealach 3A idir lár na cathrach agus lúb an Aerfoirt/Bóithre Bhaile an Trucail	Feidhmíonn seirbhís i ngach treo gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 8in, agus gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	
Bealach 3B idir lár na cathrach agus lúb an Aerfoirt/Bóithre Bhaile an Trucail	Feidhmíonn seirbhís i ngach treo gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 8in, agus gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	
Stoc Bhealach 4 idir Bóthar Chorcaí agus Bóthar an Duga trí Lár na Cathrach	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Cónascann craobhacha 4A agus 4B chun minicíochtaí 15 nóiméad a sholáthar idir Bóthar Chorcaí agus Bóthar an Duga
Nascann Bealach 4A le Campas Thiar OTOD i dtreo an Iardheiscirt agus Sliabh Rua i dtreo an Oirthuaiscirt	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	
Nascann Bealach 4B le Páirc Ghnó Phort Láirge i dtreo an Iardheiscirt agus Páirc na Mainistreach i dtreo an Oirthuaiscirt	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	

Bealach nó Brainse Beartaithe	Laethanta le linn na seachtaine	Dé Sathairn	Dé Domhnaigh	Nótaí
Bealach 4P go Calafort Belview ó Lár na Cathrach	Gach 30 nóiméad ó 7rn go 10rn agus idir 3in go 7in	Gan seirbhís ar an deireadh seachtaine.	Gan seirbhís ar an deireadh seachtaine.	Seirbhís speisialta le forbairt i gcomhar leis an gCalafort.
Stoc Bhealach 5 idir Lár na Cathrach agus an Baile Beag trí Shráid na gCanónach	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 15 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 30 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Tagann craobhacha 5A agus 5B le chéile chun minicíochtaí 15 nóiméad a sholáthar ar feadh an stoic.
Brainse Bhealach 5A go Goirt an tSamhraidh trí Bhóthar Chill Barra	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 8in, agus gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	
Brainse Bhealach 5B go OTOD trí Bhóthar an Bhaile Bhig	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 60 nóiméad ó 6rn go dtí 7rn, ansin gach 30 nóiméad ó 7rn go 8in, ansin gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go dtí 8in, agus gach 60 nóiméad ó 8in go meán oíche.	
Bealach 6 idir Túr an Chloig go OTOD tríd an Claí Buí	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go meán oíche.	
Bealach 7 idir Túr an Chloig go dtí OTOD trí Bhóthar Charraig Phiarais	Gach 30 nóiméad ó 6rn go 7rn, gach 15 nóiméad ó 7rn go 10rn, 30 nóiméad ó 10rn go 3in, 15 nóiméad ó 3in go 7in, agus 30 nóiméad 7in go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 6rn go meán oíche.	Gach 30 nóiméad ó 7rn go meán oíche.	